

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBRI QUATUOR

LIBER I

ADMONITIONES AD SPIRITUALEM VITAM UTILES

CAPUT I

DE IMITATIONE CHRISTI ET CONTEMPTU OMNIUM VANITATUM MUNDI

1. Qui séquitur me, non ámbulat in ténebris, dicit Dóminus. Hæc sunt verba Christi, quibus admonémur, quátenus vitam eius et mores imitémur, si velímus veráciter illuminári et ab omni cæcitate cordis liberári. Summum ígitur stúdiu nostru sit, in vita Iesu Christi meditári.

2. Doctrína Christi omnes doctrínas Sanctórum præcéllit; et qui spíritum habéret, absconditum ibi manna inveníret. Sed contíngit, quod multi ex frequénti audítu Evangélíi parvum desidériu sentiunt, quia spíritum Christi non habent. Qui autem vult plene et sáptide Christi verba intellégere, opórtet, ut totam vitam suam illi stúdeat conformáre.

3. Quid prodest tibi, alta de Trinitáte disputáre, si cáreas humilitáte, unde displiceas Trinitáti? Vere, alta verba non faciunt sanctum et iustum, sed virtuósa vita éfficit Deo carum. Opto magis sentíre compunctiónem, quam scire eius definitiónem. Si scires totam Bíbliam extérius, et ómnium philosophórum dicta: quid totum prodesset sine caritate Dei et grátia? Vánitas vanitátum, et ómnia váni-

tas, præter amare Deum et illi soli servire. Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cælestia.

4. Vanitas igitur est, divitias perituras querere? querere et in illis sperare. Vanitas quoque est, honores ambire, et in altum statum se extollere. Vanitas est, carnis desideria sequi, et illud desiderare, unde postmodum graviter oportet puniri. Vanitas est, longam vitam optare, et de bona vita parum curare. Vanitas est, præsentem vitam solum attendere, et quæ futura sunt, non prævidere. Vanitas est, diligere, quod cum omni celeritate transit, et illic non festinare, ubi sempiternum gaudium manet.

5. Meménto illius frequenter provérbii: Quia non satiatur óculus visu, nec auris implétur auditu. Stude ergo cor tuum ab amore visibílium abstrahere et ad invisibília te transférre. Nam sequéntes suam sensualitatem máculant consciéntiam et perdunt Dei grátiam.

CAPUT II

DE HÚMILI SENTÍRE SUI IPSÍUS

1. Omnis homo naturaliter scire desiderat; sed sciéntia sine timóre Dei quid impórtat? Mélior est profecto húmilis rústicus, qui Deo servit, quam supérbus philósophus, qui se negligéto cursum cæli considérat. Qui bene se ipsum cognóscit, sibi ipsi viléscit, nec láudibus delectátur humánis. Si scirem ómnia, quæ in mundo sunt, et non essem in caritate: quid me iuváret coram Deo, qui me iudicatúrus est ex facto?

2. Quiésce a nímio sciéndi desidério, quia magna ibi invenítur distráctio et decéptio. Sciéntes libénter volunt vidéri et dici sapiéntes. Multa sunt, quæ scire parum vel nihil ánimæ prosunt. Et valde insí-

piens est, qui álíquibus inténdit quam his, quæ salúti suæ desérviunt. Multa verba non sátiánt ánimam; sed bona vita refrígerat mentem, et pura consciéntia magnam ad Deum præstat confidéntiam.

3. Ouanto plus et mélius scis, tanto gráuius inde iudicáberis, nisi sánctius víxeris. Noli ergo extólli de ulla arte vel sciéntia, sed pótius time de data tibi notítia. Si tibi vidétur, quod multa scis et satis bene intéllegis: scito tamen, quia sunt multo plura, quæ nescis. Noli altum sápere, sed ignorántiam tuam magis fatére. Quid te vis alícuí præférre, cum plures doctióres te inveniántur, et magis in lege perítí? Si vis útiliter álíquid scire et díscere: ama nescíri et pro níhilo reputári.

4. Hæc est altíssima et utilíssima léctio: sui ipsíus vera cognítio et despéctio. De se ipso nihil tenére, et de áliis semper bene et alte sentíre, magna sapiéntia est et perféctio. Si vidéres álium apérte peccáre, vel álíqua grávia perpetráre, non debéres te tamen meliorem æstímáre; quia nescis, quam diu possis in bono stare. Omnes frágiles sumus, sed tu néminem fragiliórem te ipso tenébis.

CAPUT III

DE DOCTRÍNA VERITÁTIS

1. Felix, quem véritas per se docet, non per figúras et voces transeúntes, sed sícuti se habet. Nostra opínio et noster sensus sæpe nos fallit et módicum videt. Quid prodest magna cavillátio de occúltis et obscúris rebus, de quibus nec arguémur in iudício, quia ignorávimus? Grandis insipiéntia, quod negléctis útilibus et necessariis ultro inténdimus curiósus et damnósis. Oculos habéntes non vidémus.

2. Et quid curæ nobis de genéribus et speciébibus? Cui ætérnum Verbum lóquitur, a multis opinióibus expéditur. Ex uno verbo ómnia, et unum loquúntur ómnia: et hoc est princípium, quod et lóquitur nobis. Nemo sine illo intéllegit aut recte iúdicat. Cui ómnia unum sunt, et ómnia ad unum trahit, et ómnia in uno videt, potest stábilis corde esse et in Deo pacíficus permanére. O véritas Deus, fac me unum tecum in caritaté perpétua. Tædet me sæpe, multa légere et audíre: in te est totum, quod volo et desidéro. Táceant omnes doctóres, síleant univérsæ creatúræ in conspéctu tuo: tu mihi lóquere solus.

3. Quanto áliquis magis sibi unítus et intérius simplificatus fúerit, tanto plura et altióra sine labóre intéllegit, quia désuper lumen intellegéntiæ áccipit. Purus, simplex et stábilis spíritus in multis opéribus non dissipátur, quia ómnia ad Dei honórem operátur, et in se otíus ab omni própria exquisitióne esse nítitur. Quis te magis ímpedit et moléstat quam tua immortificata afféctio cordis? Bonus et devótus homo ópera sua prius intus dispónit, quæ foris ágere debet. Nec illa trahunt eum ad desidéria vitiósæ inclinaciónis, sed ipse infléctit ea ad arbítrium rectæ ratiónis. Quis habet fórtius certámen, quam qui nítitur víncere se ipsum? Et hoc debéret esse negótium nostrum: víncere vidélicet se ipsum, et cotídie se ipso fortiórem fieri atque in mélius áliquid profícere.

4. Omnis perféctio in hac vita quandam imperfectiónem sibi habet annexam; et omnis speculátio nostra quadam calígine non caret. Húmilis tui cognítio cértior via est ad Deum, quam profúnda sciéntiæ inquisítio. Non est culpánda sciéntia aut quælibet simplex rei notítia, quæ bona est in se consideráta et a Deo ordináta; sed præ-

ferenda est semper bona conscientia et virtuosa vita. Quia vero plures magis student scire, quam bene vivere: ideo saepe errant et paene nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O si tantam adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia et virtutes inserendas, sicuti ad movendas quaestiones, non fierent tanta mala et scandala in populo, nec tanta dissolutio in coenobiis. Certe adveniente die iudicii non quaeretur a nobis, quid legimus, sed quid fecimus; nec quam bene diximus, sed quam religiose viximus. Dic mihi: Ubi sunt modo omnes illi domini et magistri, quos bene novisti, dum adhuc viverent, et studiis florarent? Iam eorum praebendas alii possident; et nescio, utrum de iis recogitant. In vita sua aliquid esse videbantur, et modo de illis tacetur.

6. O quam cito transit gloria mundi! Utinam vita eorum scientiae ipsorum concordasset! Tunc bene studuissent et legissent. Quam multi pereunt per vanam scientiam in saeculo, qui parum curant de Dei servitio! Et quia magis eligunt magni esse quam humiles, ideo evanescent in cogitationibus suis. Vere magnus est, qui magnam habet caritatem. Vere magnus est: qui in se parvus est et pro nihilo omne culmen honoris ducit. Vere prudens est, qui omnia terrena arbitratur ut stercora, ut Christum lucrifaciat. Et vere bene doctus est, qui Dei voluntatem facit, et suam voluntatem relinquit.

CAPUT IV

DE PROVIDENTIA IN AGENDIS

1. Non est credendum omni verbo nec instinctui; sed caute et longanimitate res est secundum Deum ponderanda. Pro dolor, saepe malum facilius quam bonum de alio creditur et dicitur, ita infirmi su-

mus. Sed perfecti viri non facile credunt omni enarranti, quia sciunt infirmitatem humanam ad malum proclivam et in verbis satis labilem.

2. Magna sapientia, non esse precipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus. Ad hanc etiam pertinet, non quibuscumque hominum verbis credere, nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere. Cum sapiente et conscientioso viro consilium habe; et quare potius a meliore instrui, quam tuas adventiones sequi. Bona vita facit hominem sapientem secundum Deum et expertum in multis. Quanto quis in se humilior fuerit et Deo subiectior, tanto in omnibus erit sapientior et pacatior.

CAPUT V

DE LECTIONE SANCTARUM SCRIPTURARUM

1. Veritas est in Scripturis Sanctis querenda, non eloquentia. Omnis Scriptura Sacra eo spiritu debet legi, quo facta est. Quærere? Quærere potius debemus utilitatem in Scripturis, quam subtilitatem sermonis. Ita libenter devotos et simplices libros legere debemus, sicut altos et profundos. Non te offendat auctoritas scribentis, utrum parva vel magnae litteraturae fuerit; sed amor purae veritatis te trahat ad legendum. Non quæras, quis hoc dixerit; sed quid dicatur, attende.

2. Homines transeunt, sed veritas Domini manet in æternum. Sine personarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus. Curiositas nostra sæpe nos impedit in lectione Scripturarum, cum volumus intelligere et discutere, ubi simpliciter esset transeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter et fideliter; nec umquam velis habere nomen scientiæ. Interroga libenter et audi tacens

verba sanctorum; nec displiceant tibi parabola seniorum: sine causa enim non proferuntur.

CAPUT VI

DE INORDINATIS AFFECTIÖNIBUS

1. Quandocümque homo aliquid inordinate appetit, statim in se inquietus fit. Superbus et avarus numquam quiescunt; pauper et humilis spiritu in multitudine pacis conversantur. Homo qui necdum perfecte in se mortuus est, cito temptatur et vincitur in parvis et vilibus rebus. Infirmus in spiritu et quodammodo adhuc carnalis et ad sensibilia inclinatus difficulter se potest a terrenis desideriis ex toto abstrahere. Et ideo saepe habet tristitiam, cum se subtrahit; leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2. Si autem persecutus fuerit, quod concupiscit, statim ex reatu conscientiae gravatur: quia secutus est passionem suam, quae nihil iuvat ad pacem, quam quaesivit. Resistendo igitur passionibus invenitur pax vera cordis, non autem eis serviendo. Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, sed in fervido et spirituáli.

CAPUT VII

DE VANA SPE ET ELATIÖNE FUGIENDA

1. Vanus est, qui spem suam ponit in hominibus aut in creaturis. Non te pudeat aliis servire amore Iesu Christi, et pauperem in hoc saeculo videri. Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam constitue. Fac quod in te est, et Deus aderit bonae voluntati tuae. Non

confídas in tua sciéntia vel astútia cuiuscúmque vivéntis, sed magis in Dei grátia, qui ádiuvat húmiles, et de se præsuméntes humíliat.

2. Ne gloriéris in divítiis, si adsunt, nec in amícis, quia poténtes sunt, sed in Deo, qui ómnia præstat et se ipsum super ómnia dare desíderat. Non te extóllas de magnitúdine vel pulchritúdine córporis, quæ módica infirmitáte corrúmpitur et defœdátur. Non pláceas tibi ipsi de habilitáte aut ingénio tuo, ne displiceas Deo, cuius est totum quidquid boni naturáliter habúeris.

3. Non te réputes áliis meliorem, ne forte coram Deo detérior habeáris, qui scit, quid est in hómine. Non supérbias opéribus bonis, quia áliter sunt iudícia Dei quam hóminum, cui sæpe displicet, quod homínibus placet. Si áliquid boni habúeris, crede de áliis melióra, ut humilitátem consérves. Non nocet, si ómnibus te suppónas; nocet autem plúrimum, si vel uni te præpónas. Iugis pax cum húmili; in corde autem supérbi zelus et indignátio frequens.

CAPUT VIII

DE CAVÉNDÁ NÍMIA FAMILIARITÁTE

1. Non omni hómini revéles cor tuum, sed cum sapién-te et timén-te Deum age causam tuam. Cum iuvénibus et extráneis rarus esto. Cum divítibus noli blandíri, et coram magnátibus non libén-ter ap-páreas. Cum humílibus et simplicibus, cum devótis et morigerátis sociáre, et quæ ædificatiónis sunt, pertrácta. Non sis familiáris alícui mulieri; sed in commúni omnes bonas mulieres Deo comménda. Soli Deo et ángelis eius opta familiáris esse, et hóminum notítiam devíta.

2. Cáritas habénda est ad omnes, sed familiáritas non expedit. Quandóque áccidit, ut persóna ignóta ex bona fama lucéscat; cuius tamen præsentia óculos intuéntium offúscat. Putámus aliquándo áliis placére ex coniunctióne nostra, et incípimus magis displicére ex morum improbitáte in nobis consideráta.

CAPUT IX

DE OBÆDIÉNTIA ET SUBIECTIÓNE

1. Valde magnum est, in obœdiéntia stare, sub præláto vívere, et sui iuris non esse. Multo tútius est, stare in subiectione, quam in prælatúra. Multi sunt sub obœdiéntia magis ex necessitáte, quam ex caritáte; et illi pœnam habent et léviter múrmurant. Nec libertátem mentis acquirént, nisi ex toto corde propter Deum se subíciant. Curre hic vel ibi: non invénies quiétem, nisi in húmili subiectione sub regímine præláti. Imaginátio locórum et mutátio multos feféllit.

2. Verum est, quod unusquisque libénter agit pro sensu suo, et inclinátur ad eos magis, qui secum sentiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est, ut relinquámus étiam quandóque nostrum sentíre propter bonum pacis. Quis est ita sápiens, qui ómnia plene scire potest? Ergo, noli nimis in sensu tuo confídere, sed velis étiam libénter aliórum sensum audíre. Si bonum est tuum sentíre, et hoc ipsum propter Deum dimíttis et álium séqueris, magis exínde profícies.

3. Audívi enim sæpe, secúrius esse audíre et accípere consílium, quam dare. Potest étiam contíngere, ut bonum sit uniuscuiúsque sentíre; sed nolle áliis acquiescere, cum id rátio aut causa póstat, signum est supérbiæ et pertináciæ.

CAPUT X

DE CAVÉNDÁ SUPERFLUITÁTE VERBÓRUM

1. Cáveas tumúltum hóminum, quantum potes; multum enim ímpedit tractátus sæculárium gestórum, étiam si símplici intentióne proferántur. Cito enim inquinámur vanitáte et captivámur. Vellem me plúries tacuísse et inter hómines non fuísse. Sed quare tam libénter lóquimur et ínvicem fabulámur, cum tamen raro sine læsióne consciéntiæ ad siléntium redímus? Ideo tam libénter lóquimur: quia per mútuas locutiónes ab ínvicem consolári quærimus; et cor dívêrsis cogitatió nibus fatigátum optámus releváre. Et multum libénter de his, quæ multum dilígimus vel cúpimus, vel quæ nobis contrária sentímus, libet loqui et cogitáre.

2. Sed pro dolor, sæpe inániter et frustra. Nam hæc extérior consolátio interióri et dívínæ consolatió nis non módicum detriméntum est. Ideo vigilándum est et orándum, ne tempus otióse tránseat. Si loqui licet et expedit, quæ ædificabilia sunt, lóquere. Malus usus et neglegéntia proféctus nostri multum facit ad incustodiam oris nostri. Iuvat tamen non parum ad proféctum spirituálem devóta spirituálium rerum collátio; máxime ubi pares ánimo et spírítu in Deo sibi sociántur.

CAPUT XI

DE PACE ACQUIRÉNDÁ ET ZELO PROFICIÉNDI

1. Multam possémus pacem habére, si non vellémus nos cum aliórum dictis et factis, et quæ ad nostram curam non spectant, occupáre. Quómodo potest ille diu in pace manére, qui aliénis curis se intermíscet? qui occasió nes forínsecus quærit? qui parum vel ra-

ro se intrínsecus cólligit? Beáti símplices, quóniam multam pacem habébunt.

2. Quare quidam sanctórum tam perfécti et contemplávi fuérunt? Quia omníno se ipsos mortificáre ab ómnibus terrénis desidériis studuérunt: et ídeo totis medúllis cordis Deo inhærére atque líbere sibi vacáre potuérunt. Nos nímium occupámur própriis passiónibus, et de transitóriis nimis sollicitámur. Raro étiam unum vítium perfécte víncimus, et ad cotidiánum proféctum non accéndimur: ídeo frígidi et tépidi remanémus.

3. Si essémus nobis ipsis perfécte mórtui, et intérius mínime implicáti: tunc possémus étiam divína sápere, et de cælésti contemplatióne áliquid experíri. Totum et máximum impediméntum est, quia non sumus a passiónibus et concupiscéntiis líberi, nec perféctam sanctórum viam conámur íngredi. Quando étiam módicum adversitátis occúrrit, nimis cito deícimur, et ad humánas consolatiónes convértimur.

4. Si niterémur, sicut viri fortes, stare in prælio: profécto auxílium Dómini super nos viderémus de cælo. Ipse enim certántes et de sua grátia sperántes parátus est adiuváre: qui nobis certándi occasiões procurát, ut vincámus. Si tantum in istis exterióribus observántiis proféctum religiónis pónimus, cito finem habébit devótio nostra. Sed ad radícem secúrim ponámus, ut purgáti a passiónibus pacíficam mentem possideámus.

5. Si omni anno unum vítium exstirparémus, cito viri perfécti efficerémur. Sed modo e contrário sæpe sentímus, ut melióres et purióres in inítio conversiónis nos fuisse inveniámus, quam post multos annos professiόνis. Fervor et proféctus cotidie debéret créscere;

sed nunc pro magno videtur, si quis primi fervoris partem posset retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum levitate et gaudio.

6. Grave est, assueta dimittere: sed gravius est, contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parva et levia, quando superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuae, et malam dedisce consuetudinem, ne forte paulatim ad maiorem te ducat difficultatem. O si adverteres, quantam tibi pacem et aliis laetitiam faceres, te ipsum bene habendo, puto, quod sollicitior esses ad spiritualem profectum.

CAPUT XII

DE UTILITATE ADVERSITATIS

1. Bonum nobis est, quod aliquando habeamus aliquas gravitates et contrarietates; quia saepe hominem ad cor revocant, quatinus se in exilio esse cognoscat, nec spem suam in aliqua re mundi ponat. Bonum est, quod patiamur quandoque contradictiones, et quod male et imperfecte de nobis sentiatur, etiam si bene agimus et intendimus. Ista saepe iuvant ad humilitatem et a vana gloria nos defendunt. Tunc enim melius interiorem testem Deum quaerimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, et non bene nobis creditur.

2. Ideo deberet se homo in Deo taliter firmare, ut non esset ei necesse multas humanas consolationes quaerere?quaerere. Quando homo bonae voluntatis tribulatur vel temptatur, aut malis cogitationibus affligitur: tunc Deum sibi magis necessarium intellegit, sine quo nihil boni se posse deprehendit. Tunc etiam tristatur, gemit, et orat pro miseriis, quas patitur. Tunc tædet eum diutius vivere, et mortem optat venire: ut possit dissolvi et cum Christo esse. Tunc etiam be-

ne advértit, perféctam securitátem et plenam pacem in mundo non posse constáre.

CAPUT XIII

DE TEMPTATIÓNIBUS RESISTÉNDIS

1. Quámdu in mundo vívimus, sine tribulatióne et temptatióne esse non póssumus. Unde in Iob scriptum est: Temptátio est vita humana super terram. Ideo unusquisque sollícitus esse debéret circa temptatiónes suas et vigiláre in oratió nibus, ne diábolus locum inveníret decipiéndi, qui numquam dormítat, sed círcuit quærens, quem dévoret. Nemo tam perféctus est et sanctus, qui non hábeat aliquándo temptatiónes; et plene eis carére non póssumus.

2. Sunt tamen temptatiónes hómini sæpe valde útiles, licet moléstæ sint et graves; quia in illis homo humiliátur, purgátur, et erudítur. Omnes sancti per multas tribulatiónes et temptatiónes transiérunt et profecérunt. Et qui temptatiónes sustinére nequivérunt, réprobi facti sunt et defecérunt. Non est áliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secrétus, ubi non sint temptatiónes vel adversitatés.

3. Non est homo secúrus a temptatió nibus totáliter, quámdu víxerit: quia in nobis est, unde temptámur, ex quo in concupiscéntia nati sumus. Una temptatióne seu tribulatióne recedénte, ália supérvenit, et semper áliquíd ad patiéndum habébimus, nam bonum felicitátis nostræ perdídimus. Multi quærun t temptatiónes fúgere, et grávius incidunt in eas. Per solam fugam non póssumus víncere; sed per patientiam et veram humilitátem ómnibus hóstibus effícimur fortióres.

4. Qui tantúmmodo extérius declínat nec radícem evéllit, parum profíciet; immo cítius ad eum temptatiónes redient et peius séntiet. Paulátim, et per patiéntiam cum longanimitáte Deo iuvánte mélius superábis, quam cum durítia et importunitáte própria. Sápius áccipe consílium in temptatióne, et cum temptáto noli dúriter ágere, sed consolatiónem íngere, sicut tibi optáres fíeri.

5. Inítium ómnium malárum temptatiónum inconstántia ánimi et parva ad Deum confidéntia. Quia sicut navis sine gubernáculo hinc inde a flúctibus impéllitur: ita homo remíssus et suum propósitum déserens várie temptátur. Ignis probat ferrum, et temptátio hómīnem iustum. Nescímus sápe quid póssumus; sed temptátio áperit quid sumus. Vigilándum est tamen præcípuè circa inítium temptatiónis; quia tunc facílius hostis víncitur, si óstium mentis nullátenus intráre sínitur; sed extra limen, statim ut pulsáverit, illi obviátur. Unde quidam dixit: Princípiis obsta, sero medicína parátur. Nam primo occúrrit menti simplex cogitátio, deínde fortis imaginátio, póstea delectátio et motus pravus, et assénsio. Sicque paulátim ingréditur hostis malignus ex toto, dum illi non resístitur in princípio. Et quanto diútius ad resisténdum quis torpúerit, tanto in se cotídie debílior fit, et hostis contra eum poténtior.

6. Quidam in princípio conversiónis suæ gravióres temptatiónes patiúntur, quidam autem in fine. Quidam vero quasi per totam vitam suam male habent. Nonnúlli satis léniter temptántur, secúndum divínæ ordinatiónis sapiéntiam et æquitátem, quæ statum et mérita hómīnum pensat, et cuncta ad electórum suórum salútem præórdinat.

7. Ideo non debémus desperáre, cum temptámur, sed eo fervén-

tius Deum exoráre, quátinus nos in omni tribulatióne dignétur adiuváre; qui útique, secúndum dictum Pauli, talem fáciat cum temptatióne provéntum, ut possímus sustinére. Humiliémus ergo ánimas nostras sub manu Dei in omni temptatióne et tribulatióne, quia húmiles spírítu salvábit et exaltábit.

8. In temptatió nibus et tribulatió nibus probátur homo, quantum profécit; et ibi máius?maius méritum consístit, et virtus mélius patéscit. Nec magnum est, si homo devótus sit et férvidus, cum gravitatem non sentit; sed si témpore adversitátis paténter se sústinet, spes magni proféctus erit. Quidam a magnis temptatió nibus custodiúntur, et in parvis cotidiánis sæpe vincúntur, ut humiliáti numquam de se ipsis in magnis confídant, qui in tam módicis infirmántur.

CAPUT XIV

DE TEMERÁRIO IUDÍCIO VITÁNDO

1. Ad te ipsum óculos reflécte, et aliórum facta cáveas iudicáre. In iudicándo álios homo frustra labórat, sáepius errat, et léviter peccat; se ipsum vero iudicándo et discutiéndo semper fructuóse labórat. Sicut nobis res cordi est, sic de ea fréquénter iudicámus; nam verum iudícium propter privátum amórem fácliter pérdimus. Si Deus semper esset pura inténtio nostri desidérii, non tam fácliter turbarémur pro resisténtia sensus nostri.

2. Sed sæpe áliquíd ab intra latet, vel étiam ab extra concúrrit, quod nos étiam páriter trahit. Multi occúlte se ipsos quærun in rebus quas agunt, et nésciunt. Vidéntur étiam in bona pace stare, quando res pro eórum velle fiunt et sentíre; si autem áliter fit quam cúpiunt, cito movéntur et tristes fiunt. Propter diversitátem sénsuum et opi-

niónum satis frequenter oriúntur dissensiónes inter amícos et cives, inter religiósos et devótos.

3. Antíqua consuetúdo difficúlter relínquitur, et ultra próprium vídere nemo libénter dúcitur. Si ratióni tuæ magis inníteris vel indústria, quam virtúti subiectívæ Iesu Christi, raro et tarde eris homo illuminátus; quia Deus vult nos sibi perfécte súbici, et omnem ratiónem per inflammátum amórem transcendere.

CAPUT XV

DE OPÉRIBUS EX CARITÁTE FACTIS

1. Pro nulla re mundi et pro nullíus hóminis dilectiône áliquod malum est faciéndum; sed pro utilitaté tamen indigéntis opus bonum libere aliquándo intermitténdum est, aut étiam pro melióri mutándum. Hoc enim facto opus bonum non destrúitur, sed in mélius commutátur. Sine caritaté opus extérnum nihil prodest; quidquid autem ex caritaté ágitur, quantumcúmque étiam parvum sit et despéctum, totum fructuósum effícitur. Magis síquidem Deus pensat ex quanto quis agit, quam opus quod facit.

2. Multum facit, qui multum díligit. Multum facit, qui rem bene facit. Bene facit, qui communitáti magis quam suæ voluntáti servit. Sæpe vidétur esse caritas, et est magis carnálitas; quia naturális inclinátio, própria volúntas, spes rertributionis, afféctus commoditátis raro abesse volunt.

3. Qui veram et perféctam caritatém habet, in nulla re se ipsum quærit, sed Dei solúmmodo glóriam in ómnibus fieri desíderat. Nulli étiam ínvidet, quia nullum privátum gáudium amat; nec in se ipso vult gaudére, sed in Deo, super ómnia bona, optat beatificári. Né-

mini áliquid boni attríbuit, sed totáliter ad Deum refert, a quo fontaliter ómnia procédunt, in quo fináliter omnes sancti fruibiliter requiészunt. O qui scintíllam habéret veræ caritátis, profécto ómnia terréna sentíret plena fore vanitátis.

CAPUT XVI

DE SUFFERÉNTIA DEFÉCTUUM ALIÓRUM

1. Quæ homo in se vel in áliis emendáre non valet, debet patiénter sustinére, donec Deus áliter órđinet. Cógita, quia sic forte mélius est pro tua probatióne et patiéntia, sine qua non sunt multum ponderánda mérita nostra. Debes tamen pro tálibus impediméntis supplicáre, ut Deus tibi dignétur subveníre, et possis benígne portáre.
2. Si quis semel aut bis admónitus non acquiészit, noli cum eo contendere; sed totum Deo commítte, ut fiat volúntas eius et honor in ómnibus servis suis, qui scit bene mala in bonum convértere. Stude pátiens esse in tolerándo aliórum deféctus, et qualescúmque infirmitátes; quia et tu multa habes, quæ ab áliis opórtet tolerári. Si non potes te talem fácere, qualem vis, quómodo póteris álium ad tuum habére beneplácitum? Libénter habémus álios perféctos, et tamen próprios non emendámus deféctus.
3. Vólumus, quod álii stricte corrigántur, et ipsi córrigi nólumus. Dísplicet larga aliórum licéntia, et tamen nobis nólumus negári quod pétimus. Alios restríngi per statúta vólumus, et ipsi nullátenus pátimur ámplius cohibéri. Sic ergo patet, quam raro próximum sicut nos ipsos pensámus. Si essent omnes perfécti, quid tunc haberémus ab áliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus sic ordinávit, ut discámus alter altérius ónera portáre; quia nemo sine deféctu, nemo sine ónere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sápiens; sed opórtet nos ínvicem portáre, ínvicem consolári, páriter adiuváre, instrúere et admonére. Quantæ autem virtútis quisque fúerit, mélius patet occasióne adversitátis. Occasiónes namque hóminem frágitilem non fáciunt, sed qualis sit, osténdunt.

CAPUT XVII

DE MONÁSTICA VITA

1. Opórtet quod discas te ipsum in multis frángere, si vis pacem et concórdiam cum áliis tenére. Non est parvum in monastériis vel in congregatióne habitáre, et ínibi sine queréla conversári, et usque ad mortem fidélis perseveráre. Beátus, qui [íbidem?ibídem] bene víxerit et felíciter consummáverit. Si vis débite stare et profícere, téneas te tamquam éxulem peregrínus super terram. Opórtet te stultum fieri propter Christum, si vis religiósam dúcere vitam.

2. Hábitus et tonsúra módicum confert; sed mutátio morum, et íntegra mortificátio passiónum verum fáciunt religiósus. Qui áliud quærit, quam pure Deum et ánimæ suæ salútem, non invéniet nisi tribulatiónem et dolórem. Non potest étiam diu stare pacíficus, qui non nítitur esse mínimus et ómnibus subiéctus.

3. Ad serviéndum venísti, non ad regéndum; ad patiéndum et laborándum scias te vocátum, non ad otiándum vel fabulándum. Hic ergo probántur hómines, sicut aurum in fornáce. Hic nemo potest stare, nisi ex toto corde se volúerit propter Deum humiliáre.

CAPUT XVIII

DE EXÉMLIS SANCTÓRUM PATRUM

1. Intuere sanctórum patrum vívida exémla, in quibus vera perféc-tio refúlsit et relígio, et vidébis, quam módicum sit, et pæne nihil, quod nos ágimus. Heu, quid est vita nostra, si illis fúerit comparáta? Sancti et amíci Christi Dómino serviérunt in fame et siti, in frígore et nuditaté, in labóre et fatigatióne, in vigíliis et ieiúniis, in oratió nibus et meditatió nibus sanctis, in persecutió nibus et oppróbriis multis.

2. O quam multas et graves tribulatió nes passi sunt apóstoli, mártý-res, confessóres, vírgines, et réliqui omnes, qui Christi vestígia vo-luérunt sequi. Nam ánimas suas in hoc mundo odérunt, ut in ætér-nam vitam eas possidérent. O quam strictam et abdicátam vitam sancti patres in erémo duxérunt! quam longas et graves temptatió nes pertulérunt! quam frequénter ab inimíco vexáti sunt! quam cre-bras et férvidas oratió nes Deo obtulérunt! quam rígidas abstinentias peregérunt! quam magnum zelum et fervórem ad spirituálem pro-féctum habuérunt! quam forte bellum advérsus edomationem vitió-rum gessérunt! quam puram et rectam intentiόnem ad Deum tenuérunt! Per diem laborábant, et nóctibus oratió ni diútinæ vacábant; quamquam laborándo ab oratió ne mentáli mínime cessárent.

3. Omne tempus útiliter expendébant; omnis hora ad vacándum Deo brevis videbátur; et præ magna dulcédine contemplatió nis étiam oblivió ni tradebátur necéssitas corporális refectionis. Omnibus di-vítiis, dignitatibus, honóribus, amícis et cognátis renuntiábant; nil de mundo habére cupiébant, vix necessária vitæ sumébant; córpori servíre, étiam in necessitaté, dolébant. Páuperes igitur erant rebus terrénis, sed dívites valde in grátia et virtútibus. Foris egébant, sed intus grátia et consolatió ne divína reficiebántur.

4. Mundo erant aliéni, sed Deo próximos ac familiáres amíci. Sibi ipsis videbántur tamquam níhili, et huic mundo despécti; sed erant in óculis Dei pretiósí et dilécti. In vera humilitáte stabant, in simplici obœdiéntia vivébant, in caritáte et patiéntia ambulábant: et ídeo cotídie in spírítu proficiébant, et magnam apud Deum grátiam obtinébant. Dati sunt in exéplum ómnibus religiósí, et plus provocáre nos debent ad bene proficiéndum, quam tepidórum númerus ad relaxándum.

5. O quantus fervor ómnium religiosórum in princípíu suæ sanctæ institutiónis fuit! O quanta devótio oratiónis! quanta æmulátio virtútis! quam magna disciplína víguit! quanta reveréntia et obœdiéntia sub régula magístri in ómnibus efflóruit! Testántur adhuc vestígia derelícta, quod vere viri sancti et perfécti fuérunt, qui tam strénue militántes mundum suppeditavérunt. Iam magnus putátur, si quis transgréssor non fúerit, si quis, quod accépit, cum patiéntia toleráre potúerit.

6. Oh tepóris et negligéntiæ status nostri, quod tam cito declinámus a pristíno fervóre, et iam tædet [vívere?vivére] præ lassitúdine et tepóre! Utinam in te [penítus?pénitus] non dormítet proféctus virtútum, qui multa sápius exéempla vidísti devotórum!

CAPUT XIX

DE EXERCÍTIIS BONI RELIGIÓSI

1. Vita boni religiósi ómnibus virtútibus pollére debet: ut sit talis intérius, qualis vidétur homínibus extérius. Et mérito, multo plus debet esse intus, quam quod cérnitur foris, quia inspéctor noster est Deus, quem summópere reveréri debémus, ubicúmque fuérimus, et

tamquam ángeli in conspéctu eius mundi [incédere?incedére]. Omni die renováre debémus propósitum nostrum et ad fervórem nos excitáre, quasi hódie primum ad conversiónem venissémus, atque [dicére?dícere]: Adiuva me, [Dómine?Domíne] Deus, in bono propósito et sancto servítio tuo, et da mihi nunc hódie perfécte incípere, quia nihil est quod háctenus feci.

2. Secúndum propósitum nostrum, cursus proféctus nostri; et multa diligéntia opus est bene proficere volénti. Quod si fórtiter propónens sæpe déficit; quid ille, qui raro aut minus fixe áliquid propónit? Váriis tamen modis contíngit desértio propósi nostri; et levis omísio exercitiórum vix sine áliquo dispéndio transit. Iustórum propósitum in grátia Dei pótius, quam in própria sapiéntia pendet: in quo et semper confídunt, quidquid arrípiunt. Nam homo propónit, sed Deus dispónit, nec est in hómine via eius.

3. Si pietátis causa aut fratérnæ utilitátis propósito quandóque consuéturn omíttitur exercítium, fácte póstea póterit recuperári. Si autem tædio ánimi aut neglegéntia facíliter relínquitur, satis culpábile est et nocívum sentiétur. Conémur quantum póssumus, adhuc léviter deficiémus in multis. Semper tamen áliquid certi proponéndum est, et contra illa præcípue, quæ ámplius nos impédiunt. Exterióra nostra et interióra páriter nobis scrutánda sunt et ordinánda, quia [utráque?útráque] expédiunt ad proféctum.

4. Si non contíne te vales [collígere?colligére], saltem intérdum, et ad minus semel in die, mane vidélicet, aut vespere. Mane propóne, vespere díscute mores tuos, qualis hódie fuísti in verbo, ópere et cogitatíone; quia in his sápius fórsitan Deum offendísti et próximum. Accínge te, sicut vir, contra diabólicas nequítias; frena gulam,

et omnem carnis inclinaciónem facílius frenábis. Numquam sis ex toto otíus, sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut méditans, aut áliquid utilitátis pro commúni labórans. Corporália tamen exercítia discrète sunt agénda, nec ómnibus æquáliter assuménda.

5. Quæ commúnia non sunt, non sunt foris ostendénda; nam in secréto tútius exercéntur priváta. Cavéndum tamen, ne piger sis ad commúnia et ad singulária prómptior; sed explétis íntegre et fidéliter débitis et iniúctis, si iam ultra vacat, redde te tibi, prout devótio tua desíderat. Non possunt omnes habére unum exercítium, sed áliud isti, áliud illi magis desérvit. Etiam pro témporis congruéntia dívér-sa placent exercítia, quia ália in festis, ália in feriátis magis sápiunt diébus. Aliis indigémus témpore temptatiónis, et áliis témpore pacis et quiétis. Alia, cum tristámur, libet cogitare, et ália, cum læti in Dómino fuérimus.

6. Circa principália festa renovánda sunt bona exercítia et sanctórum suffrágia fervéntius imploránda. De festo in festum [propónere?proponére] debémus, quasi tunc de hoc sáculo migratúri et ad ætérnum festum perventúri. Ideóque sollícite nos præparáre debémus in devótis tempóribus et devótius conversári, atque omnem observántiam stríctius custodíre, tamquam in brevi præmium labóris nostri a Deo perceptúri.

7. Et si dilátum fúerit, credámus nos minus bene præparátos atque indígnos tantæ adhuc glóriæ, quæ revelábitur in nobis témpore præfínito: et studeámus nos mélius ad éxítum præparáre. Beátus servus, ait evangelísta Lucas, quem, cum vénerit Dóminus, invénerit vigilántem. Amen dico vobis, super ómnia bona sua constítuet eum.

CAPUT XX

DE AMÓRE SOLITÚDINIS ET SILÉNTII

1. Quære aptum tempus vacándi tibi, et de beneficiis Dei frequéntér cógita. Relínque curiósa. Tales pérlege matériás, quæ compunctió-nem magis præstant, quam occupatiónem. Si te subtráxeris a supér-fluis locutió nibus et otiósis circuitiúnibus, nec non a novitátibus et rumóribus audiéndis: invénies tempus sufficiens et aptum pro bonis meditatió nibus insisténdis. Máximi sanctórum húmána consórtia, ubi póterant, vitábant, et Deo in secréto servíre eligébant.

2. Dixit quidam: Quótiens inter hómines fui, minor homo rédii. Hoc sápius experímur, quando diu confabulamur. Facílius est om-níno tacére, quam verbo non [excédere?excedére]. Facílius est domi [latére?látère], quam foris se posse sufficiénter custodíre. Oui ígitur inténdit ad interióra et spirituália perveníre, opórtet eum cum Iesu a turba declináre. Nemo secúre [appáret?apparet], nisi qui libénter latet. Nemo secúre lóquitur, nisi qui libénter tacet. Nemo secúre præest, nisi qui libénter subest. Nemo secúre præcipit, nisi qui bene obædíre dídicit.

3. Nemo secúre gaudet, nisi bonæ consciéntiæ in se testimónium hábeat. Semper tamen sanctórum secúritas plena timóris Dei éx-stitit. Nec eo minus sollíciti et húmiles in se fuérunt, quia magnis virtútibus et grátia emicuérunt. Pravórum autem secúritas ex su-pérbia et præsumptióne orítur, et in fine in deceptiúnem sui ipsíus vértitur. Numquam promíttas tibi securitátem in hac vita, quamvis bonus videáris cœnobíta aut devótus eremíta.

4. Sæpe melióres in æstimatióne hóminum grávius periclitáti sunt propter suam nímiám confidéntiam. Unde multis utilíus est, ut non [penítus?pénitus] temptatió nibus cáreant, sed sápius impugnentur,

ne nímium secúri sint, ne forte in supérbiam elevéntur, ne étiam ad exterióres consolatiónes licéntius declínent. O, qui numquam transitóriam lætítiam quæreret, qui numquam cum mundo se occupáret, quam bonam consciéntiam serváret! O, qui omnem vanam sollicitúdinem amputáret, et dumtáxat salutária ac divína cogitáret, et totam spem suam in Deo constitúeret, quam magnam pacem et quiétem [possidéret?possíderet]!

5. Nemo dignus est cælésti consolatióne, nisi diligénter se exercúerit in sancta compunctiόne. Si vis cordetenus compúngi, intra cubíle tuum, et exclúde tumúltus mundi, sicut scriptum est: In cubilibus vestris compungímmini. In cella invénies, quod déforis sæpius amíttēs. Cella continuáta dulcéscit, et male [custódita?custodíta] tædium génerat. Si in princípíο conversiόnis tuæ bene eam incolúeris et [custodiéris?custodíeris], erit tibi póstea dilécta amíca et gratíssimum soláciū.

6. In siléntio et quiéte próficit ánima devóta et discit abscondita scripturárum. Ibi [ínvenit?invénit] fluénta lacrimárum, quibus sín-gulis nóctibus se lavet et mundet, ut Conditóri suo tanto familiárior fiat, quanto lóngius ab omni sæculári tumúltu degit. Qui ergo se ábstrahít a notis et [amícis?ámicis], approximábit illi Deus cum ángelis sanctis. Mélius est [latére?látere] et sui curam [ágere?agére], quam se neglécto signa fácere. Laudábile est hómini religiόso, raro foras ire, [fúgere?fugére] vidéri, nolle étiam hómines vidére.

7. Quid vis vidére, quod non licet habére? Transit mundus et concupiscéntia eius. Trahunt desidéria sensualitátis ad spatiándum; sed cum hora transíerit, quid nisi gravitátem consciéntiæ et cordis dispersiόnem repórtas? Lætus éxítus tristem sæpe réditum parit, et læ-

ta vigília serótina triste mane facit. Sic omne carnále gáudium blande intrat, sed in fine mordet et périmít. Quid potes álibi vidére, quod hic non vides? Ecce cælum et terra et ómnia eleménta; nam ex istis ómnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi vidére, quod diu potest sub sole permanére? Credis te fórsitan satiári, sed non [póteris?potéris] [pertíngere?pertíngere]. Si cuncta vidéres præséntia, quid esset nisi vísio vana? Leva óculos tuos ad Deum in excélsis, et ora pro peccátis tuis et neglegéntiis. Dimítte vana vanis; tu autem inténde illis, quæ tibi præcépit Deus. Claude super te óstium tuum, et voca ad te Iesum, diléctum tuum. Mane cum eo in cella, quia non invénies álibi tantam pacem. Si non exísses nec quicquam de rumóribus audísses, mélius in bona pace permansísses. Ex quo nova deléctat aliquándo audíre, opórtet te exínde turbatiónem cordis toleráre.

CAPUT XXI

DE COMPUNCTIÓNE CORDIS

1. Si vis áliquíd profícere, consérva te in timóre Dei, et noli esse nimis liber; sed sub disciplína cóhibe omnes sensus tuos, nec inéptæ te tradas lætítiæ. Da te ad cordis compunctiόnem, et invénies devotiόnem. Compunctio multa bona áperit, quæ dissolutio cito [pérdere?perdère] consuévít. Mirum est, quod homo potest umquam perfécte in hac vita lætári, qui suum exílium et tam multa perícula ánimæ suæ consíderat et pensat.

2. Propter levitátem cordis et neglegéntiam deféctuum nostrórum non sentímus ánimæ nostræ dolóres; sed sæpe vane ridémus, quando mérito flere deberémus. Non est vera libértas nec bona lætítia, ni-

si in timóre Dei cum bona consciéntia. Felix, qui abícere potest omne impediméntum distractiónis, et ad uniónem se [recollígere?re-colligére] sanctæ compunctiónis. Felix, qui a se [ábdicat?abdícat], quidquid consciéntiam suam maculáre potest vel graváre. Certa viríliter, consuetúdo consuetúdine [vincitur?víncitur]. Si tu scis hómines [dimíttre?dimittére], ipsi bene te dimíttent tua facta fácere.

3. Non átrahas tibi res aliórum, nec te ímplices causis maiórum. Hábeas semper óculum super te primum, et admóneas te ipsum speciáliter præ ómnibus tibi diléctis. Si non habes favórem hóminum, noli ex hoc tristári; sed hoc sit tibi grave, quia non habes te satis bene et circumspécte, sicut decéret Dei servum et devótum religiósium conversári. Útílius est sæpe et secúrius, quod homo non hábeat multas consolatiónes in hac vita, secúndum carnem præcípue. Tamen quod divínas non habémus, aut rárius sentímus, nos in culpa sumus, quia compunctiónem cordis non quærimus, nec vanas et extérnas omníno abícimus.

4. Cognósce te indígnum divína consolatióne, sed magis dignum multa tribulatióne. Quando homo est perfécte compúnctus, tunc gravis et amárus est ei totus mundus. Bonus homo sufficiéntem [ín-venit?invénit] matériam doléndi et flendi. Sive enim se consíderat, sive de próximo pensat, scit, quia nemo sine tribulatióne hic vivit. Et quanto stríctius sese consíderat, tanto ámplius dolet. Matériæ iusti dolóris et intérnæ compunctiónis sunt peccáta et vítia nostra, quibus ita involúti iacémus, ut raro cæléstia contemplári valeámus.

5. Si frequéntius de morte tua, quam de longitúdine vitæ cogitáres, non dúbium, quin fervéntius te emendáres. Si étiam futúras inférni sive purgatórii pœnas cordialiter [perpendéres?perpénderes], cre-

do, quod libénter labórem et dolórem sustinéres, et nihil rigóris formidáres. Sed quia ad cor ista non tránseunt, et blandiménta adhuc amámus, ídeo frígidi et valde pigri remanémus.

6. Sæpe est inópia spíritus, unde tam léviter conquéritur míserum corpus. Ora ígitur humíliter ad Dóminum, ut det tibi compunctiόνis spíritum, et dic cum prophéta: Ciba me, [Dómine?Domíne], pane lacrimárum, et potum da mihi in lácrimis in mensúra.

CAPUT XXII

DE CONSIDERATIÓNE HUMÁNÆ MISÉRIÆ

1. Miser es, ubicúmque fúeris et quocúmque te [vérteris?vertéris], nisi ad Deum te convértas. Quid turbáris, quia non succédit tibi, sicut vis et desíderas? Quis est, qui habet ómnia secúndum suam voluntátem? Nec ego, nec tu, nec áliquis hóminum super terram. Nemo est in mundo sine áliqua tribulatióne vel angústia, quamvis rex sit vel papa. Quis est, qui mélius habet? [útique?utíque] qui pro Deo áliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecílles et infírmi: Ecce, quam bonam vitam ille homo habet, quam dives, quam magnus, quam potens et excélsus! Sed atténde ad cæléstia bona, et vidébis, quod ómnia ista temporália nulla sunt, sed valde incérta et magis gravántia, quia numquam sine sollicitúdine et timóre possidéntur. Non est hóminis felícitas, habére temporália ad abundántiam, sed súfficit ei mediócritas. Vere miséria est [vívere?vivére] super terram. Quanto homo volúerit esse spirituálior, tanto præsens vita fit ei amárior, quia sentit mélius et videt clárus humanæ corruptiόνis deféctus. Nam [comédere?comedére], [bíbere?bibére], vigiláre, dormíre, [quíescere?quiescére],

laboráre et céteris necessitatibus natúræ subiacére, vere magna miséria est et afflíctio hómini devóto, qui libénter esset absolutus et liber ab omni peccáto.

3. Valde enim gravátur intérior homo necessitatibus corporálibus in hoc mundo. Unde prophéta devóte rogat, quátenus liber ab istis esse váleat, dicens: De necessitatibus meis érue me, [Dómine?Domíne]. Sed væ non cognoscéntibus suam misériam; et ámplius væ illis, qui díligunt hanc míseram et corruptíblem vitam. Nam in tantum quidam hanc amplectúntur, licet étiam vix necessariá laborándo aut mendicándo hábeant, ut, si possent hic semper [vívère?vivére], de regno Dei nihil curárent.

4. O insáni et infidéles corde, qui tam profúnde in terrénis iacent, ut nihil nisi carnália sápiant. Sed míseri adhuc in fine gráviter sésent, quam vile et níhilum erat, quod amavérunt. Sancti autem Dei et omnes devóti [ámici?amíci] Christi non attendérunt, quæ carni placuérunt, nec quæ in hoc témpore floruérunt; sed tota spes eórum et inténtio ad æténa bona anhelábat. Ferebátur totum desidérium eórum sursum ad mansúra et invisibília, ne amóre visibílium traheréntur ad ínfima. Noli, frater, [amíttère?amittere] confidéntiam proficiéndi ad spirituália; adhuc habes tempus et horam.

5. Quare vis procrastináre propósitum tuum? Surge et in instánti incípe et dic: Nunc tempus est faciéndi, nunc tempus est pugnándi, nunc aptum tempus est emendándi. Quando male habes et tribuláris, tunc tempus est promeréndi. Opórtet te transíre per ignem et aquam, [ántequam?antéquam] vénias in refrigerium. Nisi tibi vim féceris, vítium non superábis. Quámdui istud frágle corpus gérimus, sine peccáto esse non póssumus, nec sine tædio et dolóre [vive-

re?vivére]. Libénter haberémus ab omni miséria quiétem; sed quia per peccátum perdídimus innocéntiam, amísimus étiam veram beatitúdinem. Ideo opórtet nos [tenére?ténere] patiéntiam et Dei expectáre misericórdiam; donec tránseat iníquitas hæc et mortálitás absorbeátur a vita.

6. O quanta fragílitas humána, quæ semper prona est ad vítia! Hódie confitéris peccáta tua, et cras íterum pépétras conféssa. Nunc propónis cavére, et post horam agis quasi nihil proposuísses. Mérito ergo nos ipsos humiliáre póssumus nec umquam áliquid magni de nobis sentíre; quia tam frágles et instábiles sumus. Cito étiam potest perdi per neglegéntiam, quod multo labóre vix tandem acquisítum est per grátiam.

7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepéscimus tam mane? Væ nobis, si sic vólumus declináre ad quiétem, quasi iam pax sit et securitas, cum necdum appáreat vestígium veræ sanctitátis in conversatióne nostra. Bene opus esset, quod adhuc íterum instruerémur, tamquam boni novíci, ad mores óptimos; si forte spes esset de áliqua futúra emendatióne et maióri spirituáli proféctu.

CAPUT XXIII

DE MEDITATIÓNE MORTIS

1. Valde cito erit tecum hic factum, vide áliter quómodo te hábeas: hódie homo est, et cras non [compáret?cómparet]. Cum autem sublátus fúerit ab óculis, étiam cito transit a mente. O hebetúdo et durítia cordis humáni, quod solum præséntia meditátur, et futúra non magis prævidet! Sic te in omni facto et cogitátu debéres [tenére?ténere], quasi hódie esses moritúrus. Si bonam consciéntiam

habéres, non multum mortem timéres. Mélius esset peccáta cavére, quam mortem [fúgere?fugére]. Si hódie non es [parátus?páratus], quómodo cras eris? Cras est dies incérta, et quid scis, si crástinum habébis?

2. Quid prodest diu [vívere?vivére], quando tam parum emendámur? Ah, longa vita non semper eméndat, sed sæpe culpam magis auget. Utinam per unam diem bene essémus conversáti in hoc mundo! Multi annos cómputant conversiónis, sed sæpe parvus est fructus emendatiónis. Si formidolósum est mori, fórsitan periculósius erit diútius [vívere?vivére]. Beátus, qui horam mortis suæ semper ante óculos habet, et ad moriéndum cotidie se dispónit. Si vidísti aliquándo hóminem mori, cógita, quia et tu per eándem viam transíbis.

3. Cum mane fúerit, puta te ad vésperum non perventúrum. Véspere autem facto, mane non áudeas tibi pollicéri. Semper ergo [parátus?páratus] esto, et táliter vive, ut numquam te imparátum mors invéniat. Multi [subíto?súbito] et improvíse moriúntur. Nam hora, qua non putátur, fílius hóminis ventúrus est. Quando illa extrémá hora vénerit, multum áliter sentíre incípies de tota vita tua prætérita; et valde dolébis, quia tam néglgens et remíssus fuísti.

4. Quam felix et prudens, qui talis nunc nítitur esse in vita, qualis optat inveníri in morte! Dabit namque magnam fidúciam feliciter moriéndi perféctus contéptus mundi, fervens desidérium in virtútibus proficiéndi, amor disciplínæ, labor pæniténtiæ, promptitúdo obœdiéntiæ, abnegátio sui et supportátio cuiúslibet adversitátis pro amóre Christi. Multa bona potes operári, dum sanus es; sed infirmátus, néscio quid [póteris?potéris]. Pauci ex infirmitáte meliorántur;

sic et qui multum peregrinántur, raro sanctificántur.

5. Noli [confidere?confidére] super amícos et próximos, nec in futúrum tuam dífferas salútem: quia cítiús obliviscéntur tui hómines, quam ástimas. Mélius est nunc tempestíve providére et áliquíd boni præmíttere?præmittére, quam super aliórum auxílio speráre. Si non es pro te ipso sollicitus modo, quis erit sollicitus pro te in futuro? Nunc tempus est valde pretiósum. Nunc sunt dies salútis: nunc tempus acceptábile. Sed pro dolor, quod hoc útilius non expéndis, in quo promeréri vales, unde æternáliter vivas! Véniet, quando unam diem seu horam pro emendatióne desiderábis, et nésco, an impetrábis.

6. Eia caríssime, de quanto perículo te [póteris?potéris] liberáre, de quam magno timóre erípere, si modo semper timorátus fúeris et suspéctus de morte? Stude nunc táliter [vívere?vivére], ut in hora mortis váleas pótius gaudére, quam timére. Disce nunc mori mundo, ut tunc incípias [vívere?vivére] cum Christo. Disce nunc ómnia [contémnere?contemnére], ut tunc possis [libére?líbere] ad Christum [pérgere?pergére]. Castíga nunc corpus tuum per pæniténtiam, ut tunc certam váleas habére confidéntiam.

7. Ah stulte, quid cógitas te diu victúrum, cum nullum diem hábeas secúrum? Quam multi decépti sunt, et insperáte de córpore extrácti? Quótiens audísti a dicéntibus, quia ille gládio [cécidit?cecídít], ille submérsus est, ille ab alto ruens cervícem fregit, ille manducándo obríguit, ille ludéndo finem fecit? Alius igne, álius ferro, álius peste, álius latrocínio intériit: et sic ómnium finis mors est, et vita hóminum tamquam umbra [subíto?súbíto] pertránsit.

8. Quis memorábitur tui post mortem? et quis orábit pro te? Age,

age nunc, caríssime, quidquid [ágere?agére] potes: quia nescis, quando moriéris, nescis étiam, quid tibi post mortem sequétur. Dum tempus habes, cóngrega divítias immortáles. Præter salútem tuam, nihil cógites; solum quæ Dei sunt, cures. Fac nunc tibi amícos, venerádo Dei sanctos, et eórum actus imitádo, ut, cum [defecéris?de-féceris] in hac vita, illi te recípiant in æténa tabernácula.

9. Serva te tamquam peregrínus et hóspitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negótiis. Serva cor líberum et ad Deum sursum eréctum, quia non habes hic manéntem civitátem. Illuc preces et gémitus cotidiános cum lácrimis dírige, ut spíritus tuus mereátur ad Dóminum post mortem felíciter transíre. Amen.

CAPUT XXIV

DE IUDÍCIO ET PŒNIS PECCATÓRUM

1. In ómnibus rebus réspice finem, et quáliter ante distríctum stabis iúdicem, cui nihil est occúltum; qui munéribus non placátur nec excusatiónes récipit; sed, quod iustum est, iudicábit. O misérime et insípiens peccátor, quid respondébis Deo, ómnia mala tua sciénti, qui intérdum [formídas?fórmidas] vultum hóminis iráti? Utquid non prævides tibi in die iudícii, quando nemo póterit per álium excusári vel deféndi, sed unusquisque sufficiens onus erit sibi ipsi? Nunc labor tuus est fructuósus, fletus acceptábilis, gémitus exaudíbilis, dolor satisfactorius et purgatívus.

2. Habet magnum et salúbre purgatórium pátiens homo, qui suscípiens iniúrias, plus dolet de altérius malítia, quam de sua iniúria; qui pro contrariántibus sibi libénter orat et ex corde culpas indúlget: qui véniam ab áliis [pétere?petére] non retárdat; qui facílius miserétur,

quam iráscitur; qui sibi ipsi violéntiam frequénter facit, et carnem omníno spirítui subiugáre conátur. Mélius est, modo purgáre peccáta et vítia resecáre, quam in futúro purgánda reserváre. Vere nos ipsos decípimus per [inórdínatum?inordinátum] amórem, quem ad carnem habémus.

3. Quid áliud ignis ille devorábit, nisi peccáta tua? Quanto ámplius tibi ipsi nunc parcis et carnem [séqueris?sequéris], tanto dúrius póstea lues et maiórem matériam comburéndi resérvas. In quibus homo peccávit, in illis grávius puniétur. Ibi acediósi ardéntibus stímulis perurgéntur, et gulósi ingénti siti ac fame cruciabúntur. Ibi luxuriósi et voluptátum amatóres ardénti pice et foetido súlphure perfundéntur, et sicut furiósi canes præ dolóre invidiósi ululábunt.

4. Nullum vítium erit, quod suum próprium cruciátum non habébit. Ibi supérbi omni confusióne replebúntur, et avári misérrima egestáte arctabúntur. Ibi erit una hora grávior in pœna, quam hic centum anni in gravíssima pœniténtia. Ibi nulla réquies est, nulla consolátio damnátis; hic tamen intérdum cessátur a labóribus, atque amicórum frúitur soláciis. Esto modo sollícitus et dolens pro peccátis tuis, ut in die iudícii secúrus sis cum beátis. Tunc enim iusti stabunt in magna constántia advérsus eos, qui se angustiavérunt et depressérunt. Tunc stabit ad iudicándum, qui modo se súbicít humíliter iudíciis hóminum. Tunc magnam fidúciam habébit pauper et húmilis, et pavébit úndique supérbus.

5. Tunc vidébitur sápiens in hoc mundo fúisse, qui pro Christo dídicít stultus et despéctus esse. Tunc placébit omnis tribulátio patiénter perpéssa, et omnis iníquitas oppilábit os suum. Tunc gaudébit omnis devótus, et mærébit omnis irreligiosus. Tunc plus exultábit caro

afflícta, quam si in delíciis fuísset semper nutríta. Tunc splendébit hábitus vilis, et obtenebréscet vestis subtílis. Tunc plus laudábitur paupérculum domicílium, quam deaurátum palátium. Tunc iuvábit plus constans patiéntia, quam omnis mundi poténtia. Tunc ámplius exaltábitur simplex obcédientia, quam omnis sæculáris astútia.

6. Tunc plus lætificábit pura et bona consciéntia, quam docta [philosóphia?philosophía]. Tunc plus ponderábit contéptus divitiárum, quam totus thesáurus terrigenárum. Tunc magis consoláberis super devóta oratióne, quam super delicáta comestióne. Tunc pótius gaudébis de serváto siléntio, quam de longa fabulatióne. Tunc plus valébunt sancta ópera, quam multa pulchra verba. Tunc plus placébit stricta vita et árdua pæniténtia, quam omnis delectátio terrena. Disce nunc in módico pati, ut tunc a gravióribus váleas liberári. Hic primo proba, quid possis póstea. Si nunc tam parum vales sustinére, quómodo æténa torménta [póteris?potéris] sufférre? Si modo módica pássio tam impatiéntem éfficit, quid gehénna tunc fáciat? Ecce, vere non potes duo gáudia habére, delectári hic in mundo, et póstea regnáre cum Christo.

7. Si usque in hodiérnam diem semper in honóribus et voluptátibus vixísses: quid totum tibi profuísset, si iam mori in instánti contíngeret? Omnia ergo vánitas, præter amáre Deum et illi soli servíre. Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplícium, nec iudícium, nec inférnum métuit; quia perféctus amor secúrum ad Deum accéssum facit. Quem autem adhuc peccáre deléctat, non mirum, si mortem et iudícium tímeat. Bonum tamen est, ut, si necdum amor a malo te révocat, saltem timor gehennális coërceat. Qui vero timórem Dei postpónit, diu stare in bono non valébit, sed diáboli

láqueos cítiús incúrret.

CAPUT XXV

DE FERVÉNTI EMENDATIÓNE [TÓTIUS?TOTÍUS] VITÆ NOSTRÆ

1. Esto vígilans et díligens in Dei servítio, et cógita frequénter: Ad quid venísti, et cur sáculum reliquísti? Nonne ut Deo víveres, et spirituális homo fíeres? Igitur ad proféctum férveas, quia mercédem labórum tuórum in brevi recípies; nec erit tunc ámplius timor aut dolor in fínibus tuis. Módicum nunc laborábis, et magnam réquiem, immo perpétuam lætítiam invénies. Si tu permánseris fidélis et férvidus in agéndo, Deus procul dúbio erit fidélis et lócuples in retribuéndo. Spem bonam retinére debes, quod ad palmam pervénies; sed securitátem cápere non opórtet, ne tórpeas aut [elátus?élatus] fias.

2. Cum quidam ánxius inter metum et spem frequénter fluctuáret, et quadam vice mæróre conféctus, in ecclésia ante quoddam altáre se in oratióne prostravísset, hæc intra se revólvit, dicens: O si scirem, quod adhuc perseveratúrus essem! statímque audívit divínus intus respónsum: Quodsi hoc scires, quid fácere velles? Fac nunc, quod tunc fácere velles, et bene secúrus eris. Moxque consolátus et confortátus, divínæ se commísit voluntáti, et cessávit ánxia fluctuátio. Noluítque [curióse?curiósse] investigáre, ut sciret, quæ sibi essent futúra: sed magis stúduit [inquírere?inquirére], quæ esset volúntas Dei benéplacens et perfécta, ad omne opus bonum inchoándum et perficiéndum.

3. Spera in Dómino, et fac bonitátem ait prophéta, et inhábita terram, et [pásceris?pascéris] in divítiis eius. Unum est, quod multos

a profectu et ferventi emendatione retrahit: horror difficultatis seu labor certaminis. Enimvero illi maxime prae ceteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quae sibi magis graviora et contraria sunt, viriliter [vincere?vincere] nituntur. Nam ibi homo plus proficit et gratiam meretur ampliore, ubi magis se ipsum vincit et in spiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent aequae multum ad vincendum et moriendum. Diligens tamen aemulator valentior erit ad proficiendum, etiamsi plures habeat passiones, quam alius bene morigeratus, minus tamen fervens ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem iuvant: videlicet, [subtrahere?subtrahere] se violenter, ad quod natura vitiose inclinatur, et ferventer instare pro bono, quo amplius quis indiget. Illa etiam studeas magis cavere et [vincere?vincere], quae tibi frequentius in aliis displicent.

5. Ubique?Ubique profectum tuum capias, ut, si bona exempla videas vel [audias?audias], ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraveris, cave, ne idem facias; aut si aliquando fecisti, citius emendare te studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterum ab aliis notaris. Quam iucundum et dulce est, videre fervidos et devotos fratres, bene morigeratos et disciplinatos! Quam triste est et grave, videre inordinate ambulantes, qui ea, ad quae vocati sunt, non exercent! Quam nocivum est, [neglegere?neglegere] vocationis suae propositum, et ad non commissa sensum inclinare!

6. Memor esto arrepti propositi, et imaginem tibi propone Crucifixi. Bene verecundari potes inspecta vita Iesu Christi, quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in via Dei fuisti. Religiosus, qui se intente et devote in sanctissima vita et passione Domini exercet, omnia utilia et necessaria sibi abundanter ibi inveniet; nec

opus est, ut extra Iesum áliquid mélius quærat. O si Iesus crucifixus in cor nostrum veníret, quam cito et sufficiénter docti essémus!

7. Religiósus férvidus ómnia bene portat et capit, quæ illi iubéntur. Religiósus néglegens et tépidus habet tribulatiónem super tribulatiónem, et ex omni parte pátitur angústiam; quia interióri consoлатióne caret, et exteriórem quærere?quærére prohibétur. Religiósus extra disciplínam vivens gravi patet ruínæ. Qui laxióra quærit et remissióra, semper in angústiis erit: quia unum aut réliquum sibi displicébit.

8. Quómodo faciunt tam multi álii religiósi, qui satis arctáti sunt sub disciplína claustráli? Raro éxeunt, abstrácte vivunt, pauperrime cómedunt, grosse vestiúntur, multum labórant, parum loquúntur, diu vígilant, matúre surgunt, oratiónes prolóngant, frequénter legunt et se in omni disciplína custódiunt. Atténde Carthusienses, Cistercienses et diversæ religiónis mónachos ac moniales: quáliter omni nocte ad psalléndum Dómino assúrgunt. Et ídeo turpe esset, ut tu debéres in tam sancto ópere pigritáre, ubi tanta multitúdo religiosórum íncipit Deo iubiláre.

9. O si nihil áliud faciéndum incúmbaret, nisi Dóminum Deum nostrum toto corde et ore laudáre! O si numquam indigéres [coméde-re?comedére], nec [bíbere?bibére], nec dormíre, sed semper posses Deum laudáre, et solúmmodo spirituálibus stúdiis vacáre: tunc multo felícior esses quam modo, cum carni ex qualicúmque necessitáte servis. Utinam non essent istæ necessitatés, sed solum spirituáles ánimæ refectionés, quas heu! satis raro degustámus!

10. Quando homo ad hoc [pérvenit?pervénit], quod de nulla creatúra consolatiónem suam quærit, tunc ei Deus primo perfécte sápere

incipit; tunc étiam bene conténtus de omni événtu rerum erit. Tunc nec pro magno lætábitur, nec pro módico contristábitur; sed ponit se íntegre et fiduciáliter in Deo, qui est ei ómnia in ómnibus: cui nihil [útique?utíque] perit nec móritur, sed ómnia ei vivunt et ad nutum incunctánte deserviunt.

11. Meménto semper finis, et quia pérditum non redit tempus. Si ne sollicitúdine et diligéntia numquam acquíres virtútes. Si íncipis [tepéscere?tepecére], incípies male habére. Si autem [déderis?dedéris] te ad fervórem, invénies magnam pacem et sénties leviórem labórem, propter Dei grátiam et virtútis amórem. Homo férvidus et díligens ad ómnia est [parátus?páratu]. Maior labor est [resístere?resistére] vítiis et passióibus, quam corporálibus insudáre labóribus. Qui parvos non vitat deféctus, paulátim lábitur ad maióres. Gaudébis semper véspere, si diem expéndas fructuóse. Vígila super te ipsum, [excíta?éxcita] te ipsum, ádmone te ipsum; et quidquid de áliis sit, non néglegas te ipsum. Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intúleris. Amen.

LIBER II. ADMONITIONES AD INTERNA TRAHENTES

CAPUT I

DE INTÉRNA CONVERSATIÓNE

1. Regnum Dei intra vos est, dicit Dóminus. Convérte te ex toto corde ad Dóminum et relínque hunc míserum mundum, et invéniet ánima tua réquiem. Disce exterióra [contémnere?contemnére] et ad interióra te dare, et vidébis regnum Dei in te veníre. Est enim regnum Dei pax et gáudium in Spíritu Sancto, quod non datur ím-piis. Veniet ad te Christus, osténdens tibi consolatióem suam, si di-

gnam illi ab intus paráveris mansiónem. Omnis glória eius et decor ab intra est, et ibi [cómplacet?complácet] sibi. Frequens illi visitatio cum hómine intérrno, dulcis sermocinátio, grata consolátio, multa pax, familiáritas stupénda nimis.

2. Eia, ánima fidélis, prápara huic sponso cor tuum, quátenus ad te veníre et in te habitáre dignétur. Sic enim dicit: Si quis díligit me, sermónem meum servábit, et ad eum veniémus et mansiónem apud eum faciémus. Da ergo Christo locum, et céteris ómnibus ne ga intróitum. Cum Christum habúeris, dives es, et súfficit tibi. Ipse erit provísor tuus et fidélis procurátor in ómnibus, ut non sit opus in homínibus speráre. Hómines enim cito mutántur et defíciunt velóriter; Christus autem manet in ætérnum et astat usque in finem fírmiter.

3. Non est magna fidúcia ponénda in hómine frágili et mortáli, étiam si útilis sit et diléctus; neque tristítia multa ex hoc capiénda, si intérdum adversétur et contradícat. Qui hódie tecum sunt, cras contrariári possunt; et e convérso sæpe ut aura vertúntur. Pone totam fidúciam tuam in Deo, et sit ipse timor tuus et amor tuus. Ipse pro te respondébit et fáciat bene, sicut mélius fúerit. Non habes hic manéntem civitátem; et ubicúmque fúeris, extráneus es et peregrínus; nec réquiem aliquándo habébis, nisi Christo íntime fúeris [unítus?únitus].

4. Quid hic circúmspicias, cum iste non sit locus tuæ requietiónis? In cæléstibus debet esse habitátio tua, et sicut in tránsitu cuncta terréna sunt aspiciénda. Tránseunt ómnia et tu cum eis páriter. Vide, ut non inháreas, ne capiáris et péreas. Apud Altíssimum sit cogitátio tua, et deprecátio tua ad Christum sine intermissióne dirigátur. Si nescis

speculári alta et cæléstia, requiésce in passióne Christi, et in sacris vulnéribus eius libénter hábita. Si enim ad vúlnera et pretiósá [stígmata?stigmáta] Iesu devóte cónfugis, magnam in tribulatióne confortatiónem sénties; nec multum curábis hóminum despectiões, facilitérque verba detrahéntia pérferes.

5. Christus fuit étiam in mundo ab homínibus despéctus, et in máxima necessitáte a notis et [amícis?ámicis] inter oppróbria derelíctus. Christus pati vóluit et déspici, et tu audes de áliquo cónqueri? Christus hábuit adversários et oblocutóres, et tu vis omnes habére amícos et benefactóres? Unde coronábitur patiéntia tua, si nihil adversitátis occurrerit? Si nihil contrárium vis pati, quómodo eris amícus Christi? [Sústine?Sustíne] te cum Christo et pro Christo, si vis regnáre cum Christo.

6. Si semel perfécte introísses in interióra Iesu, et módicum de ardénti amóre eius sapuísses, tunc de próprio cómmo vel incómmo nihil curáres, sed magis de oppróbrio illáto gaudéres; quia amor Iesu facit hóminem se ipsum [contémnere?contemnére]. Amátor Iesu et veritátis, et verus intérnus et liber ab affectiónibus [inordinátis?inordínatis] potest se ad Deum [libére?líbere] [convértere?convertére] et eleváre supra se ipsum in spíritu ac fruitíve [quiéscere?quiescére].

7. Cui sápiunt ómnia, prout sunt, non ut dicúntur aut æstimántur: hic vere sápiens est et doctus magis a Deo, quam ab homínibus. Qui ab intra scit ambuláre et módicum ab extra res ponderáre, non requirit loca nec expéctat témpora ad habénda devóta exercítia. Homo intérnus cito se recólligit, quia numquam se totum ad exterióra effúndit. Non illi obest labor extérior aut occupátio ad tempus neces-

sária, sed sicut res evéniant, sic se illis accómmodat. Qui intus bene dispóitus est et ordinátus, non curat mirábiles et pervérsos hóminum gestus. Tantum homo impeditur et distráhitur, quantum sibi res átrahit.

8. Si recte tibi esset, et bene purgátus esses, ómnia tibi in bonum céderent et proféctum. Ideo multa tibi dísplicent et sæpe contúrbant, quia adhuc non es perfécte tibi ipsi mórtuus nec segregátus ab ómnibus terrénis. Nil sic máculat et ímplicat cor hóminis, sicut impurus amor in creatúris. Si rénuis consolári extérius, [póteris?potéris] speculari cæléstia et frequénter iubiláre intérius.

CAPUT II

DE HÚMILI SUBMISSIÓNÉ

1. Non magni pendas, quis pro te vel contra te sit; sed hoc age et cura, ut Deus tecum sit in omni re, quam facis. Hábeas consciéntiam bonam, et Deus bene te defensábit. Quem enim Deus adiuváre volúerit, [núllius?nullíus] pervérsitas nocére póterit. Si tu scis tacére et pati, vidébis procul dúbio auxílium Dómini. Ipse novit tempus et modum liberándi te, et ídeo te debes illi resignáre. Dei est adiuváre et ab omni confusióne liberáre. Sæpe valde prodest ad maiórem humilitátem servándam, quod deféctus nostros álíi sciunt et redárguunt.

2. Quando homo pro deféctibus suis se humíliat, tunc fácliter álíos placat et léviter sátisfacit sibi irascéntibus. Húmilem Deus prótegit et líberat, húmilem díligit et consolátur; húmili hómini se inclínat, húmili largítur grátiam magnam, et post suam depressiónem levat ad glóriam. Húmili sua secréta revélat et ad se dúlciter trahit et invítat.

Húmilis accépta confusióne satis bene est in pace: quia stat in Deo et non in mundo. Non réputes, te áliquid profecísse, nisi ómnibus inferiorem te esse séntias.

CAPUT III

DE BONO PACÍFICO HÓMINE

1. Tene te primo in pace, et tunc [póteris?potéris] álios pacificáre. Homo pacíficus magis prodest, quam bene doctus. Homo passionatus étiam bonum in malum trahit et facíliter malum credit. Bonus pacíficus homo ómnia ad bonum convértit. Qui bene in pace est, de nullo suspicátur. Qui autem male conténtus est et commótus, váriis suspiciónibus agitátur, nec ipse quiéscit, nec álios [quiéscere?quiescére] permíttit. Dicit sæpe, quod [dicére?dícere] non debéret, et omíttit, quod sibi magis fácere expedíret. Consíderat, quid álii fácere tenéntur, et néglegit, quid ipse tenétur. Habe ergo primo zelum super te ipsum, et tunc iuste zeláre [póteris?potéris] étiam próximum tuum.

2. Tu bene scis facta tua excusáre et coloráre, et aliórum excusatiónes non vis recípere. Iústius esset, ut te accusáres, et fratrem tuum excusáres. Si portári vis, porta et álium. Vide, quam longe es adhuc a vera caritáte et humilitáte, quæ nulli novit irásci vel indignári, nisi tantum sibi. Non est magnum, cum bonis et mansuétis conversári: hoc enim ómnibus naturáliter placet; et unusquísque libénter pacem habet et secum sentiéntes magis díligit. Sed cum duris et pervérsis aut indisciplinátis aut nobis contrariántibus pacífice posse [vívère?vivére], magna grátia est et laudábile nimis viriléque factum.

3. Sunt, qui se ipsos in pace tenent et cum áliis étiam pacem habent. Et sunt, qui nec pacem habent, nec álios in pace dimíttunt; áliis sunt graves, sed sibi semper gravióres. Et sunt, qui se ipsos in pace réti-
nent et ad pacem álios [redúcere?reducére] student. Est tamen tota
pax nostra in hac mísera vita pótius in húmili sufferéntia ponénda,
quam in non sentiéndo contrária. Qui mélius scit pati, maiórem te-
nébit pacem. Iste est victor sui et dóminus mundi, amícus Christi et
heres cæli.

CAPUT IV

DE PURA MENTE ET SÍMPLICI INTENTIÓNE

1. Duábus alis homo sublevátur a terrénis, simplicitáte scílicet et
puritáte. Simplicitas debet esse in intentióne, púritas in affectióne.
Simplicitas inténdit Deum, púritas apprehéndit et gustat. Nulla bo-
na áctio te impédiet, si liber intus ab [inordináto?inordínato] afféc-
tu fúeris. Si nihil áliud, quam Dei beneplácitum et próximi utilitá-
tem inténdis et quæris, intérna libertáte [perfrúeris?perfruérís]. Si
rectum cor tuum esset, tunc omnis creatúra spéculum vitæ et liber
sanctæ doctrínæ esset. Non est creatúra tam parva et vilis, quæ Dei
bonitátem non repræséntet.

2. Si tu esses intus bonus et purus, tunc ómnia sine impediménto
vidéres et bene cáperes. Cor purum pénetrat cælum et inférnum.
Qualis unusquísque intus est, táliter iúdicat extérius. Si est gáudium
in mundo, hoc [útique?utíque] [póssidet?possídet] puri cordis ho-
mo. Et si est alicubi tribulátio et angústia, hoc mélius novit mala
consciéntia. Sicut ferrum missum in ignem amíttit rubiginem et to-

tum candens efficitur: sic homo íntegre ad Deum se convértens a torpóre exúitur, et in novum hóminem transmutátur.

3. Quando homo íncipit [tepéscere?tepecére], tunc parvum métuit labórem et libénter extérnam áccipit consolatiónem. Sed quando perfécte íncipit se [víncere?vincére] et viríliter in via Dei ambuláre, tunc minus ea réputat, quæ sibi prius grávia esse sentiébat.

CAPUT V

DE PRÓPRIA CONSIDERATIÓNE

1. Non póssumus nobis ipsis nimis [crédere?credére], quia sæpe grátia nobis deest et sensus. Módicum lumen est in nobis, et hoc cito per negligéntiam amíttimus. Sæpe étiam non advértimus, quod tam cæci intus sumus. Sæpe male ágimus, et peius excusámus. Passióne intérdum movémur, et zelum putámus. Parva in áliis reprehéndimus, et nostra maióra pertransímus. Satis cito sentímus et ponderámus, quid ab áliis sustinémus; sed quantum álii de nobis sústinent, non advértimus. Qui bene et recte sua ponderáret, non esset, quod de álio gráviter iudicáret.

2. Intérnus homo sui ipsíus curam ómnibus curis antepónit; et qui sibi ipsi diligénter inténdit, facíliter de áliis tacet. Numquam eris intérnus et devótus, nisi de aliénis silúeris et ad te ipsum speciáliter respéxeris. Si tibi et Deo totáliter inténdis, módicum te movébit, quod foris pécipis. Ubi es, quando tibi ipsi præsens non es? Et quando ómnia percurrísti, quid te neglécto profecísti? Si debes habére pacem et uniónem veram: opórtet, quod totum adhuc postpónas et te solum præ óculis hábeas.

3. Multum proinde proficies, si te feriátum ab omni temporáli cura consérves. Valde defícies, si áliquid temporále reputáveris. Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil accéptum tibi sit, nisi pure Deus aut de Deo sit. Totum vanum exístima, quidquid consolatiónis occurrerit de áliqua creatúra. Amans Deum ánima sub Deo déspicit unívrsa. Solus Deus ætérnus et imménsus, implens ómnia, solácium ánimæ et vera cordis lætítia.

CAPUT VI

DE LÆTÍTIA BONÆ CONSCIÉNTIÆ

1. Glória boni hóminis testimónium bonæ consciéntiæ. Habe bonam consciéntiam et habébis semper lætítiam. Bona consciéntia valde multa potest portáre et valde læta est inter advérsa. Mala consciéntia semper tímida est et inquiéta. Suáviter requiésces, si cor tuum te non reprehénderit. Noli lætári, nisi cum beneféceris. Mali numquam habent veram lætítiam, nec intérnam séntiunt pacem: quia non est pax ímpiis, dicit Dóminus. Et si díxerint: In pace sumus, non vénient super nos mala: et quis nobis nocére audébit? ne credas eis; quóniam repénite exúrget ira Dei, et in níhilum redigéntur actus eórum, et cogitatiónes eórum períbunt.

2. Gloriári in tribulatióne non est grave amanti; sic enim gloriári est gloriári in cruce Dómini. Brevis glória, quæ ab homínibus datur et accípitur. Mundi glóriam semper comitátur tristítia. Bonórum glória in consciéntiis eórum et non in ore hóminum. Iustórum lætítia de Deo et in Deo est, et gáudium eórum de veritáte. Qui veram et ætérnam glóriam désiderat, temporálem non curat. Et qui temporálem requírit glóriam, aut non ex ánimo contémnit, minus amá-

re convíncitur cæléstem. Magnam habet cordis tranquillitátem, qui nec laudes curat nec vituperia.

3. Fácile erit conténtus et pacátus, cuius consciéntia munda est. Non es sánctor, si laudáris; nec vílior, si vituperáris. Quod es, hoc es; nec maior dici vales, quam Deo teste sis. Si atténdis, quid apud te sis intus, non curábis, quid de te loquántur hómines. Homo videt in fácie, Deus autem in corde. Homo consíderat actus, Deus vero pensat intentiónes. Bene semper [ágere?agére] et módicum de se [tenére?ténere], húmilis ánimæ indícium est. Nolle consolári ab áliqua creatúra, magnæ puritátis et intérnæ fidúciæ signum est.

4. Qui nullum extrínsecus pro se testimónium quærit, liquet, quod totáliter se Deo commísit. Non enim, qui se ipsum comméndat, ille probátus est ait beátus Paulus: sed quem Deus comméndat. Ambuláre cum Deo intus, nec áliqua affectióne [tenéri?téneri] foris, status est intérni hóminis.

CAPUT VII

DE AMÓRE IESU SUPER ÓMNIA

1. Beátus, qui [intéllegit?intellégit], quid sit amáre Iesum, et [contémnere?contemnére] se ipsum propter Iesum. Opórtet diléctum pro dilécto [relínquere?relinquére], quia Iesus vult solus super ómnia amári. Diléctio creatúræ fallax et instábilis; diléctio Iesu fidélis et perseverábilis. Qui adhæret creatúræ, cadet cum lábili; qui amplécitur Iesum, firmábitur in ævum. Illum dílige et amícum tibi [réti-ne?retíne], qui ómnibus recedéntibus te non relínquet, nec patiétur in fine períre. Ab ómnibus opórtet te aliquándo separári, sive velis, sive nolis.

2. Téneas te apud Iesum vivens ac móriens, et illíus fidelitáti te commítte, qui ómnibus deficiéntibus solus te potest iuváre. Diléctus tuus talis est natúræ, ut aliénium non velit [admíttere?admittére], sed solus vult cor tuum habére et tamquam rex in próprio throno sedére. Si scires te bene ab omni creatúra evacuáre, Iesus debéret libénter tecum habitáre. Pæne totum pérditum invénies, quidquid extra Iesum in homínibus posúeris. Non confídas, nec innitáris super cálamum ventósum; quia omnis caro fænum, et omnis glória eius ut flos fæni cadet.

3. Cito decipiéris, si ad extérnam hóminum apparéntiam tantum aspéxeris. Si enim tuum in áliis quæris solácium et lucrum, sénties sæpius detriméntum. Si quæris in ómnibus Iesum, invénies [úti-que?utíque] Iesum. Si autem quæris te ipsum, invénies étiam te ipsum, sed ad tuam perníciam. Plus enim homo nocívior sibi, si Iesum non quærit, quam totus mundus et omnes sui adversárii.

CAPUT VIII

DE FAMILIÁRI AMICÍTIÁ IESU

1. Quando Iesus adest, totum bonum est, nec quicquam difficile vidétur; quando vero Iesus non adest, totum durum est. Quando Iesus intus non lóquitur, consolátio vilis est; si autem Iesus unum tantum verbum lóquitur, magna consolátio sentítur. Nonne [Mária?María] Magdaléna statim surréxit de loco, in quo flevit, quando Martha illi dixit: Magíster adest et vocat te? Felix hora, quando Iesus vocat de lácrimis ad gáudium spíritus! Quam áridus et durus es sine Iesu! Quam insípiens et vanus, si cupis áliquid extra Iesum! Nonne hoc est máius?maius damnum, quam si totum pérderes mundum?

2. Quid potest tibi mundus conférre sine Iesu? Esse sine Iesu, gravis est inférnus, et esse cum Iesu, dulcis paradísus. Si fúerit tecum Iesus, nullus póterit nocére inimícus. Qui [ínvenit?invénit] Iesum, [ínvenit?invénit] thesáurum bonum, immo bonum super omne bonum. Et qui perdit Iesum, perdit nimis multum et plus quam totum mundum. Pauperrimus est, qui vivit sine Iesu, et ditíssimus, qui bene est cum Iesu.

3. Magna ars est, scire cum Iesu conversári, et scire Iesum [tenére?ténere], magna prudéntia. Esto húmilis et pacíficus, et erit tecum Iesus. Sis devótus et quiétus, et manébit tecum Iesus. Potes cito fugáre Iesum et grátiam eius [pérdere?perdere], si volúeris ad exterióra declináre. Et si illum effugáveris et perdíderis, ad quem fúgies, et quem tunc quæres amícum? Sine amíco non potes bene [vívère?vivère], et si Iesus non fúerit tibi præ ómnibus amícus, eris nimis tristis et desolátus. Fátue ígitur agis, si in áliquo áltero confídís aut lætáris. Eli-géndum est magis, totum mundum habére contrárium quam Iesum offénsus. Ex ómnibus ergo caris sit Iesus solus diléctus speciális.

4. Diligántur omnes propter Iesum, Iesus autem propter se ipsum. Solus Iesus Christus singuláriter est amándus, qui solus bonus et fidélis præ ómnibus invenítur [amícis?ámicis]. Propter ipsum et in ipso tam [ámici?amíci] quam inimíci sint tibi cari; et pro ómnibus his exorándus est, ut omnes ipsum cognóscant et díligant. Numquam cúpias singuláriter laudári vel amári, quia hoc solíus Dei est, qui símitem sibi non habet. Nec velis, quod áliquis tecum in corde suo occupétur, neque tu cum alicúius occupéris amóre; sed sit Iesus in te et in omni bono hómine.

5. Esto purus et liber ab intus sine alicúius creatúræ implicaménto.

Opórtet te esse nudum, et purum cor ad Deum [gérere?gerére], si vis vacáre et vidére, quam suávis sit Dóminus. Et revéra ad hoc non pervénies, nisi grátia eius fúeris præventus et intráctus, ut ómnibus evacuátis et licentiatis solus cum solo uniáris. Quando enim grátia Dei venit ad hóminem, tunc potens fit ad ómnia, et quando recédit, tunc pauper et infírmus erit, et quasi tantum ad flagélla relíctus. In his non debet déici nec desperáre, sed ad voluntátem Dei æquánimíter stare, et cuncta superveniéntia sibi ad laudem Iesu Christi pérpeti; quia post híemem séquitur æstas, post noctem redit dies, et post tempestátem magna serénitas.

CAPUT IX

DE CARÉNTIA OMNIS SOLÁCII

1. Non est grave, humánum [contémnere?contemnére] solácium, cum adest divínus. Magnum est et valde magnum, tam humáno quam divíno posse [carére?cárere] solácio, et pro honóre Dei libénter exílium cordis velle sustinére, et in nullo se ipsum quærere?quæ-rére, nec ad próprium méritum respícere. Quid magni est, si hílaris sis et devótus adveniénte grátia? optábilis cunctis hæc hora. Satis suáviter équitat, quem grátia Dei portat. Et quid mirum, si onus non sentit, qui portátur ab omnipoténte et dúcitur a summo ductóre?
2. Libénter habémus áliquíd pro solácio, et difficúlter homo exúitur a se ipso. Vicit sanctus martyr Lauréntius sáeculum cum suo sacerdote; quia omne, quod in mundo delectábile videbátur, despéxit et summum Dei sacerdotem Sixtum, quem máxime diligébat, pro amóre Christi étiam a se tolli cleménter ferébat. Amóre ígitur creatóris amórem hóminis superávit, et pro humáno solácio divínus be-

neplácitum magis elégit. Ita et tu áliquem necessariúm et diléctum amícum pro amóre Dei discere [relínquere?relinquere]. Nec gráviter feras, cum ab amíco derelíctus fúeris, sciens, quóniam opórtet nos omnes tandem ab ínvicem separári.

3. Multum et diu opórtet hóminem in se ipso certáre, [ántequam?antéquam] discat se ipsum plene superáre et totum afféctum suum in Deum [tráhere?trahere]. Quando homo stat super se ipsum, fáci-
lábatur ad consolatiónes humánas. Sed verus amátor Christi et stu-
diósus sectátor virtútum non cadit super consolatiónes, nec quæ-
rit tales sensíbiles dulcédines, sed magis fortes exercitatiónes, et pro
Christo duros sustinere labóres.

4. Cum ígitur spirituális a Deo consolátio datur, cum gratiárum ac-
tióne áccipe eam; sed Dei munus intéllege esse, non tuum méritum.
Noli extólli, noli nímium gaudere, nec inániter præsumere?præsu-
mere; sed esto magis humílior ex dono, cáutior quoque et timorá-
tior in cunctis áctibus tuis; quóniam transíbit hora illa, et sequétur
temptátio. Cum abláta fúerit consolátio, non statim despéres: sed
cum humilitáte et patientia expécta cæléstem visitatiónem, quóniam
potens est Deus, ampliórem tibi redonáre consolatiónem. Istud non
est novum nec aliénium viam Dei expértis, quia in magnis sanctis et
in antíquis prophétis fuit sæpe talis alternatiónis modus.

5. Unde quidam, præsente iam grátia, dicébat: Ego dixi in abun-
dántia mea: Non movébor in ætérnum. Absente vero grátia, quid
in se fúerit expértus, adiúngit dicens: Avertísti fáciem tuam a me, et
factus sum conturbátus. Inter hæc tamen nequáquam despérat, sed
instántius Dóminum rogat et dicit: Ad te, [Dómine?Domíne], cla-
mábo et ad Deum meum deprecábor. [Dénique?Deníque] oratiónis

suæ fructum repórtat et se exaudítum testátur dicens: Audívit Dóminus et misértus est mei; Dóminus factus est adiútor meus. Sed in quo? Convertísti, inquit, planctum meum in gáudium mihi, et circumdedísti me lætítia. Si sic actum est cum magnis sanctis, non est desperándum nobis infírmis et paupéribus, si intérdum in fervóre et intérdum in frigiditáte sumus: quóniam spíritus venit et recédit secúndum suæ beneplácitum voluntátis. Unde beátus Iob ait: Vísitas eum dilúculo, et [subíto? súbito] probas illum.

6. Super quid ígitur speráre possum, aut in quo [confídere? confidére] débeo, nisi in sola magna misericórdia Dei et in sola spe grátiae cæléstis? Sive enim assint hómines boni, sive devóti fratres, vel [ámici? amíci] fidéles, sive libri sancti, vel tractátus pulchri, sive dulcis cantus et hymni: ómnia hæc módicum iuvant, módicum sápiunt, quando desértus sum a grátia et in própria paupertáte relíctus. Tunc non est mélius remédium, quam patiéntia et abnegátio mei in voluntáte Dei.

7. Numquam [ínveni? invéni] áliquem tam religiósus et devótus, qui non habúerit intérdum grátiae subtractiónem, aut non sénserit fervóris diminutióem. Nullus sanctus fuit tam alte raptus et illuminátus, qui prius vel póstea non fúerit temptátus. Non enim dignus est alta Dei contemplatióne, qui pro Deo non est exercitátus áliqua tribulatióne. Solet enim sequéntis consolatióis temptátio præcédens esse signum. Nam temptatióibus [probátis? próbatis] cæléstis promíttitur consolátio. Qui vícerit, inquit, dabo ei [édere? edére] de ligno vitæ.

8. Datur autem consolátio divína, ut homo fórtior sit ad sustinéndum advérsa. Séquitur étiam temptátio, ne se élevet de bono. Non

dormit diábolus, nec caro adhuc mórtua est: ídeo non cesses te præparáre ad certámen, quia a dextris et a sinístris hostes sunt, qui numquam quiéscunt.

CAPUT X

DE GRATITUDINE PRO GRÁTIA DEI

1. Cur quæris quiétem, cum natus sis ad labórem? Pone te ad patiéntiam magis, quam ad consolatiónes, et ad crucem portándam magis, quam ad lætítiam. Quis enim sæculárium non libénter consolatiónem et lætítiam spirituálem accíperet, si semper obtinére posset? Excédunt enim spirituáles consolatiónes omnes mundi delicias et carnis voluptátes. Nam omnes deliciæ mundánæ aut vanæ sunt aut turpes. Spirituáles vero deliciæ solæ iucúndæ et honéstæ, ex virtútibus progénitæ et a Deo puris méntibus infúsæ. Sed istis divínis consolatió nibus nemo semper pro suo afféctu frui valet, quia tempus temptatió nis non diu cessat.

2. Multum autem contrariátur supérnæ visitatió ni falsa libértas áni mi et magna confidéntia sui. Deus bene facit consolatió nis grátiam dando, sed homo male agit, non totum Deo cum gratiárum acti óne retribuénd o. Et ídeo non possunt in nobis dona grátia e [flúere?fluére], quia ingrát i sumus auctóri, nec totum refúndimus fontáli orígini. Semper enim debétur grátia digne grátias referénti, et auferétur ab [eláto?élato], quod dari solet húmili.

3. Nolo consolatió nem, quæ mihi aufert compuncti ónem; nec affécto contemplati ónem, quæ ducit in elati ónem. Non enim omne altum sanctum, nec omne dulce bonum, nec omne desidérium purum, nec omne carum Deo gratum. Libénter accépto grátiam, unde

semper humílior et timorátior invéniam, atque ad relinquéndum me parátior fiam. Doctus dono grátiae et eruditus subtractionis vérbera non sibi audébit quicquam boni [attribúere?attribuere], sed pótius se páuperem et nudum confitébitur. Da Deo, quod Dei est, et tibi ascribe, quod tuum est; hoc est: Deo grátias pro grátia tríbue, tibi autem soli culpam et dignam poenam pro culpa debéri séntias.

4. Pone te semper ad ínfimum, et dábitur tibi summum; nam summum non stat sine ínfimo. Summi sancti apud Deum mínimi sunt apud se, et quanto gloriosióres, tanto in se humilióres. Pleni veritáte et glória cælésti non sunt vanæ glóriæ cúpidi. In Deo fundáti et confirmáti nullo modo possunt esse [eláti?élati]. Et qui totum Deo ascribunt, quidquid boni accepérunt, glóriam ab ívicem non quærunt, sed glóriam, quæ a solo Deo est, volunt, et Deum in se et in ómnibus sanctis laudári super ómnia cúpiunt et semper in id ipsum tendunt.

5. Esto igitur gratus pro mínimo, et eris dignus maióra accípere. Sit tibi mínimum étiam pro máximo, et magis contemptíbile pro speciáli dono. Si dígnitas datóris inspícutur, nullum datum parvum aut nimis vile vidébitur. Non enim parvum est, quod a summo Deo donátur. Etiam si poenas et vérbera déderit, gratum esse debet, quia semper pro salúte nostra facit, quidquid nobis adveníre permíttit. Qui grátiam Dei retinére desíderat, sit gratus pro grátia data, pátiens pro subláta. Oret, ut rédeat; cautus sit et húmilis, ne amíttat.

CAPUT XI

DE PAUCITÁTE AMATÓRUM CRUCIS IESU

1. Habet Iesus nunc multos amatóres regni sui cæléstis, sed pau-

cos baiulatōres suæ crucis. Multos habet desideratōres consolatiōnis, sed paucos tribulatiōnis. Plures [ínvenit?invénit] sócios mensæ, sed paucos abstinéntiæ. Omnes cúpiunt cum eo gaudére, pauci volunt pro eo áliquid sustinére. Multi Iesum sequúntur usque ad fractiōnem panis, sed pauci usque ad bibéndum cálicem passiōnis. Multi mirácula eius venerántur, pauci ignomíniam crucis sequúntur. Multi Iesum díligunt, quámdu advérsa non contíngunt. Multi illum laudant et benedícunt, quámdu consolatiōnes áliquas ab ipso percipiunt. Si autem Iesus se abscónderit et módicum eos relíquerit, aut in querimóniam vel in deiectiōnem nímiam cadunt.

2. Qui autem Iesum propter Iesum et non propter suam própriam [áliquam?alíquam] consolatiōnem díligunt, ipsum in omni tribulatiōne et angústia cordis, sicut in summa consolatiōne, benedícunt. Et si numquam eis consolatiōnem dare vellet, ipsum tamen semper laudárent et semper grátias [ágere?agére] vellent.

3. O quantum potest amor Iesu purus, nullo próprio cómmo vel amore permíxtus! Nonne omnes mercenáarii sunt dicéndi, qui consolatiōnes semper quærunt? Nonne amatōres sui magis quam Christi probántur, qui sua cómmo et lucra semper meditántur? Ubi inveniétur talis, qui velit Deo servíre gratis?

4. Raro invenítur tam spirituális áliquis, qui ómnibus sit nudátus. Nam verum páuperem spírítu et ab omni creatúra nudum, quis invéniet? Procul et de últimis fínibus prétium eius. Si déderit homo omnem substántiam suam, adhuc nihil est. Et si fécerit pæniténtiam magnam, adhuc exíguum est. Et si apprehénderit omnem sciéntiam, adhuc longe est. Et si habúerit virtútem magnam et devotiōnem nimis ardéntem, adhuc multum sibi deest: scílicet unum, quod sum-

me sibi necessárium est. Quid illud? Ut ómnibus relíctis se relínquat et a se totáliter éxeat, nihílque de priváto amóre retíneat. Cumque ómnia fécerit, quæ faciéndá nóverit, nil se fecísse séntiat.

5. Non grande pónderet, quod grande æstimári possit, sed in veritáte servum inútilem se pronúntiet, sicut Véritas ait: Cum fecéritis ómnia, quæ præcépta sunt vobis, dícite: Servi inútiles sumus. Tunc vere pauper et nudus spírиту esse póterit, et cum prophéta [dicere?dicere]: Quia únicus et pauper sum ego. Nemo tamen isto dítor, nemo poténtior, nemo libérior, qui se et ómnia [relínquere?relinquere] scit et ad ínfimum se [pónere?ponére].

CAPUT XII

DE RÉGIA VIA SANCTÆ CRUCIS

1. Durus multis vidétur hic sermo: Abnega temet ipsum, tolle crucem tuam et [séquere?sequere] Iesum. Sed multo dúrius erit, audíre illud extrémum verbum: Discédite a me, maledícti, in ignem ætérnum. Qui enim modo libénter áudiunt et sequúntur verbum crucis, tunc non timébunt ab auditióne ætérnæ damnatiónis. Hoc signum crucis erit in cælo, cum Dóminus ad iudicándum vénerit. Tunc omnes servi crucis, qui se Crucifíxo conformavérunt in vita, accédent ad Christum iúdicem cum magna fidúcia.

2. Quid ígitur times [tóllere?tollére] crucem, per quam itur ad regnum? In cruce salus, in cruce vita, in cruce protéctio ab hóstibus; in cruce infúsió supérnæ suavitatís, in cruce robur mentis, in cruce gáudium spírítus; in cruce summa virtútis, in cruce perféctio sanctitátis. Non est salus ánimæ nec spes ætérnæ vitæ, nisi in cruce. Tolle ergo crucem tuam et [séquere?sequere] Iesum, et ibis in vitam ætér-

nam. Præcëssit ille [báiulans?baíulans] sibi crucem et mórtuus est pro te in cruce, ut et tu tuam portes crucem, et mori affécet in cruce. Quia, si commórtuus fúeris, étiam cum illo páriter vives. Et si sócius fúeris pœnæ, eris et glóriæ.

3. Ecce, in cruce totum constat, et in moriéndò totum iacet; et non est ália via ad vitam et ad veram intérnam pacem, nisi via sanctæ crucis et cotidiánæ mortificatiónis. Ambula, ubi vis; quære, quodcúmque volúeris: et non invénies altiorem viam supra nec securiorem viam infra, nisi viam sanctæ crucis. Dispóne et órдина ómnia secúndum tuum velle et vidére: et non invénies, nisi semper áliquíd pati debére aut sponte aut invíte, et ita crucem semper invénies. Aut enim in córpore dolórem sénties, aut in ánima spíritus tribulatiónem sustinébis.

4. Intérdum a Deo [relínqueris?relinquérís], intérdum a próxímo exercitáberis, et quod ámplius est, sæpe tibimet ipsi gravis eris; nec tamen áliquo remédio vel solácio liberári seu alleviári [póteris?potérís], sed, donec Deus volúerit, opórtet, ut sustíneas. Vult enim Deus, ut tribulatiónem sine consolatióne pati discas, et ut illi totáliter te subícias et humílior ex tribulatióne fias. Nemo ita cordialiter sentit passiónem Christi, sicut is, cui contígerit simília pati. Crux ergo semper paráta est et [úbique?ubíque] te expéctat. Non potes [effúgere?effugére], ubicúmque cucúrreris: quia, ubicúmque [véneris?venérís], te ipsum tecum portas, et semper te ipsum invénies. Convérte te supra, convérte te infra: convérte te extra, convérte te intra: et in his ómnibus invénies crucem, et necesse est, te [úbique?ubíque] [tenére?ténere] patiéntiam, si intérnam vis habére pacem et perpétuam promeréri corónam.

5. Si libénter crucem portas, portábit te et ducet ad desiderátum finem, ubi scílicet finis patiéndi erit, quamvis hic non erit. Si invíte portas, onus tibi facis, et te ipsum magis gravas; et tamen opórtet, ut sustíneas. Si ábicis unam crucem, áliam procul dúbio invénies et fórsitan graviórem.

6. Credis tu [evádere?evadére], quod nullus mortálium pótuit præteríre? Quis sanctórum in mundo sine cruce et tribulatióne fuit? Nec enim Iesus Christus, Dóminus noster, una hora sine dolóre passiónis fuit, quámduu vixit. Oportébat, ait, Christum pati, et [resúrge-re?resurgére] a mórtuis, et ita intráre in glóriam suam. Et quómodo tu áliam viam quæris, quam hanc régiam viam, quæ est via sanctæ crucis?

7. Tota vita Christi crux fuit et martýrium; et tu tibi quæris réquiem et gáudium? Erras, erras, si áliud quæris, quam pati tribulatiónes; quia tota ista vita mortális plena est misériis et circumsignáta crúci-bus. Et quanto áltius quis in spíritu profécerit, tanto gravióres sæpe cruces invénerit: quia exílii sui pœna magis ex amóre crescit.

8. Sed tamen iste sic multiplíciter afflíctus non est sine levámine consolatiónis, quia fructum máximum sibi sentit [accréscere?accrescé-re] ex sufferéntia suæ crucis. Nam dum sponte se illi súbicít, omne onus tribulatiónis in fidúciam divínæ consolatiónis convértitur. Et quanto caro magis per afflictiónem attéritur, tanto spíritus ámplius per intérnám grátiam roborátur. Et nonnúquam in tantum confortátur ex afféctu tribulatiónis et adversitátis, ob amórem conformitátis crucis Christi, ut se sine dolóre et tribulatióne esse non vellet; quóniam tanto se acceptiorem Deo credit, quanto plura et gravióra pro eo perférre potúerit. Non est istud hómínis virtus, sed grátia

Christi, quæ tanta potest et agit in carne frágili, ut, quod naturaliter semper abhórret et fugit, hoc fervóre spíritus aggrediátur et díligat.

9. Non est secúndum hóminem crucem portáre, crucem amáre, corpus castigáre et servitúti subícere, honóres [fúgere?fugére], contumélias libénter sustinére, se ipsum [despícere?despicére] et déspici optáre, advérsa quæque cum damnis pérpeti et nihil prosperitátis in hoc mundo desideráre. Si ad te ipsum réspicis, nihil huiúsmodi ex te [póteris?potéris]. Sed si in Dómino confidis, dábitur tibi fortitúdo de cælo, et subiciéntur ditióni tuæ mundus et caro. Sed nec inimícum diábolum timébis, si fúeris fide armátus et cruce Christi signátus.

10. Pone te ergo, sicut bonus et fidélis servus Christi, ad portándam viríliter crucem Dómini tui, pro te ex amóre crucifíxi. Præpara te ad toleránda multa advérsa et vária incómmoda in hac mísera vita; quia sic tecum erit, ubicúmque fúeris; et sic revéra invénies, ubicúmque latúeris. Opórtet ita esse; et non est remédiu[m] evadéndi a tribulatióne malórum et dolóre, quam ut te patiáris. Cálicem Dómini affectanter bibe, si amícus eius esse et partem cum eo habére desíderas. Consolatiónes Deo commítte; fáciat ipse cum tálibus, sicut sibi magis placúerit. Tu vero, pone te ad sustinéndum tribulatiónes, et réputa eas máximas consolatiónes, quia non sunt condígnæ passiónes huius témporis ad futúram glóriam promeréndam, étiam si solus omnes posses sustinére.

11. Quando ad hoc [véneris?venéris], quod tribulátio tibi dulcis est et sapit pro Christo: tunc bene tecum esse æstima, quia invenísti paradísum in terra. Quámdu[m] pati grave tibi est et [fúgere?fugére] quæris: tam diu male habébis, et sequétur te [úbique?ubíque] fuga

tribulati6nis.

12. Si ponis te, ad quod esse debes, videlicet ad patiendum et moriendum, fiet cito melius, et pacem invenies. Etiam si raptus fueris usque ad tertium caelum cum Paulo, non es propterea securatus de nullo contrario patiendo. Ego, inquit Iesus, ostendam illi, quanta oporteat eum pro [n6mine?nomine] meo pati. Pati ergo tibi [remanet?remānet], si Iesum [diligere?diligere] et perpetuo illi servire placet.

13. Utinam dignus esses aliquid pro [n6mine?nomine] Iesu pati; quam magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus sanctis Dei, quanta quoque aedificatio esset proximi! Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint. M6rito deberes libenter modicum pati pro Christo, cum multi gravi6ra patiuntur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet [ducere?ducere] vitam. Et quanto quisque plus sibi moritur, tanto magis Deo [vivere?vivere] incipit. Nemo aptus est ad comprehendendum caelestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo. Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes pro Christo adversa pati, quam multis consolati6nibus recreari; quia Christo simili6r esses et omnibus sanctis magis conformior. Non enim stat meritum nostrum et profectus status nostri in multis suavitatibus et consolati6nibus, sed potius in magnis gravitatibus et tribulati6nibus perferendis.

15. Si quidem aliquid melius et utilius salut6i hominum, quam pati, fuisset, Christus [utique?utique] verbo et ex6mplo ostendisset.

Nam et sequentes se discipulos omnesque eum sequi cupientes manifeste ad crucem portandam hortatur, et dicit: Si quis vult venire post me, abneget semet ipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me. Omnibus ergo perluctis et scrutatis, sit hæc conclusio finalis: Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

LIBER III. DE INTERNA CONSOLATIONE

CAPUT I

DE INTÉRNA CHRISTI LOCUTIÓNE AD ÁNIMAM FIDÉLEM

1. Audiam? Audiam, quid loquatur in me Dóminus Deus. Beáta ánima, quæ Dóminum in se loquentem audit, et de ore eius consolatiónis verbum accipit. Beátæ aures, quæ venas divíni susúrri suscipiunt, et de mundi huius susurratió nibus nihil advértunt. Beátæ plane aures, quæ non vocem foris sonantem, sed intus auscúltant veritátem docentem. Beáti óculi, qui exterióribus clausi, interióribus autem sunt inténti. Beáti, qui intérna péntrant, et ad capiénd a arcána cæléstia magis ac magis per cotidiána exercítia se student præparáre. Beáti, qui Deo vacáre géstunt, et ab omni impediménto sáculi se excútiunt. Animadvérte hæc, ánima mea, et claude sensualitátis tuæ óstia, ut possis audíre, quid in te loquatur Dóminus Deus tuus.

2. Hæc dicit diléctus tuus: Salus tua ego sum, pax tua et vita tua. Serva te apud me, et pacem invénies. Dimítte ómnia transitória, quære æténa. Quid sunt ómnia temporália, nisi seductória? Et quid iuvant omnes creatúra, si fúeris a creatóre desérta? Omnibus ergo abdicátis creatóri tuo te redde plácitam ac fidélem, ut veram váleas [apprehéndere?apprehendére] beatitúdinem.

CAPUT II

QUOD VÉRITAS INTUS LÓQUITUR SINE STRÉPITU VERBÓRUM

1. [Lóquere?Loquére], [Dómine?Domíne], quia audit servus tuus. Servus tuus sum ego; da mihi intelléctum, ut sciam testimónia tua. Inclína cor meum in verba oris tui: fluat ut ros elóquium tuum. Dicébant olim filii Israel?Isráel ad Moýsen?Móysen: [Lóquere?Loquére] tu nobis, et audiémus; non loquátur nobis Dóminus, ne forte moriámur. Non sic, [Dómine?Domíne], non sic oro, sed magis cum Samuэле prophéta humíliter ac desideránte óbsecro: [Lóquere?Loquére], [Dómine?Domíne], quia audit servus tuus. Non loquátur mihi Moýses?Móysen aut áliquis ex prophétis: sed tu pótius [lóquere?loquére], [Dómine?Domíne] Deus, inspirátor et illuminátor ómnium prophetárum; quia tu solus sine eis potes me perfécte [imbúere?imbuére]; illi autem sine te nihil proficient.
2. Possunt quidem verba sonáre, sed spíritum non cónferunt. Pulchriter dicunt, sed te tacénte cor non accéndunt. Lítteras tradunt, sed tu sensum [áperis?apéris]. Mystéria próferunt, sed tu réseras intelléctum signatórum. Mandáta edícunt, sed tu iuvas ad perficiéndum. Viam osténdunt, sed tu confórtas ad ambulándum. Illi foris tantum agunt, sed tu corda ínstruis et illúminas. Illi extérius rigant, sed tu fecunditátem donas. Illi clamant verbis, sed tu audítui intellegéntiam tríbuis.
3. Non ergo loquátur mihi Moýses?Móysen, sed tu, [Dómine?Domíne] Deus meus, æténa véritas, ne forte móriar et sine fructu effíciar, si fúero tantum foris admónitus et intus non accénsus; ne sit mihi ad iudícium verbum [audítum?áuditum] et non factum, cógnitum nec amátum, crédito et non servátum. [Lóquere?Loquére]

ígitur, [Dómine?Domíne], quia audit servus tuus; verba enim vitæ æternæ habes. [Lóquere?Loquére] mihi ad qualemcúmque ánimæ meæ consolatióem et ad [tótius?totíus] vitæ meæ emendatióem, tibi autem ad laudem et glóriam et perpétuum honórem.

CAPUT III

QUOD VERBA DEI CUM HUMILITÁTE SUNT AUDIÉNDÁ, ET QUOD MULTI EA NON PÓNDERANT

1. Audi, fili, verba mea, verba suavíssima, omnem philosophórum et sapiéntium huius mundi sciéntiam excedéntia. Verba mea spíritus et vita sunt, nec humáno sensu pensánda. Non sunt ad vanam complacéntiam trahénda, sed in siléntio audiénda, et cum omni humilitáte atque magno afféctu suscipiénda.
2. Et dixi: Beátus, quem tu [erudiéris?erudíeris], [Dómine?Domíne], et de lege tua docúeris eum, ut mítigés ei a diébus malis, et non desolétur in terra.
3. Ego, inquit Dóminus, dócui prophétas ab inítio, et usque nunc non cesso ómnibus loqui; sed multi ad vocem meam surdi sunt et duri. Plures mundum libéntius áudiunt, quam Deum; facílius sequúntur carnis suæ appetítum, quam Dei beneplácitum. Promíttit mundus temporália et parva, et servítur ei aviditáte magna: ego promítto summa et æterna, et torpescunt mortálium corda. Quis tanta cura mihi in ómnibus servit et obœdit, sicut mundo et dóminis eius servítur? Erubésce, Sidon, ait mare, et si causam quæris, audi, quare. Pro módica præbenda longa via cúrritur; pro æterna vita a multis vix pes semel a terra levátur. Vile prétium quæritur; pro uno numísma-

te intérdum túrpiter litigátur; pro vana re et parva promissióne die noctúque fatigári non timétur.

4. Sed, pro pudor! pro bono incommutábili, pro prámio inæstimábili, pro summo honóre et glória interminábili vel ad módicum fatigári pigritátur. Erubésce ergo, serve piger et querulóse, quod illi paratióres inveniúntur ad perditionem, quam tu ad vitam. Gaudent illi ámplius ad vanitátem, quam tu ad veritátem. Equidem a spe sua non-númquam frustrántur, sed promissio mea néminem fallit, nec confidéntem mihi dimíttit inánem. Quod promísi, dabo; quod dixi, implébo; si tamen usque in finem fidélis in dilectióne mea quis permánerit. Ego remunerátor sum ómnium bonórum, et fortis probátor ómnium devotórum.

5. Scribe verba mea in corde tuo, et pertrácta diligénter; erunt enim in témpore temptatiónis valde necessariá. Quod non intéllegis, cum legis, cognósces in die visitatiónis. Duplíciter sóleo eléctos meos visitáre, temptatióne scílicet et consolatióne. Et duas lectiones eis cotidie lego: unam increpándo eórum vítia, álteram exhortándo ad virtútum increménta. Qui habet verba mea et spernit ea, habet, qui iúdicet eum in novíssimo die. Orátio ad implorándam devotiónis grátiam

6. [Dómine?Domíne] Deus meus, ómnia bona mea tu es. Et quis ego sum, ut áudeam ad te loqui? Ego sum pauperrimus sérvulus tuus, et abiéctus vermículus, multo paupérior et contemptibílior, quam scio et [dicére?dícere] áudeo. Meménto, tamen, [Dómine?Domíne], quia nihil sum, nihil hábeo, nihílque váleo. Tu solus bonus, iustus et sanctus; tu ómnia potes, ómnia præstas, ómnia imples, solum peccatórem inánem relínquens. [Reminíscere?Reminiscére] mise-

rationum tuarum, et imple cor meum gratia tua, qui non vis esse vacua opera tua.

7. Quomodo possum me tolerare in hac misera vita, nisi me confortaveris misericordia et gratia tua? Noli [avertere?avertere] faciem tuam a me; noli visitationem tuam prolongare; noli consolationem tuam [abstrahere?abstrahere], ne fiat anima mea sicut terra sine aqua tibi. [Domine?Domine], doce me facere voluntatem tuam; doce me coram te digne et humiliter conversari; quia sapientia mea tu es, qui in veritate me cognoscis, et cognovisti, [antequam?antequam] fieret mundus, et [antequam?antequam] natus essem in mundo.

CAPUT IV

QUOD IN VERITATE ET HUMILITATE CORAM DEO CONVERSANDUM EST

1. Fili, ambula coram me in veritate, et in simplicitate cordis tui quaere me semper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incursibus malis, et veritas liberabit eum a seductoribus et detractionibus iniquorum. Si veritas te liberaverit, vere liber eris, et non curabis de vanis hominum verbis. [Domine?Domine], verum est, sicut dicis; ita, quaeso, mecum fiat. Veritas tua me doceat, ipsa me custodiat et usque ad salutarem finem conservet. Ipsa me [liberet?liberet] ab omni affectione mala et [inordinata?inordinata] dilectione; et ambulabo tecum in magna cordis libertate.

2. Ego te docebo, ait veritas, quae recta sunt et placita coram me. Cogita peccata tua cum displicentia magna et mero; et numquam reputes, te aliquid esse propter opera bona. Revera peccator es et multis passionibus obnoxius et implicatus. Ex te semper ad nihil ten-

dis; cito [labéris?láberis], cito [víncheris?vínceris], cito turbáris, cito [dissólveris?dissolvéris]. Non habes quicquam, unde possis gloriári, sed multa, unde te débeas vilificáre; quia multo infirmior es, quam vales [comprehéndere?comprehendére].

3. Nil ergo magnum tibi videátur ex ómnibus, quæ agis. Nil grande, nil pretiósus et admirábilis, nil reputatióne appáreat dignum; nil altum, nil vere laudábilis et desiderábilis, nisi quod ætérnum est. Pláceat tibi super ómnia ætérna véritas, displiceat tibi semper tua máxima vílitas. Nil sic tíneas, sic vitúperes et fúgias, sicut vítia et peccáta tua, quæ magis displicére debent, quam quælibet rerum damna. Quidam non sincére coram me ámbulant, sed quadam curiositáte et arrogántia ducti volunt secréta mea scire et alta Dei [intellégere?intellegeré], se et suam salútem negligétes. Hi sæpe in magnas temptatiónes et peccáta propter suam supérbiam et curiositátem, me eis adversánte, labúntur.

4. Time iudícia Dei, expavésce iram omnipoténtis. Noli autem discútere ópera altíssimi, sed tuas iniquitátes perscrutáre, in quantis deliquísti, et quam multa bona neglexísti. Quidam solum portant suam devotióem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterióribus et figúris. Quidam habent me in ore, sed módicum est in corde. Sunt álíi, qui intelléctu illumináti et afféctu purgáti ad ætérna semper anhélant, de terrénis gráviter áudiunt, necessitatibus natúræ dolénter inserviunt; et hi séntiunt, quid spíritus veritátis lóquitur in eis. Quia docet eos terréna [despícere?despicére] et amáre cæléstia, mundum [neglégere?neglegére] et cælum tota die ac nocte desideráre.

DE MIRÁBILI EFFÉCTU DIVÍNI AMÓRIS

1. [Benedíco?Benédico] te, Pater cæléstis, Pater Dómini mei Iesu Christi, quia mei páuperis dignátus es recordári. O Pater miseri-cordiárum et Deus [tótius?totíus] consolatiónis, grátias tibi, qui me indígnum omni consolatióne quandóque tua récreas consolatióne. [Benedíco?Benédico] te semper et glorífico, cum unigénito Fílio tuo et Spíritu Sancto [paraclíto?paráclito] in sácula sæculórum. Eia, [Dó-mine?Domíne] Deus, amátor sancte meus, cum tu [véneris?venéris] in cor meum, exultábunt ómnia interióra mea. Tu es glória mea et exultatio cordis mei. Tu spes mea et refúgium meum in die tribula-tiónis meæ.

2. Sed quia adhuc débilis sum in amóre et imperféctus in virtúte, ídeo necesse hábeo a te confortári et consolári; proptérea vísita me sápius et ínstrue disciplínis sanctis. Líbera me a passiónibus malis, et sana cor meum ab ómnibus affectiúnibus [inordinátis?inordína-tis], ut intus sanátus et bene purgátus, aptus effíciar ad amándum, fortis ad patiéndum, stábilis ad perseverándum.

3. Magna res est amor, magnum omníno bonum, quod solum leve facit omne onerósum et fert æquáliter omne inæquále. Nam onus sine ónere portat et omne amárum dulce ac sápidum éfficit. Amor Iesu nóbilis ad magna operánda impéllit et ad desideránda semper perfectióra éxcitat. Amor vult esse sursum, nec ullis ínfimis rebus retinéri. Amor vult esse liber et ab omni mundána affectiúnē alié-nus, ne intérnus eius impediátur aspéctus; ne per áliquod cómmo-dum temporále implicatiónes sustíneat aut per incómodum suc-cúmbat. Nihil dúlcius est amóre, nihil fórtius, nihil áltius, nihil lá-tius, nihil iucúndius, nihil plénius nec mélius in cælo et in terra: quia

amor ex Deo natus est, nec potest, nisi in Deo, super ómnia creáta [quíescere?quíescére].

4. Amans volat, currit et lætátur; liber est et non tenétur. Dat ómnia pro ómnibus, et habet ómnia in ómnibus; quia in uno summo super ómnia quiéscit, ex quo omne bonum fluit et procédit. Non réspicit ad dona, sed ad donántem se convértit super ómnia bona. Amor modum sæpe nescit, sed super omnem modum fervéscit. Amor onus non sentit, labóres non réputat; plus afféctat, quam valet; de impossibilitáte non causátur, quia cuncta sibi posse et licére arbitrátur. Valet ígitur ad ómnia, et multa implet et efféctui máncipat, ubi non amans déficit et iacet.

5. Amor vígilat et dórmiens non dormítat. Fatigátus non lassátur, arctátus non arctátur, térritus non conturbátur; sed sicut vivax flamma et ardens fácula sursum erúmpit securéque pertránsit. Si quis amat, novit, quid hæc vox clamet. Magnus clamor in áuribus Dei est ipse ardens afféctus ánimæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus, tu totus meus, et ego totus tuus.

6. Diláta me in amóre, ut discam interióri cordis ore degustáre, quam suáve sit amáre et in amóre liqueféri et natáre. Ténear amóre, vadens supra me, præ nímio fervóre et stupóre. Cantem amóris cánticum, sequar te diléctum meum in altum, deficiat in laude tua ánima mea, iúbilans ex amóre. Amem te plus quam me, nec me nisi propter te, et omnes in te, qui vere amant te, sicut iubet lex amóris lucens ex te.

7. Est amor velox, sincérus, pius, iucúndus et amœnus; fortis, pátiens, fidélis, prudens, longánimis, virílis et se ipsum numquam quærens. Ubi enim se ipsum áliquis quærit, ibi ab amóre cadit. Est amor circumspectus, húmilis et rectus, non mollis, non levis, nec vanis in-

téndens rebus; sóbrius, castus, stábilis, quiétus et in cunctis sénsibus [custóditus?custodítus]. Est amor subiéctus et obœdiens prælátis, sibi vilis et despéctus, Deo devótus et gratíficus, fidens et sperans semper in eo, étiam cum sibi non sapit Deus: quia sine dolóre non vívitur in amóre.

8. Qui non est [parátus?páratus] ómnia pati, et ad voluntátem stare dilécti, non est dignus amátor appellári. Opórtet amántem ómnia dura et amára propter diléctum libénter amplécti, nec ob contrária accidéntia ab eo deflécti.

CAPUT VI

DE PROBATIONE VERI AMATÓRIS

1. Fili, non es adhuc fortis et prudens amátor. Ouare, [Dómine?Dómine]? Quia propter módicam contrarietátem déficis a cœptis, et nimis ávide consolatiónem quæris. Fortis amátor stat in temptatió-nibus, nec cállidis credit persuasió-nibus inimíci. Sicut ei in prósperis pláceo, ita nec in advérsis displíceo.

2. Prudens amátor non tam donum amántis consíderat, quam dantis amórem. Afféctum pótius atténdit, quam censum, et infra diléctum ómnia data ponit. Nóbilis amátor non quiéscit in dono, sed in me super omne donum. Non est ídeo totum pérditum, si quandóque minus bene de me, vel de sanctis meis sentis, quam velles. Afféctus ille bonus et dulcis, quem intérdum pécipis, efféctus grátiae præsén-tis est, et quidam prægustus pátriæ cæléstis, super quo non nímium inniténdum, quia vadit et venit. Certáre autem advérsus incidéntes malos motus á-nimi, suggestionémque [spérnere?spernére] diáboli, insígne est virtútis et magni mériti.

3. Non ergo te contúrbent aliénæ phantásia de quacúmque matéria ingéstæ. Forte serva propósitum et intentiónem rectam ad Deum. Nec est illusio, quod aliquándo in excéssum [subíto? súbito] ráperis et statim ad sólitas inéptias cordis [revérteris? revertéris]. Illas enim invíte magis [patéris? páteris], quam agis; et quámdui dísplicent et [renitéris? reníteris], méritum est et non perdítio.

4. Scito, quod antíquus inimícus omníno nítitur impedíre desidérium tuum in bono et ab omni devóto exercítio evacuáre: a sanctórum scílicet cultu, a pia passiónis meæ memória, a peccatórum útili recordatióne, a próprii cordis custódia et a firmo propósito proficiéndi in virtúte. Multas malas cogitatiónes íngerit, ut tædium tibi fáciat et horrórem: ut ab oratióne révocet et sacra lectiόne. Dísplicet sibi húmilis conféssio, et, si posset, a communiόne cessáre fáceret. Non credas ei, neque cures illum, licet sápius tibi deceptiόnis teténdit láqueos. Sibi ímputa, cum mala ínsertit et immúnda. Dícito illi: Vade, immúnde spíritus, erubésce, miser, valde immúndus es tu, qui tália ínfers áuribus meis. Discéde a me, sedúctor péssime, non habébis in me partem ullam; sed Iesus mecum erit, tamquam bellátor fortis, et tu stabis confúsus. Malo mori et omnem pœnam subíre, quam tibi consentíre. Tace et obmutésce, non [audíam? áudiam] te ámplius, licet plures mihi moliáris moléstias. Dóminus illuminatió mea et salus mea, quem timébo? Si consístant advérsus me castra, non timébit cor meum. Dóminus adiútor meus et redémptor meus.

5. Certa tamquam miles bonus; et si intérdum ex fragilitáte córruis, resúme vires fortióres prióribus, confidens de amplióri grátia mea, et multum précave a vana complacéntia et supérbia. Propter hoc multi in errórem ducúntur, et in cæcitatē pæne incurábilem quandóque

labúntur. Sit tibi in cautélam et perpétuam humilitátem ruína hæc superbórum de se stulte præsuméntium.

CAPUT VII

DE OCCULTÁNDÁ GRÁTIA SUB HUMILITÁTIS CUSTÓDIA

1. Fili, utílius est tibi et secúrius, devotiónis grátiam [abscóndere?abscondére], nec in altum te efférre, nec multum inde loqui, nec multum ponderáre; sed magis temet ipsum [despícere?despicére] et tamquam indígno datam timére. Non est huic affectióni tenácius inhæréndum, quæ cítius potest mutári in contrárium. Cógita in grátia, quam miser et inops esse soles sine grátia. Nec est in eo tantum spirituális vitæ proféctus, cum consolatiónis habúeris grátiam; sed cum humíliter et abnegáte patientérque [túleris?tuléris] eius subtractiόνem: ita, quod tunc ab oratiónis stúdio non tórpeas, nec réliqua ópera tua ex usu faciéndá omníno dilábi permíttas, sed sicut mélius potúeris et intelléxeris, libénter quod in te est, fácias, nec propter ariditátem seu anxietátem mentis, quam sentis, te totáliter néglegas.

2. Multi enim sunt, qui, cum non bene eis succésserit, statim impatiéntes fiunt aut [désides?desídes]. Non enim semper est in potestate hóminis via eius, sed Dei est dare et consolári, quando vult et quantum vult et cui vult, sicut sibi placúerit, et non ámplius. Quidam incáuti propter devotiónis grátiam se ipsos destruxérunt, quia plus [ágere?agére] voluérunt, quam potuérunt, non pensántes suæ parvitátis mensúram, sed magis cordis afféctum sequéntes, quam ratiónis iudícium. Et quia maióra præsumpsérunt, quam Deo plácitum fuit, idcírco grátiam cito perdidérunt. Facti sunt ínopes et viles relícti, qui in cælum posuérunt nidum sibi, ut humiliáti et depauper-

rāti discant non in alis suis volāre, sed sub pennis meis sperāre. Qui adhuc novi sunt et imperīti in via Dómini, nisi consílio discretórum se regant, fácliter décipi possunt et [elídi?élidi].

3. Quodsi suum sentíre magis sequi, quam áliis exercitátis [créde-re?credére] volunt, erit eis periculósus éxitus, si tamen rétrahi a próprio concéptu nolúerint. Raro sibi ipsis sapiéntes ab áliis regi humíliter patiúntur. Mélius est, sápere módicum cum humilitáte et parva intellegéntia, quam magni scientiárum thesáuri cum vana complacéntia. Mélius est tibi minus habére, quam multum, unde posses superbíre. Non satis discrète agit, qui se totum lætítiæ tradit, oblivíscens prístinæ?prístínæ inópiæ suæ et casti timóris Dómini, qui timet grátiam oblátam [amíttere?amittére]. Nec étiam satis virtuóse sapit, qui témpore adversitátis et cuiúsque gravitátis nimis desperáte se gerit, et minus fidénter de me, quam opórtet, recógitat ac sentit.

4. Qui témpore pacis nimis secúrus esse volúerit, sæpe témpore belli nimis deiéctus et formidolósus reperiétur. Si scires semper húmilis et módicus in te permanére, nec non spíritum tuum bene moderáre et [régere?regére], non incíderes tam cito in perículum et offénsam. Consílium bonum est, ut fervóris spíritu concépto meditéris, quid futúrum sit abscedénte lúmine. Quod dum contígerit, recógita et dénuo lucem posse revérti, quam ad cautélam tibi, mihi autem ad glóriam, ad tempus subtráxi.

5. Útílior est sæpe talis probátio, quam si semper próspera pro tua habéres voluntáte. Nam mérita non sunt ex hoc existimánda, si quis plures visiões aut consolatiões hábeat, vel si perítus sit in scriptúris, aut in altióri ponátur gradu: sed si vera fúerit humilitáte fundátus et divína caritáte replétus; si Dei honórem pure et íntegre semper

quærat; si se ipsum nihil réputet et in veritate despíciat, atque ab áliis étiam déspici et humiliári magis gáudeat, quam honorári.

CAPUT VIII

DE VILI ÆSTIMATIÓNE SUI IPSÍUS IN ÓCULIS DEI

1. Loquar ad Dóminum meum, cum sim pulvis et cinis. Si me ámplius reputávero, ecce, tu stas contra me, et dicunt testimónium verum iniquitátes meæ, nec possum [contradícere?contradicére]. Si autem me vilificávero et ad níhilum redégero, et ab omni própria reputatióne defécero, atque, sicut sum, pulverizávero, erit mihi própria grátia tua et vicína cordi meo lux tua; et omnis æstimátio, quantulacúmque mínima, in valle nihileitatis meæ submergétur et períbit in ætérnum. Ibi osténdis me mihi, quid sum, quid fui, et quo [déveni?devéni]: quia nihil sum, et nescívi. Si mihi ipsi relínquor, ecce nihil et tota infirmitas; si autem [subíto?súbíto] me respéxeris, statim fortis effícor, et novo répleor gáudio. Et mirum valde, quod sic repénite súblevor et tam benígne a te compléctor, qui próprio póndere semper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis prævéniens me, et in tam multis subvéniens necessitatibus, a grávis quoque custódiens me perículis, et ab innúmeris, ut vere dicam, erípiens malis. Me síquidem male amándo me pérdidi; et te solum quæréndo et pure amándo me et te páriter [ínveni?invéni], atque ex amóre profúndius ad níhilum me redégi. Quia tu, o dulcíssime, facis mecum supra méritum omne, et supra id, quam áudeo speráre vel rogáre.

3. Benedíctus sis, Deus meus, quia, licet ego ómnibus bonis sim indígnus, tua tamen nobílitas et infiníta bónitas numquam cessat

benefácere étiam ingrátis et longe a te avérsis. Convérte nos ad te, ut simus grati, húmiles et devóti, quia salus nostra tu es, virtus et fortitúdo nostra.

CAPUT IX

QUOD ÓMNIA AD DEUM, SICUT AD FINEM ÚLTIMUM, SUNT
REFERÉNDÁ

1. Fili, ego débeo esse finis tuus suprémus et ultimátus, si vere desíderas esse beátus. Ex hac intentióne purificábitur afféctus tuus, sápius ad se ipsum et ad creatúras male incurvátus. Nam si te ipsum in áliquo quæris, statim in te déficis et aréscis. Omnia ergo ad me principáliter réferas, quia ego sum, qui ómnia dedi. Sic síngula considéra, sicut ex summo bono manántia; et ídeo ad me, tamquam ad suam oríginem, cuncta sunt reducéndá.
2. Ex me pusíllus et magnus, pauper et dives, tamquam ex fonte vivo, aquam vivam háuriunt; et qui mihi sponte et [libére?libere] déserviunt, grátiam pro grátia accípiunt. Qui autem extra me volúerit gloriári, vel in áliquo priváto bono delectári, non stabiliétur in vero gáudio neque in corde suo dilatábitur, sed multiplíciter impediétur et angustiábitur. Nihil ergo tibi de bono ascribere debes, nec alí cui hómini virtútem attríbuis; sed totum da Deo, sine quo nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum rehabere volo, et cum magna districtióne gratiárum actiónes requíro.
3. Hæc est véritas, qua fugátur glóriæ vánitas. Et si intráverit cæléstis grátia et vera cáritas, non erit áliqua invídia nec contráctio cordis, neque privátus amor occupábit. Vincit enim ómnia divína cáritas et dilátat omnes ánimæ vires. Si recte sapis, in me solo gaudébis, in me

solo sperábis; quia nemo bonus, nisi solus Deus, qui est super ómnia laudándus et in ómnibus benedicéndus.

CAPUT X

QUOD SPRETO MUNDO DULCE EST SERVÍRE DEO

1. Nunc íterum loquar, [Dómine?Domíne], et non silébo; dicam in áuribus Dei mei, Dómini mei et Regis mei, qui est in excélso. O quam magna multitúdo dulcédinis tuæ, [Dómine?Domíne], quam abscondísti timéntibus te! Sed quid es amántibus? quid toto corde tibi serviéntibus? Vere ineffábilis dulcédo contemplatiónis tuæ, quam largíris amántibus te. In hoc máxime ostendísti mihi dulcédinem caritátis tuæ, quia, cum non essem, fecísti me, et cum errárem longe a te, reduxísti me, ut servírem tibi, et præcepísti, ut díligam te.
2. O fons amóris perpétui, quid dicam de te? Quómodo pótero tui oblivísci, qui mei dignátus es recordári, étiam postquam contábui et périi? Fecísti ultra omnem spem misericórdiam cum servo tuo, et ultra omne méritum grátiam et amicitíam exhibuísti. Quid retríbuam tibi pro grátia ista? Non enim ómnibus datum est, ut ómnibus abdicátis sáculo renúntient et monásticam vitam assúmant. Numquid magnum est, ut tibi sérviam, cui omnis creatúra servíre tenétur? Non magnum mihi vidéri debet servíre tibi; sed hoc pótius magnum mihi et mirándum [appáret?apparet], quod tam páuperem et indígnum dignáris in servum recípere et diléctis servis tuis adunáre.
3. Ecce, ómnia tua sunt, quæ hábeo, et unde tibi sérvio. Verúmtamen vice versa, tu magis mihi servis, quam ego tibi. Ecce, cælum et terra, quæ in ministérium hómínis creásti, præsto?præsto sunt et faciunt cotídie, quæcúmque mandásti. Et hoc parum est, quin étiam

ángelos in ministérium hóminis ordinásti. Transcéndit autem hæc ómnia, quia tu ipse hómini servíre dignátus es, et te ipsum datúrum ei promísisti.

4. Quid dabo tibi pro ómnibus istis mília bonis? Utinam possem tibi servíre cunctis diébus vitæ meæ! Utinam vel uno die dignum servítium exhibére sufficerem! Vere tu es dignus omni servítio, omni honóre et laude æténa. Vere Dóminus meus es, et ego pauper servus tuus, qui totis víribus téneor tibi servíre, nec umquam in láudibus tuis débeo fastidíre. Sic volo, sic desidéro; et quidquid mihi deest, tu dignéris supplére.

5. Magnus honor, magna glória, tibi servíre et ómnia propter te [contémnere?contemnere]. Habébunt enim grátiam magnam, qui sponse se subiécerint tuæ sanctíssimæ servitúti. Invénient suavíssimam Spíritus Sancti consolatiónem, qui pro amóre tuo omnem carnálem abiécerint delectatiónem. Consequéntur magnam mentis libertátem, qui arctam pro [nómine?nomíne] tuo ingrediúntur viam et omnem mundánam negléxerint curam.

6. O grata et iucúnda Dei [servítus?sérvitus], qua homo veráciter efficitur liber et sanctus! O sacer status religiósi famulátus, qui hóminem ángelis reddit æquálem, Deo placábilem, dæmónibus terríblem et cunctis fidélibus commendábilem! O amplecténdum et semper optándum servítium, quo summum promerétur bonum et gáudium acquíritur sine fine mansúrum!

CAPUT XI

QUOD DESIDÉRIA CORDIS EXAMINÁNDÁ SUNT ET MODERÁNDÁ

1. Fili, opórtet te adhuc multa [addíscere?addiscére], quæ necdum

bene didicisti. Quæ sunt hæc, [Dómine?Domíne]? Ut desidérium tuum ponas totáliter secúndum beneplácitum meum, et tui ipsíus amátor non sis, sed meæ voluntátis cúpidus æmulátor. Desidéria te sæpe accéndunt et veheménter impéllunt; sed consídera, an propter honórem meum, an propter tuum cómmodum magis moveáris. Si ego sum in causa, bene conténtus eris, quomodocúmque ordinávero; si autem de próprio quæsítu áliquid latet, ecce, hoc est, quod te ímpedit et gravat.

2. Cave ergo, ne nímium innitáris super desidério præconcepto, me non consúlto: ne forte póstea pæníteat aut displiceat, quod primo plácuit, et quasi pro melióre zelásti. Non enim omnis afféctio, quæ vidétur bona, statim est sequénda; sed neque omnis contrária afféctio ad primum fugiénda. Expedit intérdum refrenatióne uti, étiam in bonis stúdiis et desidériis, ne per importunitátem mentis distractiõnem incúrras, ne áliis per indisciplinatiónem scándalum géneres, vel étiam per resisténtiam aliórum [subíto?súbíto] turbéris et córruas.

3. Intérdum vero opórtet violéntia uti et viríliter appetítui sensitivo contraíre, nec [advértere?advertére], quid velit caro et quid non velit; sed hoc magis [satágere?satagére], ut subiécta sit étiam nolens spirítui. Et tam diu castigári debet, et cogi servitúti subésse, donec paráta sit ad ómnia, paucisque contentári discat et simplicibus delectári, nec contra áliquod inconveniēns mussitáre.

CAPUT XII

DE INFORMATIÓNE PATIÉNTIÆ ET LUCTÁMINE ADVÉRSUS CONCUPISCÉNTIAS

1. [Dómine?Domíne] Deus, ut vídeo, patiéntia est mihi valde ne-

cessária; multa enim in hac vita [áccidunt?accidunt] contrária. Nam qualitercúmque ordinávero de pace mea, non potest esse sine bello et dolóre vita mea.

2. Ita est, fili. Sed volo te non talem quærere?quærere pacem, quæ temptatió nibus cáreat aut contrária non séntiat, sed tunc étiam æstimáre te pacem invenísse, cum fúeris váriis tribulatió nibus exercitátus et in multis contrarietátibus probátus. Si díxeris te non posse multa pati, quómodo tunc sustinébis ignem purgatórii? De duóbis malis minus est semper eligéndum. Ut ergo æténa futúra supplícia possis [evádere?evadére], mala præsentia stúdeas pro Deo æquanímiter toleráre. An putas, quod hómines sáculi huius nihil vel parum patiántur? Nec hoc invénies, étiam si delicatíssimos quæsíeris.

3. Sed habent, inquis, multas delectatió nes et próprias sequúntur voluntátes; ideóque parum pónderant suas tribulatió nes.

4. Esto, ita sit, ut hábeant, quidquid volúerint; sed quámdiu, putas, durábit? Ecce, quemádmódum fumus defícient abundántes in sáculo, et nulla erit recordátio præteritórum gaudiórum. Sed et cum adhuc vivunt, non sine amaritúdine et tædio ac timóre in eis quiéscunt. Ex [éadem?eádem] namque re, unde sibi delectatió nem concípiunt, inde dolóris pœnam frequénter recípiunt. Iuste illis fit, ut, quia inordináte delectatió nes quærunt et sequúntur, non sine confusió ne et amaritúdine eas éxpleant. O quam breves, quam falsæ, quam inordinátæ et turpes omnes sunt! Verúmtamen præ ebrietáte et cæcitate non intéllegunt, sed velut muta animália propter módicum corruptíbilis vitæ delectaméntum mortem ánimæ incúrrunt. Tu ergo, fili, post concupiscéntias tuas non eas, et a voluntáte tua [avértere?avertére]. Delectáre in Dómino, et dabit tibi petitió nes

cordis tui.

5. Etenim si veráciter vis delectári et abundántius a me consolári, ecce, in contéptu ómnium mundanórum et in abscissióne ómnium infimárum delectatiónum erit benedíctio tua, et copiósa tibi reddétur consolátio. Et quanto te plus ab omni creaturárum solácio subtráxeris, tanto in me suavióres et potentióres consolatiónes invénies. Sed primo non sine quadam tristítia et labóre certáminis ad has per-tínges. Obsístet inólita consuetúdo, sed melióri consuetúdine devincétur. Remurmurábit caro, sed fervóre spíritus frenábitur. Instigábit et exacerbábit te serpens antíquus, sed oratióne fugábitur; ínsuper et labóre útili áditus ei magnus obstruétur.

CAPUT XIII

DE OBÆDIÉNTIA HÚMILIS SÚBDITI AD EXÉMPLUM IESU CHRISTI

1. Fili, qui se [subtráhere?subtrahére] nítitur ab obœdiéntia, ipse se súbtrahit a grátia; et qui quærit habére priváta, amíttit commúnia. Qui non libénter et sponte suo superióri se subdit, signum est, quod caro sua necdum perfécte sibi obœdit, sed sæpe recálcitrat et remúr-murat. Disce ergo celériter superióri tuo te [submítttere?submittére], si carnem própriam optas subiugáre. Cítius namque extérior [vincí-tur?víncitur] inimícus, si intérior homo non fúerit devastátus. Non est moléstior et peior ánimæ hostis, quam tu ipse tibi, non bene con-córdans spirítui. Opórtet omníno verum te [assúmere?assumere] tui ipsíus contéptum, si vis prævalére advérsus carnem et sánguinem. Quia adhuc nimis inordináte te díligis, ídeo plene te resignáre aliórum voluntáti trépidas.

2. Sed quid magnum, si tu, qui pulvis es et nihil, propter Deum te hómini subdis, quando ego, omnípotens et altíssimus, qui cuncta creávi ex níhilo, me hómini propter te humíliter subiéci? Factus sum ómnium humillimus et ínfimus, ut tuam supérbiam mea humilitáte vínceres. Disce obtemperáre, pulvis. Disce te humiliáre, terra et limus, et sub ómnium pédibus incurváre. Disce voluntátes tuas [frángere?frangére] et ad omnem subiectionem te dare.

3. Exardésce contra te, nec patiáris tumórem in te [vívere?vivére], sed ita subiéctum et párvulum te éxhibe, ut omnes super te ambuláre possint et sicut lutum plateárum conculcáre. Quid habes, homo inánis, cónqueri? Quid, sórdide peccátor, potes [contradícere?contradicére] exprobrántibus tibi, qui tótiens Deum offendísti et inférnum multótiens meruísti? Sed pepércit tibi óculus meus, quia pretiósa fuit ánima tua in conspéctu meo: ut cognósceres dilectionem meam et gratus semper beneficiis meis exísteres, et ut ad veram subiectionem et humilitátem te iúgiter dares, patientérque próprium contéptum ferres.

CAPUT XIV

DE OCCÚLTIS DEI IUDÍCIIS CONSIDERÁNDIS, NE EXTOLLÁMUR IN
BONIS

1. Intonas super me iudícia tua, [Dómine?Domíne], et timóre ac tremóre cóncutis ómnia ossa mea, et expavéscit ánima mea valde. Sto attónitus et consídero, quia cæli non sunt mundi in conspéctu tuo. Si in ángelis repperísti pravitátem, nec tamen pepercísti, quid fiet de me? Cecidérunt stellæ de cælo, et ego pulvis, quid præsumo?

Quorum ópera videbántur laudabília, cecidérunt ad ínfima, et qui comedébant panem angelórum, vidi síliquis delectári porcórum.

2. Nulla est ergo sánctitas, si manum tuam, [Dómine?Domíne], súbtrahas. Nulla prodest sapiéntia, si gubernáre desístas. Nulla iuvat fortitúdo, si conserváre désinas. Nulla secúra cástitas, si eam non prótegas. Nulla própria prodest custódia, si non assit tua sacra vigilántia. Nam relícti mérgimur et perímos, visitáti vero erígimur et vívimus. Instábiles quippe sumus, sed per te confirmámur; tepéscimus, sed a te accéndimur.

3. O quam humíliter et abiécte mihi de me ipso sentiéndum est! quam níhili pendéndum, si quid boni vídear habére! O quam profúnde [submíttere?submittére] me débito sub abyssalibus iudíciis tuis, [Dómine?Domíne], ubi nihil áliud me esse invénio, quam nihil et nihil! O pondus imménsus! o pélagus intransnatabile, ubi nihil de me repério, quam in toto nihil! Ubi est ergo látebra glóriæ? ubi confidéntia de virtúte concépta? Absórpta est omnis gloriátio vana in profunditáte iudiciórum tuórum super me.

4. Quid est omnis caro in conspéctu tuo? Numquid gloriábitur lutum contra formántem se? Quómodo potest érigi vanilóquio, cuius cor in veritáte subiéctum est Deo? Non eum totus mundus ériget, quem véritas sibi subiécit; nec ómnium laudántium ore movébitur, qui totam spem suam in Deo firmávit. Nam et ipsi, qui loquúntur, ecce, omnes nihil; defícient enim cum sónitu verbórum. Véritas autem Dómini manet in ætérnum.

CAPUT XV

QUÁLITER STANDUM SIT AC DICÉNDUM IN OMNI RE DESIDERÁBILI

1. Fili, sic dicas in omni re: [Dómine?Domíne], si tibi plácitum fúerit, fiat hoc ita. [Dómine?Domíne], si fúerit honor tuus, fiat hoc in [nómine?nomíne] tuo. [Dómine?Domíne], si mihi [vidéris?víderis] expedíre, et útile esse probáveris, tunc dona mihi hoc uti ad honórem tuum. Sed si mihi nocívum fore cognóveris, nec ánimæ meæ salúti prodésse, aufer a me tale desidérium. Non enim omne desidérium est a Spíritu Sancto, étiam si hómīni videátur rectum et bonum. Difficile est pro vero iudicáre, utrum spíritus bonus an aliénus te impéllat ad desiderándum hoc vel illud, an étiam ex próprio moveáris spíritū. Multi in fine sunt decépti, qui primo bono spíritū videbántur indúcti.

2. Igitur semper cum timóre Dei et cordis humilitáte desiderándum est et peténdum, quidquid desiderábile menti occúrrit, maximéque cum própria resignatione, mihi totum committéndum est, atque dicéndum: [Dómine?Domíne], tu scis, quáliter mélius est; fiat hoc vel illud, sicut volúeris. Da, quod vis et quantum vis et quando vis. Fac mecum, sicut scis et sicut tibi magis placúerit et maior honor tuus fúerit. Pone me, ubi vis, et [libére?líbere] age mecum in ómnibus. In manu tua sum, gyra et revérſa me per circúitum. En, servus tuus ego, [parátus?páratuſ] ad ómnia, quóniam non desidéro mihi [vívere?vivére], sed tibi: útinam digne et perfécte. Orátio pro beneplácito Dei perficiéndo

3. Concéde mihi, benigníssime Iesu, grátiam tuam, ut mecum sit et mecum labóret, mecúmque usque in finem perseveret. Da mihi hoc semper desideráre et velle, quod tibi magis accéptum est et cárius placet. Tua volúntas mea sit, et mea volúntas tuam semper sequátur et óptime ei concórdet. Sit mihi unum velle et nolle tecum, nec áliud

posse velle aut nolle, nisi quod tu vis et nolis.

4. Da mihi ómnibus mori, quæ in mundo sunt, et propter te amáre contémni et nescíri in hoc sáculo. Da mihi super ómnia desideráta in te [requiêscere?requiescére] et cor meum in te pacificáre. Tu vera pax cordis, tu sola réquies: extra te dura sunt ómnia et inquiéta. In hac pace in id ipsum, hoc est, in te uno summo ætérno bono, dórmiam et requiêscam. Amen.

CAPUT XVI

QUOD VERUM SOLÁCIUM IN SOLO DEO EST QUÆRÉNDUM

1. Quidquid desideráre possum vel cogitáre ad solárium meum, non hic expécto, sed in pósterum. Quodsi ómnia solácia mundi solus habérem, et ómnibus delíciis frui possem, certum est, quod diu duráre non possent. Unde non [póteris?potéris], ánima mea, plene conso-lári nec perfécte recreári, nisi in Deo, consolatóre páuperum ac suscep-tóre humílium. Expeta módicum, ánima mea, expécta divínium promíssum, et habébis abundántiam ómnium bonórum in cælo. Si nimis inordináte ista appetis præséntia, perdes ætérna et cæléstia. Sint temporália in usu, ætérna in desidério. Non potes áliquo bono temporáli satiári, quia ad hæc fruénda non es creáta.

2. Etiam si ómnia creáta bona habéres, non posses esse felix et beáta; sed in Deo, qui cuncta creávit, tota beatitúdo tua et felícitas consistit, non qualis vidétur et laudátur a stultis mundi amatóribus, sed qualem expéctant boni Christi fidéles, et prægústant intérdum spirituáles ac mundi cordes, quorum conversátio est in cælis. Vanum est et breve omne humánium solárium. Beátum et verum solárium, quod intus a veritáte percípitur. Devótus homo [úbique?ubíque] se-

cum fert consolatórem suum Iesum, et dicit ad eum: Adésto mihi, [Dómine?Domíne] Iesu, in omni loco et témpore. Hæc mihi sit consolátio, libénter velle [carére?cárere] omni humáno solácio. Et si tua defúerit consolátio, sit mihi tua volúntas et iusta probátio pro summo solácio. Non enim in perpétuum [irásceris?irascéris], neque in ætérnum commináberis.

CAPUT XVII

QUOD OMNIS SOLLICITÚDO IN DEO STATUÉNDÁ SIT

1. Fili, sine me tecum [ágere?agére], quod volo; ego scio, quid éxpedit tibi. Tu cógitas, sicut homo, tu sentis in multis, sicut humánus suádet afféctus.
2. [Dómine?Domíne], verum est, quod dicis. Maior est sollicitúdo tua pro me, quam omnis cura, quam ego [gérere?gerére] possum pro me. Nimis enim casuáliter stat, qui non próicit omnem sollicitúdi-nem suam in te. [Dómine?Domíne], dúmmodo volúntas mea recta et firma ad te permáneat, fac de me, quidquid tibi placúerit. Non enim potest esse nisi bonum, quidquid de me féceris. Si me vis esse in ténebris, sis benedíctus, et si me vis esse in luce, sis íterum bene-díctus. Si me dignáris consolári, sis benedíctus, et si me vis tribulári, sis æque semper benedíctus.
3. Fili, sic opórtet te stare, si mecum desíderas ambuláre. Ita promp-tus esse debes ad patiéndum, sicut ad gaudéndum. Ita libénter debes esse inops et pauper, sicut plenus et dives.
4. [Dómine?Domíne], libénter pátiar pro te, quidquid volúeris vení-re super me. Indifferénter volo de manu tua bonum et malum, dulce et amárum, lætum et triste suscípere, et pro ómnibus mihi contin-

géntibus grátias [ágere?agére]. Custódi me ab omni peccáto, et non timébo mortem nec inférnum. Dúmmodo in ætérnum me non prócias, nec déleas de libro vitæ, non mihi nocébit, quidquid vénerit tribulatiónis super me.

CAPUT XVIII

QUOD TEMPORÁLES MISÉRIÆ EXÉMPLO CHRISTI ÆQUANÍMITER SUNT FERÉNDÆ

1. Fili, ego descéndi de cælo pro tua salúte; suscepí tuas misérias, non necessitáte, sed caritáte trahénte, ut patiéntiam dísceres et temporáles misérias non indignánter ferres. Nam ab hora ortus mei usque ad éxítum in cruce non défuit mihi tolerántia dolóris. Deféctum rerum temporálium magnum hábui, multas querimónias de me fréquenter audívi, confusiónes et obprobria benígne sustínui, pro benefíciis ingrátitudinem recépi, pro miráculis blasphémias, pro doctrína reprehensiónes.

2. [Dómine?Domíne], quia tu pátiens fuísti in vita tua, in hoc máxime impléndo præcéptum Patris tui: dignum est, ut ego, miséllus peccátor, secúndum voluntátem tuam patiénter me sustíneam; et donec ipse volúeris, onus corruptíbilis vitæ pro salúte mea portem. Nam et si onerósa sentítur præsens vita, facta est tamen iam per grátiam tuam valde meritória, atque exémplo tuo et sanctórum tuórum vestígiis infirmis tolerabílior et clárior. Sed et multo magis consolatória, quam olim in lege véteri fúerat, cum porta cæli clausa persisteret, et obscúrior étiam via ad cælum videbátur, quando tam pauci regnum cælórum quærere?quærére curábant. Sed neque qui tunc iu-

sti erant et salvándi, ante passiómem tuam et sacrae mortis débítum cæléste regnum póterant introíre.

3. O quantas tibi grátias téneor reférre, quod viam rectam et bonam dignátus es mihi et cunctis fidélibus ad ætérnum regnum tuum [osténdere?ostendére]? Nam vita tua via nostra: et per sanctam patiéntiam ambulámus ad te, qui es coróna nostra. Nisi tu nos præcessisses et docuíssets, quis sequi curáret? Heu, quanti longe retróque manérent, nisi tua præclára exémpa inspícerent! Ecce, adhuc tepéscimus, [audítis?áuditis] tot signis tuis et doctrínis: quid fieret, si tantum lumen ad sequéndum te non haberémus?

CAPUT XIX

DE TOLERÁNTIA INIURIÁRUM, ET QUIS VERUS PÁTIENS PROBÉTUR

1. Quid est, quod [lóqueris?loquéris], fili? Cessa cónqueri, consideráta mea et aliórum sanctórum passióne. Nondum usque ad sanguinem restitísti. Parum est, quod tu [patéris?páteris], in comparatióne eórum, qui tam multa passi sunt, tam fórtiter temptáti, tam gráviter tribuláti, tam multipliciter probáti et exercitáti. Opórtet te ígitur aliórum gravióra ad mentem [redúcere?reducére], ut lévius feras tua mínima. Et si tibi mínima non vidéntur, vide, ne et hoc tua fáciat impatiéntia. Sive tamen parva sive magna sint, stude cuncta patiénter sufférre.

2. Quanto mélius ad patiéndum te dispónis, tanto sapiéntius agis et ámplius promeréris; feres quoque lévius ánimo et usu ad hoc non ségniter [parátis?páratís]. Nec dicas: Non váleo hæc ab hómine tali pati, nec huiuscémodi mihi patiéndas sunt; grave enim íntulit damnum, et impróperat mihi, quæ numquam cogitáveram; sed ab álio

libénter pátiar, et sicut patiéndā vídero. Insípiens est talis cogitátio, quæ virtútem patiéntiæ non consíderat, nec a quo coronánda erit, sed magis [persónas?pérsonas] et offénsas sibi illátas perpéndit.

3. Non est verus pátiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fúerit, et a quo sibi placúerit. Verus autem pátiens non atténdit, a quo hómīne, utrum a præláto suo an ab áliquo æquáli aut inferióri, utrum a bono et sancto viro, vel a perverso et indígno exerceátur. Sed indifferénter ab omni creatúra, quantumcúmque et quotienscúmque ei áliquid advérsi accíderit, totum hoc de manu Dei gratánter áccipit et ingens lucrum réputat, quia nil apud Deum, quám-libet parvum, pro Deo tamen passum, póterit sine mérito transíre.

4. Esto [ítaque?itáque] expeditus ad pugnam, si vis habére victóriam. Sine certámīne non potes veníre ad patiéntiæ coronam. Si pati non vis, recúsas coronári. Si autem coronári desíderas, certa virílīter, [sústine?sustíne] patiénter. Sine labóre non ténditur ad réquiem, nec sine pugna pervenítur ad victóriam.

5. Fiat, [Dómine?Domíne], mihi possíbīle per grátiam, quod mihi impossíbīle vidétur per natúram. Tu scis, quod módicum possum pati, et quod cito deícior, levi exurgénte adversitáte. Efficiátur mihi quáelibet exercitátio tribulatiónis pro [nómine?nomíne] tuo amábīlis et optábīlis: nam pati et vexári pro te valde salúbre est ánimæ meæ.

CAPUT XX

DE CONFESSIÓNE PRÓPRIÆ INFIRMITÁTIS ET HUIUS VITÆ MISÉRIIS

1. Confitébor advérsū me iniustítiam meam, confitébor tibi, [Dó-

mine?Domíne], infirmitátem meam. Sæpe parva res est, quæ me déicit et contrístat. Propóno me fórtiter actúrum; sed cum módi-ca temptátio vénerit, magna mihi angústia fit. Valde vilis quandó-que res est, unde gravis temptátio [próvenit?provénit]. Et dum puto me aliquántulum tutum, cum non séntio, invénio me nonnúquam pæne devíctum ex levi flatu.

2. Vide ergo, [Dómine?Domíne], humilitátem meam et fragilitátem tibi úndique notam. Miserére et éripe me de luto, ut non infígar, ne permáneam deiéctus usquequáque. Hoc est, quod me fréquénter revérberat, et coram te confúndit, quod tam lábilis sum, et infírmus ad resisténdum passió nibus. Et si non omníno ad consensiónem, tamen mihi étiam molésta et gravis est eárum insectátio, et tædet valde sic cotídie [vívere?vivére] in lite. Ex hinc nota mihi fit infirmi-tas mea, quia multo facílius írruunt abominándæ semper phantásiæ, quam discédunt.

3. Utinam, fortíssime Deus Israel?Isráel, zelátor animárum fidélium, respícias servi tui labórem et dolórem, assistásque illi in ómnibus, ad quæcúmque perréxerit. Róbora me cælésti fortitúdine, ne vetus ho-mo, mísera caro spirítui necdum plene subácta, præváleat dominári, advérsus quam certáre oportébit, quám diu spirátur in hac vita mi-sérissima. Heu, qualis est hæc vita, ubi non desunt tribulatiónes et misériæ, ubi plena láqueis et hóstibus sunt ómnia! Nam una tribu-latióne seu temptatióne recedénte, ália accédit; sed et prióre adhuc duránte conflictu, álii plures supervéniunt, et insperáte.

4. Et quómodo potest amári vita, tantas habens amaritúdines, tot subiécta calamitátibus et misériis? Quómodo étiam dícitur vita, tot génerans mortes et pestes? Et tamen amátur, et delectári in ea a mul-

tis quæritur. Reprehénditur frequénter mundus, quod fallax sit et vanus, nec tamen fáctile relínquitur, quia concupiscéntiæ carnis nimis dominántur. Sed ália trahunt ad amándum, ália ad contemnéndum. Trahunt ad amórem mundi desidérium carnis, desidérium oculórum et supérbia vitæ; sed pœnæ ac misériæ iuste sequéntes ea odium mundi páriunt et tédium.

5. Sed vincit, pro dolor, delectátio prava mentem mundo déditam, et esse sub séntibus delícias réputat, quia Dei suavitátem et intérnam virtútis amœnitátem nec vidit, nec gustávit. Qui autem mundum perféctè contémnunt, et Deo [vívere?vivére] sub sancta disciplína student, isti divínam dulcédinem, veris abrenuntiatoribus promísam, non ignórant; et quam gráviter mundus errat et várie fállitur, clárius vident.

CAPUT XXI

QUOD IN DEO SUPER ÓMNIA BONA ET DONA REQUIESCÉNDUM EST

1. Super ómnia et in ómnibus requiésces, ánima mea, in Dómino semper, quia ipse sanctórum æténa réquies. Da mihi, dulcíssime et amantíssime Iesu, in te super omnem creatúram [requiéscere?requiescére]: super omnem salútem et pulchritúdinem, super omnem glóriam et honórem, super omnem poténtiam et dignitátem, super omnem sciéntiam et subtilitatem, super omnes divítias et artes, super omnem lætítiam et exultatiónem, super omnem famam et laudem, super omnem suavitátem et consolatiónem, super omnem spem et promissiónem, super omne méritum et desidérium, super ómnia dona et múnera, quæ potes dare et [infúndere?infundére], super

omne gáudium et iubilatióem, quam potest mens cápere et sentíre, [dénique?deníque] super ángelos et archángelos, et super omnem exercítum cæli, super ómnia visibília et invisibília, et super omne, quod tu, Deus meus, non es.

2. Quia tu, [Dómine?Domíne] Deus meus, super ómnia óptimus es, tu solus altíssimus, tu solus potentíssimus, tu solus sufficientíssimus et pleníssimus, tu solus suavíssimus et solaciosissimus, tu solus pulchérissimus et amantíssimus, tu solus nobilíssimus et gloriosíssimus super ómnia, in quo cuncta bona simul et perfécte sunt, et semper fuérunt, et erunt: atque ídeo minus est et insufficiens, quidquid præter te ipsum mihi donas, aut de te ipso revélas, vel promíttis, te non viso, nec plene adépto: quóniam quidem non potest cor meum veráciter [requiescere?requiescére], nec totáliter contentári, nisi in te requiescat, et ómnia dona omnémque creatúram transcéndat.

3. O mi dilectíssime sponse, Iesu Christe, amátor puríssime, dominátor univérsæ creatúræ, quis mihi det pennas veræ libertátis, ad volándum et pausándum in te? O quando ad plenum dábitur mihi vacáre et vidére, quam suávis es, [Dómine?Domíne] Deus meus? Quando ad plenum me recólligam in te, ut præ amóre tuo non sentiam me, sed te solum, supra omnem sensum et modum, in modo non ómnibus noto? Nunc autem frequénter gemo, et infelicitátem meam cum dolóre porto. Quia multa mala in hac valle miseriárum occúrrunt, quæ me sápius contúrbant, contrístant et obnúbilant; sápius impédiunt et dístrahunt, allíciunt et ímplicant, ne líberum hábeam accéssum ad te, et ne iucúndis fruar ampléxibus, præsto?præsto semper beátis spirítibus. Móveat te suspírium meum et desolátio múltiplex in terra.

4. O Iesu, splendor æternæ glóriæ, solámen peregrinántis ánimæ, apud te est os meum sine voce, et siléntium meum lóquitur tibi. Usquequo tardat veníre Dóminus meus? Véniat ad me paupérculum suum, et lætum fáciat. Mittat manum suam, et míserum erípiat de omni angústia. Veni, veni: quia sine te nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætítia mea, et sine te vácua est mensa mea. Miser sum et quodámmodo incarcerátus et compédibus gravátus, donec luce præséntiæ tuæ me reficias ac libertáti dones, vultúmque amicábilem demónstres.
5. Quærant álii pro te áliud, quodcúmque libúerit: mihi áliud ínterim nil placet nec placébit, nisi tu Deus meus, spes mea, salus æterna. Non reticébo, nec deprecári cessábo, donec grátia tua revertátur, mihique tu intus loquáris.
6. Ecce, assum, ecce, ego ad te, quia invocásti me. Lácrimæ tuæ et desidérium ánimæ tuæ, humiliátio tua et contrítio cordis inclinavérunt me et adduxérunt ad te.
7. Et dixi: [Dómine?Domíne], vocávi te et desiderávi frui te, [parátus?páratus] ómnia [respúere?respuére] propter te. Tu enim prior excitásti me, ut quærerem te. Sis ergo benedíctus, [Dómine?Domíne], qui fecísti hanc bonitátem cum servo tuo, secúndum multitudínem misericórdiæ tuæ. Quid habet ultra [dicére?dícere] servus tuus coram te, nisi ut humíliet se valde ante te, memor semper próprie iniquitátis et vilitátis? Non enim est símilis tui in cunctis mirábilibus cæli et terræ. Sunt ópera tua bona valde, iudícia vera, et providéntia tua regúntur univérsa. Laus ergo tibi et glória, o Patris sapiéntia: te laudet et benedícat os meum, ánima mea et cuncta creáta simul.

CAPUT XXII

DE RECORDATIÓNE MULTIPLÍCIUM BENEFICIÓRUM DEI

1. Aperi, [Dómine?Domíne], cor meum in lege tua, et in præcéptis tuis doce me ambuláre. Da mihi [intellégere?intellegére] voluntátem tuam, et cum magna reveréntia ac diligénti consideratióne benefícia tua tam in generáli quam in speciáli memorári, ut digne tibi ex hinc váleam grátias reférre. Verum scio et confíteor, nec pro mínimo puncto me posse débitas gratiárum laudes [persólvere?persolvére]. Minor ego sum ómnibus bonis mihi præstitis; et cum tuam nobilitátem atténdo, déficit præ magnitúdine spíritus meus.

2. Omnia, quæ in ánima habémus et córpore, et quæcúmque extérius vel intérius, naturáliter et supernaturaliter possidémus, tua sunt benefícia et te benéficum, pium ac bonum comméndant, a quo bona cuncta accépimus. Et si álius plura, álius paucióra accépit, ómnia tamen tua sunt, et sine te nec mínimum potest habéri. Ille, qui maióra accépit, non potest mérito suo gloriári, neque super álios extólli, nec minóri insultáre; quia ille maior et mélior, qui sibi minus ascribit et in regratiando humílior est atque devótior. Et qui ómnibus viliórem se exístimat et indigniorem se iúdicat, áptior est ad percipiéndam maióra.

3. Qui autem paucióra accépit, contristári non debet, nec indignánter ferre, neque ditióri invidére, sed te pótius [atténdere?attendére] et tuam bonitátem máxime laudáre, quod tam affluénter, tam gratis et libénter, sine personárum acceptiône tua múnera largíris. Omnia ex te, et ideo in ómnibus es laudándus. Tu scis, quid unicuíque donári expédiat; et cur iste minus, et ille ámplius hábeat, non nostrum, sed tuum est hoc [discérnere?discernére], apud quem singulórum defínita sunt mérita.

4. Unde, [Dómine?Domíne] Deus, pro magno étiam réputo bene-

ficio, non multa habére, unde extérius et secúndum hómines laus et glória [appáret?apparet]: ita ut consideráta quis paupertáte et vilitáte persónæ?persónæ suæ, non modo gravitátem aut tristítiam vel deiectionem inde concípiat, sed pótius consolatiónem et hilaritátem magnam; quia tu, Deus, páuperes et húmiles atque huic mundo despectos tibi elegísti in familiáres et domésticos. Testes sunt ipsi apóstoli tui, quos príncipes super omnem terram constituísti. Fuérunt tamen sine queréla conversáti in mundo, tam húmiles et símplices, sine omni malítia et dolo, ut étiam pati contumélias gaudérent pro [nómine?nomíne] tuo; et quæ mundus abhórret, ipsi amplecteréntur afféctu magno.

5. Nihil ergo amatórem tuum et cognitórem beneficiórum tuórum ita lætificáre debet, sicut volúntas tua in eo, et beneplácitum æternæ dispositiόνis tuæ: de qua tantum contentári debet et consolári, ut ita libénter velit esse mínimus, sicut áliquis optáret esse máximus, et ita pacíficus et conténtus in novíssimo, sicut in loco primo, atque ita libénter despiciábilis et abiéctus, [núllius?nullíus] quoque nóminis et famæ, sicut céteris honorabílior et maior in mundo. Nam volúntas tua et amor honóris tui ómnia [excédere?excedére] debet, et plus eum consolári magisque placére, quam ómnia benefícia sibi data vel danda.

CAPUT XXIII

DE QUÁTUOR MAGNAM IMPORTÁNTIBUS PACEM

1. Fili, nunc docébo te viam pacis et veræ libertátis.
2. Fac, [Dómine?Domíne], quod dicis, quia hoc mihi gratum est audíre.

3. Stude, fili, altérius pótius fácere voluntátem, quam tuam. Elige, semper minus, quam plus habére. Quære semper inferiorem locum et ómnibus subesse. Opta semper et ora, ut volúntas Dei íntegre in te fiat. Ecce, talis homo ingréditur fines pacis et quiétis.

4. [Dómine?Domíne], sermo tuus iste brevis multum in se contémperfectionis. Parvus est dictu, sed plenus sensu et uber in fructu. Nam si posset a me fidéliter custodíri, non debéret tam fácilis in me turbátio oríri. Nam quótiens me impacátum sentio et gravátum, ab hac doctrína me recessísse invénio. Sed tu, qui ómnia potes et ánimæ proféctum semper díligis, adáuge maiórem grátiam, ut possim tuum complére sermónem et meam perfícere salútem. Orátio contra cogitatiónes malas

5. [Dómine?Domíne] Deus meus, ne elongéris a me; Deus meus, in auxílium meum respice: quóniam insurrexérunt in me váriæ cogitatiónes et timóres magni, affligéntes ánimam meam. Quómodo pertransíbo illæsus? quómodo perfríngam eas?

6. Ego, inquit, ante te ibo, et gloriósos terræ humiliábo. Apériam iánuas cárceris, et arcána secretórum revelábo tibi.

7. Fac, [Dómine?Domíne], ut [lóqueris?loqueris], et fúgiant a fácie tua omnes iníquæ cogitatiónes. Hæc spes et única consolátio mea, ad te in omni tribulatióne [confúgere?confugére], tibi [confídere?confidére], ex íntimo invocáre et patiénter consolatiónem tuam expectáre. Orátio pro illuminatióne mentis

8. Clarífica me, Iesu bone, claritáte intérni lúminis, et educ de habitáculo cordis mei ténebras univérsas. Cóhibe evagatiónes multas, et vim faciéntes [elíde?élide] temptatiónes. Pugna fórtiter pro me, et expúgna malas béstias, concupiscéntias dico illecebrósas: ut fiat

pax in virtúte tua, et abundántia laudis tuæ résonet in aula sancta, hoc est in consciéntia pura. Impera ventis et tempestátibus; dic mari: Quiesce; et aquilóni: Ne [flavéris?fláveris]; et erit tranqúillitas magna.

9. Emítte lucem tuam et veritátem, ut lúceant super terram; quia terra sum inánis et vácuá, donec illúmines me. Effúnde grátiam désuper; perfúnde cor meum rore cælésti; minístra devotiónis aquas ad irrigándam fáciem terræ, ad producéndum fructum bonum et óptimum. Eleva mentem pressam mole peccatórum, et ad cæléstia totum desidérium meum suspénde, ut gustáta suavité supérnæ felicitátis pígeat de terrénis cogitare.

10. Rape me et éripe ab omni creaturárum indurabili consolatióne, quia nulla res creáta appetítum meum valet plenarie quietáre et consolári. Iunge me tibi inseparábili dilectiónis vínculo, quóniam tu solus súfficis amánti, et absque te frívola sunt univérsa.

CAPUT XXIV

DE EVITATIÓNE CURIÓSÆ INQUISITIÓNIS SUPER ALTÉRIUS VITA

1. Fili, noli esse curiosus nec vácuas [gérere?gerére] sollicitúdines. Quid hoc vel illud ad te? Tu me [séquere?sequére]. Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic et sic agit vel lóquitur? Tu non índiges respondére pro áliis, sed pro te ipso ratiónem reddes. Quid ergo te ímplicas? Ecce, ego omnes cognósco, et cuncta, quæ sub sole fiunt, vídeo; et scio, quáliter cum unoquóque sit, quid cógitet, quid velit, et ad quem finem tendat eius inténtio. Mihi ígitur ómnia committénda sunt: tu vero serva te in bona pace, et dimít-

te agitántem agitáre, quantum volúerit. Véniet super eum, quidquid fécerit vel díxerit, quia me [fállere?fallére] non potest.

2. Non sit tibi curæ de magni nóminis umbra, non de multórum familiaritáte, nec de priváta hóminum dilectióne. Ista enim génerant distractiões et magnas in corde obscuritátes. Libénter lóquerer tibi verbum meum et abscóndita revelárem, si advéntum meum diligén-ter observáres et óstium cordis mihi aperíres. Esto próvidus, et vígila in oratió nibus, et humília te in ómnibus.

CAPUT XXV

IN QUIBUS FIRMA PAX CORDIS ET VERUS PROFÉCTUS CONSÍSTIT

1. Fili, ego locútus sum: Pacem relínquo vobis, pacem meam do vobis: non quómodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes de-síderant: sed quæ ad veram pacem pértinent, non omnes curant. Pax mea cum humílibus et mansuétis corde. Pax tua erit in multa patiéntia. Si me [audiéris?audíeris] et vocem meam secútus fúeris, [póteris?potéris] multa pace frui.

2. Quid ígitur fáciam?

3. In omni re atténde tibi, quid fácias et quid dicas, et omnem inten-tiónem tuam ad hoc dírige, ut mihi soli pláceas et extra me nihil cú-pias vel quæras. Sed et de aliórum dictis vel factis nil témere iúdices, nec cum rebus tibi non commíssis te ímplices; et póterit fíeri, ut pa-rum vel raro turbéris. Numquam autem sentíre [áliquam?alíquam] turbatió nem, nec [áliquam?alíquam] pati cordis vel córporis molé-stiam, non est præséntis témporis, sed status ætérnæ quiétis. Non ergo ástimes, te veram pacem invenísse, si nullam sénseris gravitá-tem, nec tunc totum esse bonum, si néminem [patéris?páteris] ad-

versarium; nec hoc esse perfectum, si cuncta fiant secundum tuum affectum. Neque tunc aliquid magni te reputes aut specialiter dilectum existimes, si in magna fueris devotione atque dulcedine: quia in istis non cognoscitur verus amator virtutis; nec in istis consistit profectus et perfectio hominis.

4. In quo ergo, [Dómine?Domíne]?

5. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ, non querendo, quæ tua sunt, nec in parvo nec in magno, nec in tempore nec in æternitate; ita ut una æquali facie in gratiarum actione permaneas inter prospera et contraria, omnia æqua lance pensando. Si fueris tam fortis et longanimus in spe, ut subtracta interiori consolatione etiam ad ampliора sustinenda cor tuum preparaveris, nec te iustificaveris, quasi hæc tantaque pati non deberes, sed me in omnibus dispositionibus iustificaveris et sanctum laudaveris; tunc in vera et recta via pacis ambulas, et spes indubitata erit, quod rursus in iubilo faciem meam sis visurus. Quodsi ad plenum tui ipsius contemptum [perveneris?perveniris], scito, quod tunc abundantia pacis [perfrueris?perfruiris], secundum possibilitatem tui incolatus.

CAPUT XXVI

DE EMINENTIA LIBERÆ MENTIS, QUAM SUPPLEX ORATIO MAGIS
MERETUR, QUAM LECTIO

1. [Dómine?Domíne], hoc opus est perfecti viri, numquam ab intentione cælestium animum relaxare, et inter multas curas quasi sine cura transire, non more torpentis, sed prerogativa quadam liberæ mentis, nulli creaturæ [inordinata?inordinata] affectione adherendo.

2. Obsecro te, piíssime Deus meus, præsérvame a curis huius vitæ, ne nimis ímplicer; a multis necessitatibus córporis, ne voluptáte cápiar; ab univérsis ánimæ obstáculis, ne moléstis fractus deíciar. Non dico: ab his rebus, quas toto afféctu ambit vánitas mundána, sed ab his misériis, quæ ánimam servi tui commúni maledícto mortalitátis pœnáliter gravant et retárdant, ne in libertátem spíritus, quótiens libúerit, váleat introíre.

3. O Deus meus, dulcédo ineffábilis, verte mihi in amaritúdinem omnem consolatióem carnálem, ab æternórum amóre me abstra-héntem et ad se intúitu cuiúsdam boni delectábilis præsentis male alliciéntem. Non me vincat, Deus meus, non vincat caro et sanguis, non me decípiat mundus et brevis glória eius, non me supplántet diábolus et astútia illíus. Da mihi fortitúdinem resisténdi, patiéntiam tolerándi, constántiam perseverándi. Da pro ómnibus mundi consolatióibus suavíssimam spíritus tui unctiόem, et pro carnáli amóre tui nóminis infúnde amóre.

4. Ecce, cibus, potus, vestis ac cétera utensília ad córporis sustentáculum pertinéntia fervénti spirítui sunt onerósa. Tríbue, talibus forméntis temperáte uti, non desidério nímio implicári. Abícere ómnia non licet, quia natúra sustentánda est; [requírerere] autem supérflua et quæ magis deléctant, lex sancta próhibet: nam álias caro advérsus spíritum insolésceret. Inter hæc, quæso, manus tua me regat et dóceat, ne quid nímium fiat.

CAPUT XXVII

QUOD PRIVÁTUS AMOR A SUMMO BONO MÁXIME RETÁRDAT

1. Fili, opórtet te dare totum pro toto, et nihil tui ipsíus esse. Scito,

quod amor tui ipsius magis nocet tibi, quam aliqua res mundi. Secundum amorem et affectum, quem geris, quaelibet res plus vel minus adheret. Si fuerit amor tuus purus, simplex et bene ordinatus, eris sine captivitate rerum. Noli [concupiscere?concupiscere], quod non licet habere; noli habere, quod te potest impedire et libertate interiori privare. Mirum, quod non ex toto fundo cordis te ipsum mihi committis cum omnibus, quae desiderare potes vel habere.

2. Ouare vano mero [consumeris?consumeris]? Cur superfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, et nullum patieris detrimentum. Si quaeris hoc vel illud, et volueris esse ibi vel ibi propter tuum commodum et proprium beneplacitum magis habendum: numquam eris in quietudine, nec liber a sollicitudine, quia in omni re reperiatur aliquis defectus, et in omni loco erit, qui adversetur.

3. Iuvat igitur non quaelibet res adpta vel multiplicata exterius, sed potius contempta et decisa ex corde radicitus. Quod non tantum de censu aeris et divitiarum intellegas, sed de honoris etiam [ambitu?ambitu] ac vanae laudationis desiderio, quae omnia transeunt cum mundo. Munit parum locus, si deest spiritus fervoris; nec diu stabit pax illa quaesita forinsecus, si vacat a vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me; permutare te potes, sed non meliorare. Nam occasione orta et accepta, invenies, quod fugisti, et amplius. Oratio pro purgatione cordis et caelesti sapientia

4. Confirma me, Deus, per gratiam Sancti Spiritus. Da virtutem corroborari in interiori homine, et cor meum ab omni inutili sollicitudine et angore evacuare, nec variis desideriis trahi cuiuscumque rei, vilis aut pretiosae; sed omnia [inspicere?inspicere] sicut transeuntia, et me pariter cum illis transiturum: quia nihil permanens sub

sole, ubi ómnia vánitas et afflíctio spíritus. O quam sápiens, qui ita consíderat!

5. Da mihi, [Dómine?Domíne], cæléstem sapiéntiam, ut discam te super ómnia quærere?quærere et inveníre, super ómnia sápere et [diligere?diligere], et cétera secúndum órđinem sapiéntiæ tuæ, prout sunt, [intellégere?intellegere]. Da prudénter declináre blandiéntem et patiénter ferre adversántem, quia hæc magna sapiéntia, non movéri omni vento verbórum, nec aurem male blandiénti præbére Sirénæ; sic enim incépta pérgitur via secúre.

CAPUT XXVIII

CONTRA LINGUAS OBTRACTATÓRUM

1. Fili, non ægre feras, si quidam de te male sénserint et díxerint, quod non libénter [audías?áudias]. Tu deterióra de te ipso sentíre debes, et néminem infirmiórem te [crédere?credere]. Si ámbulas ab intra, non multum ponderábis volántia verba. Est non parva prudéntia, [silére?sílere] in témpore malo et intrórsus ad me convértil, nec humáno iudício disturbári.

2. Non sit pax tua in ore hóminum; sive enim bene sive male interpretáti fúerint, non es ídeo alter homo. Ubi est vera pax et vera glória? Nonne in me? Et qui non appetit homínibus placére, nec timet displicére, multa perfruétur pace. Ex [inordináto?inordínato] amóre et vano timóre orítur omnis inquietúdo cordis et distráctio sénsuum.

CAPUT XXIX

QUÁLITER INSTÁNTE TRIBULATIÓNE DEUS INVOCÁNDUS EST ET
BENEDICÉNDUS

1. Sit nomen tuum, [Dómine?Domíne], benedíctum in sácula, qui voluísti hanc temptatiónem et tribulatiónem veníre super me. Non possum eam [effúgere?effugére], sed necesse hábeo ad te [confúgere?confugére], ut me ádiuves et in bonum mihi convértas. [Dómine?Domíne], modo sum in tribulatióne, et non est cordi meo bene, sed multum vexor a præsénti passióne. Et nunc, pater dilécte, quid dicam? Deprehénsus sum inter angústias. Salvífica me ex hora hac. Sed proptérea veni in hanc horam, ut tu clarificéris, cum fúero válide humiliátus et per te liberátus. Compláceat tibi, [Dómine?Domíne], ut éruas me: nam ego pauper quid [ágere?agére] possum, et quo ibo sine te? Da patiéntiam, [Dómine?Domíne], étiam hac vice. Adiuvá me, Deus meus, et non timébo, quantumcúmque gravátus fúero.

2. Et nunc inter hæc quid dicam? [Dómine?Domíne], fiat volúntas tua. Ego bene mérui tribulári et gravári. Opórtet [útique?utíque], ut sustíneam, et útinam patiénter, donec tránseat tempésta et mélius fiat! Potens est autem omnípotens manus tua, étiam hanc temptatiónem a me auférre et eius ímpetum mitigáre, ne [penítus?pénitus] succúmbam, quemádmódum et prius sápius egísti mecum, Deus meus, misericórdia mea. Et quanto mihi difficílius, tanto tibi facílior est hæc mutátio délixteræ excélsi.

CAPUT XXX

DE DIVÍNO PETÉNDÓ AUXÍLIO ET CONFIDÉNTIA RECUPERÁNDÆ GRÁTIAE

1. Fili, ego Dóminus, confórtans in die tribulatiónis. Vénias ad me, cum tibi non fúerit bene. Hoc est, quod máxime consolatiónem ímpedit cæléstem, quia tárdius te convértis ad oratiónem. Nam [án-

tequam?antéquam] me inténte roges, multa ínterim solácia quæris, et récreas te in extérnis. Ideóque fit, ut parum ómnia prosint, donec advértas, quia ego sum, qui éruo sperántes in me, nec est extra me valens auxiliúm, neque útile consílium, sed neque durábile remédium. Sed iam resúmpito spírítu post tempestátem reconvalésce in luce miseratiónum [meárum?méarum]; quia prope sum, dicit Dóminus, ut restáurem univérsa, non solum íntegre, sed et abundánter ac cumuláte.

2. Numquid mihi quicquam est difficile? aut ero símilis dicénte et non faciénte? Ubi est fides tua? Sta fírmiter et perseveránter. Esto longánimis et vir fortis; véniet tibi consolátio in témpore suo. Expeta me, expécta; véniam et curábo te. Temptátio est, quæ te vexat, et [formído?fórmido] vana, quæ te extérret. Quid impórtat sollicitúdo de futúris contingéntibus, nisi ut tristítiam super tristítiam hábeas? Sufficiat diéi malítia sua. Vanum est et inútile, de futúris conturbári vel gratulári, quæ forte numquam evénient.

3. Sed humánum est, huiúsmodi imaginatióibus illúdi, et parvi adhuc ánimi signum, tam léviter trahi ad suggestiόνem inimíci. Ipse enim non curat, utrum veris an falsis illúdat et decípiat, utrum præséntium amóre, aut futurórum [formídine?formidíne] prostérnat. Non ergo turbétur cor tuum, neque formídet. Crede in me, et in misericórdia mea habéto fidúciam. Quando tu putas te elongátum a me, sæpe sum propínquior. Quando tu æstimas pæne totum pérditum, tunc sæpe máius?maius merénde instat lucrum. Non est totum pérditum, quando res [áccidit?accídít] in contrárium. Non debes iudicáre secúndum præsens sentíre, nec sic gravitatí alicui, undecúmque veniénte, inhærére et accípere, tamquam omnis spes sit abláta

emergéndi.

4. Noli putáre te relíctum ex toto, quamvis ad tempus tibi míserim [áliquam?alíquam] tribulatiónem vel étiam optátam subtráxerim consolatiónem: sic enim transítur ad regnum cælórum. Et hoc sine dúbio magis expedit tibi et céteris servis meis, ut exercitémini advérsis, quam si cuncta ad líbitum haberétis. Ego novi cogitatiónes abscónditas, quia multum expedit pro salúte tua, ut intérdum sine sapóre relinquiáris, ne forte elevens in bono succéssu, et tibi ipsi placére velis in eo, quod non es. Quod dedi, auférre possum, et [restituere?restituére], cum mihi placúerit.

5. Cum dédero, meum est, cum retráxero, tuum non tuli, quia meum est omne datum bonum et omne donum perféctum. Si tibi admísero gravitátem aut quámllibet contrarietátem, ne indignéris, neque [cóncidat?concídat] cor tuum: ego cito subleváre possum et omne onus in gáudium transmutáre. Verúmtamen iustus sum et recommendabilis multum, cum sic fácio tecum.

6. Si recte sapis et in veritáte áspicis, numquam debes propter advér-sa tam deiécte contristári, sed magis gaudére et grátias [ágere?agére], immo hoc únicum reputáre gáudium, quod afflígens te dolóribus non parco tibi. Sicut diléxit me Pater, et ego vos díligo, dixi diléctis discípulis meis, quos [útique?utíque] non misi ad gáudia temporá-lia, sed ad magna certámina, non ad honóres, sed ad despectiiones, non ad ótium, sed ad labóres, non ad réquiem, sed ad afferéndum fructum multum in patiéntia. Horum meménto, fili mi, verbórum.

CAPUT XXXI

DE NEGLÉCTU OMNIS CREATÚRÆ, UT CREÁTOR POSSIT INVENÍRI

1. [Dómine?Domíne], bene indígeo adhuc maióri grátia, si débeam illuc perveníre, ubi me nemo póterit nec ulla creatúra impedíre. Nam quámdiu res áliqua me rétinet, non possum [libére?líbere] ad te voláre. Cupiébat [libére?líbere] voláre, qui dicébat: Quis dabit mihi pennas sicut colúmbæ, et volábo et requiéscam? Quid símplici óculo quiétius? Et quid libérius nil desideránte in terris? Opórtet ígitur omnem supertransíre creatúram, et se ipsum perfécte [desérere?deserere], ac in excéssu mentis stare, et vidére, te ómnium conditórem cum creatúris nil símile habére. Et nisi quis ab ómnibus creatúris fúerit expeditus, non póterit [libére?líbere] [inténdere?intendére] divínis. Ideo enim pauci inveniúntur contemplatívi, quia pauci sciunt se a peritúris et creatúris ad plenum sequestrári.

2. Ad hoc magna requíritur grátia, quæ ánimam levet et supra semet ipsam rápiat. Et nisi homo sit in spírítu elevátus et ab ómnibus creatúris liberátus ac Deo totus [unítus?únitus], quidquid scit, quidquid étiam habet, non est magni pónderis. Diu parvus erit et infra iacebit, qui áliquid magnum æstimat, nisi solum unum imménsum, ætérnum bonum. Et quidquid Deus non est, nihil est et pro níhilo computári debet. Est magna différentia, sapiéntia illumináti et devóti viri et sciéntia litteráti atque studiósí cléríci. Multo nobílior est illa doctrína, quæ de sursum ex divína influéntia manat, quam quæ laborióse humáno acquíritur ingénio.

3. Plures reperiúntur contemplatiónem desideráre; sed quæ ad eam requirúntur, non student exercére. Est magnum impediméntum, quia in signis et sensibílibus rebus statur, et parum de perfécta mortificatióné habétur. Nésco quid est, quo spírítu dúcimur, et quid præténdimus, qui spirituáles dici vidémur, quod tantum labórem et am-

pliorem sollicitudinem pro transitóriis et vílibus rebus ágimus, et de interióribus nostris vix raro plene recolléctis sénsibus cogitámus.

4. Pro dolor! statim post módicam recollectionem foras erúmpimus, nec ópera nostra distrícta examinatióne trutinámus. Ubi iacent afféctus nostri, non atténdimus, et quam impúra sint ómnia, non deplorámus. Omnis quippe caro corrúperat viam suam, et ídeo sequebátur dilúvium magnum. Cum ergo intérior afféctus noster multum corrúptus sit, necesse est, ut áctio sequens, index caréntiæ interióriis vigóris, corrumpátur. Ex puro corde procédit fructus bonæ vitæ.

5. Quantum quis fécerit, quæritur; sed ex quanta virtúte agit, non tam studióse pensátur. Si fúerit fortis, dives, pulcher, hábilis, vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborátor, investigátur; quam pauper sit spíritu, quam pátiens et mitis, quam devótus et intérnus, a multis tacétur. Natúra exterióra hómínis réspicit, grátia ad interióra se convértit. Illa frequénter fállitur; ista in Deo sperat, ut non decipiátur.

CAPUT XXXII

DE ABNEGATIÓNE SUI ET ABDICATIÓNE OMNIS CUPIDITÁTIS

1. Fili, non potes perféctam [possidére?possídere] libertátem, nisi totáliter ábneges temet ipsum. Compediti sunt omnes proprietárii et sui ipsíus amatóres cúpidi, curiosi, gyróvagi, quæréntes semper móllia, non quæ Iesu Christi, sed hoc sæpe fingéntes et componéntes, quod non stabit. Períbit enim totum, quod non est ex Deo ortum. Tene breve et consummátum verbum: Dimítte ómnia, et invénies ómnia; relínque cupídinem, et repéries réquiem. Hoc mente pertrácta; et cum impléveris, intélleges ómnia.

2. [Dómine?Domíne], hoc non est opus uníus diéi, nec ludus parvulorum; immo in hoc brevi inclúditur omnis perféctio religiosorum.

3. Fili, non debes avérti, nec statim déici, [audíta?áudita] via perfectórum; sed magis ad sublimióra provocári, et ad minus ad hæc ex desidério suspiráre. Utinam sic tecum esset, et ad hoc pervenís-ses, ut tui ipsíus amátor non esses, sed ad nutum meum pure sta-res, et eius, quem tibi præpósui, Patris: tunc mihi valde placéres, et tota vita tua in gáudio et pace transíret. Adhuc multa habes ad relinquéndum: quæ nisi mihi ex íntegro resignáveris, non acquíres, quod póstulas. Suádeo tibi [émere?emére] a me aurum ignítum, ut lócuples fias, id est, cæléstem sapiéntiam ómnia ínfima conculcán-tem. Postpóne terrénam sapiéntiam, omnem humánam et própriam complacéntiam.

4. Dixi, vilióra tibi eménda pro pretiósus et altis in rebus humánis. Nam valde vilis et parva ac pæne oblivióni trádicta vidétur vera cæ-léstis sapiéntia; non sápiens alta de se, nec magnificári quærens in terra: quam multi ore tenus prædicant?prædicant, sed vita longe dis-sentiunt: ipsa tamen est pretiósa margaríta a multis abscóndita.

CAPUT XXXIII

DE INSTABILITÁTE CORDIS ET DE INTENTIÓNE FINÁLI AD DEUM
HABÉNDÁ

1. Fili, noli [crédere?credére] afféctui tuo; qui nunc est, cito mu-tábitur in áliud. Quámduu víxeris, mutabilitáti subiéctus es, étiam nolens: ut modo lætus, modo tristis, modo pacátus, modo turbá-tus, nunc devótus, nunc indevótus, nunc studiósus, nunc acediósus, nunc gravis, nunc levis inveniáris. Sed stat super hæc mutabília sá-

piens et bene doctus in spírítu, non atténdens, quid in se séntiat, vel qua parte flet ventus instabilitátis, sed ut tota inténtio mentis eius ad débitum et optátum profíciat finem. Nam sic póterit unus et idem inconcussúsque permanére, símplici intentiónis óculo per tot vários evéntus ad me imprætermísse dirécto.

2. Quanto autem púrior fúerit intentiónis óculus, tanto constántius inter divérsas itur procéllas. Sed in multis calígat óculus puræ intentiónis; respícitur enim cito in áliquod delectábile, quod occúrrit. Nam et raro totus liber quis invenítur a nævo própriae exquisitiónis. Sic Iudæi olim vénerant in Bethániam ad Martham et [Márium?Ma-ríam], non propter Iesum tantum, sed et ut Lázarus vidérent. Mun-dándus est ergo intentiónis óculus, ut sit simplex et rectus, atque ultra ómnia vária [média?medía] ad me dirigéndus.

CAPUT XXXIV

QUOD AMÁNTI SAPIT DEUS SUPER ÓMNIA ET IN ÓMNIBUS

1. Ecce, Deus meus et ómnia. Quid volo ámplius, et quid felícitus de-sideráre possum? O sápidum et dulce verbum! sed amánti Verbum, non mundum, nec ea, quæ in mundo sunt. Deus meus et ómnia. In-tellegénti satis dictum est, et sæpe [repétere?repetére] iucúndum est amánti. Te síquidem præsénte iucúnda sunt ómnia; te autem absén-te fastídiunt cuncta. Tu facis cor tranquíllum et pacem magnam læ-titiámque festívam. Tu facis bene sentíre de ómnibus et in ómnibus te laudáre, nec potest áliquid sine te diu placére; sed si debet gratum esse et bene sápere, opórtet grátiam tuam adéssse et condiménto tuæ sapiéntiæ condíri.

2. Cui tu sapis, quid ei recte non sápiet? Et cui tu non sapis, quid ei ad iucunditátem esse póterit? Sed deficiunt in sapiéntia tua mundi sapiéntes, et qui carnem sápiunt: quia ibi plúrima vánitas, et hic mors invenítur. Qui autem te per contéptum mundanórum et carnis mortificatióem sequúntur, vere sapiéntes esse cognoscúntur: quia de vanitáte ad veritátem, de carne ad spíritum transferúntur. Istis sapit Deus: et quidquid boni invenítur in creatúris, totum ad laudem réferunt sui conditóris. Dissímilis tamen, et multum dissímilis sapor Creatóris et creatúræ, æternitátis et témporis, lucis in-creátæ et lucis illuminátæ.

3. O lux perpétua, cuncta creáta transcéndens lúmina, fúlgura coruscationem de sublími penetrántem ómnia cordis mei íntima. Purífica, lætífica, clarífica et vivífica spíritum meum, cum suis poténtiis ad inhæréndum tibi iubilationis excéssibus. O quando véniet hæc beáta et desiderábilis hora, ut tua me sáties præsentia et sis mihi ómnia in ómnibus? Quámdu hoc datum non fúerit, nec plenum gáudium erit. Adhuc, pro dolor, vivit in me vetus homo, non est totus crucifixus, non est perfécte mórtuus. Adhuc concupíscit fórtiter contra spíritum, bella movet intestína, nec regnum ánimæ pátitur esse quiétum.

4. Sed tu, qui domináris potestáti maris et motum flúctuum eius mítigas, exúrge, ádiuva me. Díssipa gentes, quæ bella volunt; [contére?cóntere] eas in virtúte tua. Osténde, quæso, magnália tua, et glorificétur délixtera tua: quia non est spes ália nec refúgium mihi, nisi in te, [Dómine?Domíne] Deus meus.

CAPUT XXXV

QUOD NON EST SECÚRITAS A TEMPTATIÓNE IN HAC VITA

1. Fili, numquam secúrus es in hac vita, sed quoad víxeris, semper arma spirituália tibi sunt necessária. Inter hostes versáris, et a dextris et a sinístris impugnaris. Si ergo non [úteris?utéris] úndique scuto patiéntiæ, non eris diu sine vúlnerē. Insuper, si non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntáte cuncta patiéndi propter me, non [póteris?potéris] ardórem istum sustinére, nec ad palmam [pertíngere?pertingére] beatórum. Opórtet te ergo viríliter ómnia pertransíre et poténti manu uti advérsus obiécta. Nam vincénti datur manna, et torpénti relínquitur multa miséria.

2. Si quæris in hac vita réquiem, quómodo tunc pervénies ad ætérnam réquiem? Non ponas te ad multam réquiem, sed ad magnam patiéntiam. Quære veram pacem, non in terris, sed in cælis, non in homínibus nec in céteris creatúris, sed in Deo solo. Pro amóre Dei debes ómnia libénter subíre, labóres scílicet et dolóres, temptatiónes, vexatiónes, anxietátes, necessitátes, infirmitátes, iniúrias, oblocutiónes, reprehensiónes, humiliatiónes, confusiónes, correctiόnes et despectiόnes. Hæc iuvant ad virtútem, hæc probant Christi tirónem, hæc fábricant cæléstem corónam. Ego reddam mercédem ætérnam pro brevi labóre, et infinítam glóriam pro transitória confusiόne.

3. Putas tu, quod semper habébis pro tua voluntáte consolatiόnes spirituáles? Sancti mei non semper habuérunt tales, sed multas gravitátes et temptatiόnes várias magnásque desolatiόnes. Sed patiénter sustinuérunt se in ómnibus, et magis confísi sunt Deo, quam sibi, sciéntes, quia non sunt condígnæ passiόnes huius témporis ad futúram glóriam promeréndam. Vis tu statim habére, quod multi post multas lácrimas et magnos labóres vix obtinuérunt? Expe-

ta Dóminum, viríliter age, et confortáre; noli [diffídere?diffidére], noli [discédere?discedére], sed corpus et ánimam expóne constánter pro glória Dei. Ego reddam pleníssime, ego tecum ero in omni tribulatióne.

CAPUT XXXVI

CONTRA VANA HÓMINUM IUDÍCIA

1. Fili, iacta cor tuum fírmiter in Dómino, et humánum ne métuas iudícium, ubi te consciéntia pium reddit et insóntem. Bonum est et beátum táliter pati, nec hoc erit grave húmili cordi et Deo magis quam sibi ipsi confidénti. Multi multa loquúntur, et ídeo parva fides est adhibénda. Sed et ómnibus satis esse, non est possíbile. Etsi Paulus ómnibus stúduit in Dómino placére et ómnibus ómnia factus est, tamen étiam pro mínimo duxit, quod ab humáno die iudicátus fuit.

2. Egit satis pro aliórum ædificatióne et salúte, quantum in se erat et póterat; sed ne ab áliis aliquándo iudicarétur, vel non despicerétur, cohibére non pótuit. Ideo totum Deo commísit, qui totum nóverat; et patiéntia ac humilitáte contra ora loquéntium iníqua aut étiam vana ac mendósa cogitántium atque pro líbitu suo quæque iactántium se deféndit. Respóndit tamen intérdum, ne infirmis ex sua taciturnitáte generarétur scándalum.

3. Quis tu, ut tíneas a mortáli hómine? Hódie est, et cras non [compáret?cómparet]. Deum time, et hóminum terróres non expavésces. Quid potest áliquis in te verbis aut iniúriis? Sibi pótius nocet, quam tibi; nec póterit iudícium Dei [effúgere?effugére], quicúmque est ille. Tu habe Deum præ óculis, et noli [conténdere?contendére] ver-

bis querulosis. Quodsi ad præsens tu [vidéris?víderis] succumbi et confusionem pati, quam non meruisti: ne indignéris ex hoc, neque per impatiéntiam mínuas corónam tuam, sed ad me pótius respice in cælum, qui potens sum erípere ab omni confusióne et iniúria, et unicuique [réddere?reddere] secúndum ópera sua.

CAPUT XXXVII

DE PURA ET ÍNTEGRA RESIGNATIONE SUI AD OBTINÉNDAM
CORDIS LIBERTÁTEM

1. Fili, relínque te, et invénies me. Sta sine electióne et omni proprietáte, et lucráberis semper. Nam et adiciétur tibi ámplior grátia, statim ut te resignáveris nec resúmpseris.
2. [Dómine?Domíne], quótiens me resignábo, et in quibus me relínquam?
3. Semper et omni hora: sicut in parvo, sic et in magno. Nihil excípio, sed in ómnibus te nudátum inveníri volo. Alióquin, quómodo [póteris?potéris] esse meus et ego tuus, nisi fúeris ab omni própria voluntáte intus et foris spoliátus? Quanto celérius hoc agis, tanto mélius habébis, et quanto plénius et sincérius, tanto mihi plus placébis, et ámplius lucráberis.
4. Quidam se resignant, sed cum áliqua exceptióne: non enim plene Deo confidunt, ideo sibi providére sátagunt. Quidam étiam primo totum ófferunt, sed póstea temptatióne pulsáti ad própria rédeunt, ideo mínime in virtúte profíciunt. Hi ad veram puri cordis libertátem et iucúndæ familiaritátis meæ grátiam non pertíngent, nisi íntegra resignatione et cotidiána sui immolatióne prius facta; sine qua non stat nec stabit únio fructiva.

5. Dixi tibi sæpíssime, et nunc íterum dico: Relínque te, resígna te, et [frúeris?fruéris] magna intérna pace. Da totum pro toto; nil exquíre, nil répète; sta pure et inhæsanter in me, et habébis me. Eris liber in corde, et ténebræ non conculcábunt te. Ad hoc conáre, hoc ora, hoc desídera, ut ab omni proprietáte possis expoliári, et nudus nudum Iesum sequi, tibi mori et mihi æternáliter [vívere?vívere]. Tunc deficient omnes vanæ phantásia, conturbatiónes iníquæ et curæ supérfluæ. Tunc étiam recédet immoderátus timor, et inordinátus amor moriétur.

CAPUT XXXVIII

DE BONO REGÍMINE IN EXTÉRNIS ET RECÚRSU AD DEUM IN
PERÍCULIS

1. Fili, ad istud diligénter [téndere?tendére] debes, ut in omni loco et actióne seu occupatióne extérna sis íntimus liber et tui ipsíus potens, et sint ómnia sub te, et tu non sub eis: ut sis dóminus actiόνum tuárum et rector, non servus, nec emptítius, sed magis exémp-tus verúsque Hebræus, in sortem ac libertátem tránsiens filiórum Dei: qui stant super præséntia et speculántur æténa, qui transitória sinístro intuéntur óculo et dextro cæléstia: quos temporália non trahunt ad inhæréndum, sed trahunt ipsi magis ea ad bene serviéndum, prout ordináta sunt a Deo et institúta a summo opífice, qui nil [inordínatum?inordinátum] in sua relíquit creatúra.

2. Si étiam in omni événtu stas non in apparéntia extérna, nec óculo carnáli lustras visa vel [audíta?áudita], sed mox in quálibet causa intras cum Moýse?Móyse in tabernáculum ad consuléndum Dóminum: áudies nonnúquam divínium respónsum, et rédies instrúctus

de multis præséntibus et futúris. Semper enim Moýses?Móyses recúrsum hábuit ad tabernáculum pro dúbiis et quæstióibus solvén-
dis, fugítque ad oratióis adiutórium, pro perículis et improbitátibus
hóminum sublevándis. Sic et tu [confúgere?confugére] debes in cor-
dis tui secretárium, divínium inténtius implorándo suffrágium. Prop-
térea namque Iósue et fílii Israel?Isráel a Gabaonítis legúntur decép-
ti: quia os Dómini prius non interrogavérunt, sed nímium créduli
dúlcibus sermónibus, falsa pietáte delúsi sunt.

CAPUT XXXIX

QUOD HOMO NON SIT IMPORTÚNUS IN NEGÓTIIS

1. Fili, commítte mihi semper causam tuam, ego bene dispónam in
tèmpore suo. Expeta ordinatióem meam, et sénties inde proféc-
tum.
2. [Dómine?Domíne], satis libénter tibi omnes res commítto, quia
parum potest cogitátio mea proficere. Utinam non multum adhæré-
rem futúris evéntibus, sed ad beneplácitum tuum incunctánte me
offérrem!
3. Fili, sæpe homo rem [áliquam?alíquam] veheménter ágitat, quam
desíderat; sed cum ad eam pervénerit, áliter sentíre íncipit: quia af-
fectiões circa idem non sunt durábiles, sed magis de uno ad áliud
impéllunt. Non est ergo mínimum, étiam in mínimis se ipsum [re-
línquere?relinquére].
4. Verus proféctus hóminis est abnegátio sui ipsíus, et homo abne-
gátus valde liber est et secúrus. Sed antíquus hostis, ómnibus bonis
advérsans, a temptatióne non cessat; sed die noctúque graves mo-
lítur insídias, si forte in láqueum deceptiόνis possit præcipitáre in-

cáutum. Vigiláte et oráte, dicit Dóminus, ut non intrétis in temptatiónem.

CAPUT XL

QUOD HOMO NIHIL BONI EX SE HABET ET DE NULLO GLORIÁRI
POTEST

1. [Dómine?Domíne], quid est homo, quod memor es eius, aut filius hóminis, quia vísitas eum? Quid promérui homo, ut dares illi grátiam tuam? [Dómine?Domíne], quid possum cónqueri, si me déseris; aut quid iuste [obténdere?obtendére] possum, si, quod peto, non féceris? Certe hoc in veritáte cogitare possum et [dicére?dicere]: [Dómine?Domíne], nihil sum, nihil possum, nihil boni ex me hábeo; sed in ómnibus defício et ad nihil semper tendo. Et nisi a te fúero adiútus et intérius informátus, totus effícior tépidus et dissolútus.

2. Tu autem, [Dómine?Domíne], semper idem ipse es, et [pérmanes?permánes] in ætérnum semper bonus, iustus et sanctus, bene, iuste ac sancte agens ómnia, et dispónens in sapiéntia. Sed ego, qui ad deféctum sum magis pronus quam ad proféctum, non sum semper in uno statu perdúrans, quia semper témpora mutántur super me. Verúmtamen cito mélius fit, cum tibi placúerit, et manum porréxeris adiutricem, quia tu solus sine humáno suffrágio [póteris?poteris] auxiliári et in tantum confirmáre, ut vultus meus ámplius in diversa non mutétur, sed in te uno cor meum convertátur et quiéscat.

3. Unde, si bene scirem omnem humánam consolatiónem abícere, sive propter devotiónem adipiscéndam, sive propter necessitátem, qua compéllor te quærere?quærére, quia non est homo, qui me con-

solétur, tunc possem mérito de grátia tua speráre et de dono novæ consolatiónis exultáre.

4. Grátias tibi, unde totum venit, quotienscúmque mihi bene succédit. Ego autem vánitas et níhilum ante te, incónstans homo et infír-mus. Unde ergo possum gloriári, aut cur áppetó reputári? Numquid de níhilo? et hoc vaníssimum est. Vere inánis glória mala pestis, vánitas máxima: quia a vera trahit glória et cælésti spóliat grátia. Dum enim homo [cómplacet?complácet] sibi, dísplicet tibi: dum ínhiat láudibus humánis, privátur veris virtútibus.

5. Est autem vera glória et exultátio sancta, gloriári in te et non in se, gaudére in [nómine?nomíne] tuo, non in própria virtúte, nec in áli-qua creatúra delectári, nisi propter te. Laudétur nomen tuum, non meum; magnificétur opus tuum, non meum; benedicátur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuátur de láudibus hóminum. Tu glória mea, tu exultátio cordis mei. In te gloriábor et exultábo tota die; pro me autem nihil, nisi in infirmitátibus meis.

6. Quærant Iudæi glóriam, quæ ab ínvicem est; ego hanc requíram, quæ a solo Deo est. Omnis quidem glória humána, omnis honor temporális, omnis altitúdo mundána, æternæ glóriæ tuæ compará-ta, vánitas est et stultítia. O véritas mea et misericórdia mea, Deus meus, Trínitas beáta, tibi soli laus, honor, virtus, glória, per infinita sæculórum sácula.

CAPUT XLI

DE CONTÉMPTU OMNIS TEMPORÁLIS HONÓRIS

1. Fili, noli tibi [attráhere?attrahére], si vídeas álios honorári et ele-vári, te autem déspecti et humiliári. Erige cor tuum ad me in cælum,

et non contristábit te contéptus hóminum in terris.

2. [Dómine?Domíne], in cæcitáte sumus, et vanitáte cito sedúci-mur. Si recte me inspício, numquam mihi facta est iniúria ab áliqua creatúra, unde nec iuste hábeo cónqueri advérsus te. Quia autem fréquenter et gráviter peccávi tibi, mérito armátur contra me omnis creatúra. Mihi ígitur iuste debétur confúsio et contéptus; tibi au-tem laus, honor et glória. Et nisi me ad hoc præparávero, quod velim libénter ab omni creatúra déspici et relínqui, atque [penítus?pénit-tus] nihil vidéri, non possum intérius pacificári et stabilíri, nec spiri-tuáliter illuminári, neque plene tibi uníri.

CAPUT XLII

QUOD PAX NON EST PONÉNDÁ IN HOMÍNIBUS

1. Fili, si ponis pacem tuam cum áliqua [persóna?pérsona], prop-ter tuum sentíre et [convivére?convivere], instábilis eris et implicá-tus. Sed si recúrsum habes ad semper vivéntem et manéntem veri-tátem, non contristábit amícus recédens aut móriens. In me debet [ámici?amíci] diléctio stare, et propter me diligéndus est, quisquis tibi bonus visus est et multum carus in hac vita. Sine me non va-let nec durábit amicitía, nec est vera et munda diléctio, quam ego non cópulo. Ita mórtuus debes esse tálibus affectiónibus dilectorum hóminum, ut, quantum ad te pértinet, sine omni humáno optáres esse consórtio. Tanto homo Deo magis appropínquat, quanto ab omni solácio terréno lóngius recédit. Tanto étiam áltius ad Deum ascéndit, quanto profúndius in se descéndit et plus sibi ipsi viléscit.

2. Qui autem sibi áliquíd boni attríbuit, grátiam Dei in se veníre ímpedit, quia grátia Spíritus Sancti cor húmile semper quærit. Si

scires te perfécte adnihiláre atque ab omni creáto amóre evacuáre, tunc debérem in te cum magna grátia emanáre. Quando tu réspicis ad creatúras, subtráhitur tibi aspéctus Creatóris. Disce te in ómnibus propter Creatórem [víncere?vincére], tunc ad divínam valébis cognitióem [pertíngere?pertingére]. Quantumcúmque módicum sit, si inordináte dilígitur et respícitur, retárdat a summo et vítiat.

CAPUT XLIII

CONTRA VANAM ET SÆCULÁREM SCIÉNTIAM

1. Fili, non te móveant pulchra et subtília hóminum dicta. Non enim est regnum Dei in sermóne, sed in virtúte. Atténde verba mea, quæ corda accéndunt et mentes illúminant, indúcunt compunctiόem et váriam íngerunt consolatiόem. Numquam ad hoc legas verbum, ut dóctior aut sapiéntior possis vidéri. Stude mortificatiόni vitiόrum, quia hoc ámplius tibi próderit, quam notítia multárum difficílium quæstiόnum.

2. Cum multa [légeris?legéris] et cognóveris, ad unum semper opórtet redíre princípium. Ego sum, qui dóceo hóminem sciéntiam, et clariórem intellegéntiam párvulis tríbuo, quam ab hómine possit docéri. Cui ego loquor, cito sápiens erit et multum in spírítu profíciat. Væ eis, qui multa curiosá ab homínibus inquírun, et de via mihi serviéndi parum curant. Véniet tempus, quando apparébit magíster magistrórum Christus, dóminus angelórum, cunctórum auditúrus lectiόnes, hoc est singulórum examináturus consciéntias. Et tunc scrutábitur Ierúsalem in lucérnis, et manifésta erunt abscóndita tenebrárum, tacebúntque arguménta linguárum.

3. Ego sum, qui húmitem in puncto élevo mentem, ut plures ætérnæ veritátis cápiat ratiónes, quam si quis decem annis studuísset in scholis. Ego dóceo sine strépitu verbórum, sine confusióne opiniónum, sine fastu honóris, sine pugnatione argumentórum. Ego sum, qui dóceo terréna [despícere?despicére], præsentia fastidíre, ætérna quærere?quærére, ætérna sápere, honóres [fúgere?fugére], scándala sufférre, omnem spem in me [pónere?ponére], extra me nil cúpere, et super ómnia me ardénter amáre.

4. Nam quidam, amándo me íntime, dídicit divína et loquebátur mirabília. Plus profécit in relinquéndo ómnia, quam in studéndo subtília. Sed áliis loquor commúnia, áliis speciália; alíquibus in signis et figúris dúlciter appáreo, quibúsdam vero in multo lúmine revélo mystéria. Una vox librórum, sed non omnes æque infórmát: quia intus sum doctor veritátis, scrutátor cordis, cogitatiónum intelléctor, actiónum promótor, distríbuens síngulis, sicut dignum iudicávero.

CAPUT XLIV

DE NON ATTRAHÉNDÓ SIBI RES EXTERIÓRES

1. Fili, in multis opórtet te esse ínscium, et æstimáre te tamquam mórtuum super terram, et cui totus mundus crucifíxus sit. Multa étiam opórtet surda aure pertransíre, et quæ tuæ pacis sunt, magis cogitáre. Utílius est óculos a rebus displicéntibus [avértere?avertére] et unicuíque suum sentíre [relínquere?relinquére], quam contentiósus sermónibus deservíre. Si bene stéteris cum Deo et eius iudícium aspéxeris, facílius te victum portábis.

2. O [Dómine?Domíne], quoúsque [venímus?vénimus]? Ecce, damnum defléitur temporále, pro módico quæstu laborátur et cúrritur,

et spirituále detriméntum in obliuónem transit, et vix sero redítur. Quod parum vel nihil prodest, atténditur; et quod summe neces-
sárium est, negligénter prætéritur?præterítur: quia totus homo ad
extérna défluit; et nisi cito resipíscat, libens in exterióribus iacet.

CAPUT XLV

QUOD ÓMNIBUS NON EST CREDÉNDUM, ET DE FÁCILI LAPSU
VERBÓRUM

1. Da mihi auxílium, [Dómine?Domíne], de tribulatióne, quia va-
na salus hóminis. Quam sæpe ibi non [ínveni?invéni] fidem, ubi me
habére putávi? Quótiens étiam ibi répperi, ubi minus præsumpsi?
Vana ergo spes in homínibus, salus autem iustórum in te, Deus. Be-
nedíctus sis, [Dómine?Domíne] Deus meus, in ómnibus, quæ [ác-
cidunt?accídunt] nobis. Infírmi sumus et instábiles, cito fállimur et
permutámur.

2. Quis est homo, qui ita caute et circumspecte in ómnibus se cu-
stodíre valet, ut aliquándo in [áliquam?alíquam] deceptiódinem vel
perplexitátem non véniat? Sed qui in te, [Dómine?Domíne], [confí-
dit?cónfidit], ac símplici ex corde quærit, non tam fácale lábitur. Et si
incíderit [áliquam?alíquam] tribulatiódinem, quocúmque modo fúe-
rit étiam implicátus, cítius per te eruétur, aut a te consolábitur: quia
tu non déseres in te sperántem usque in finem. Rarus fidus amícus,
in cunctis [ámici?amíci] perseverans pressúris. Tu, [Dómine?Do-
míne], tu solus es fidelíssimus in ómnibus, et præter te non est alter
talis.

3. O quam bene sapuit sancta illa ánima, quæ dixit: Mens mea soli-
dáta est et in Christo fundáta. Si ita mecum foret, non tam fácale ti-

mor humánus me sollicitáret, nec verbórum iácula movérent. Quis ómnia prævidére, quis præcavére futúra mála súfficit? Si prævísa sæpe étiam lædunt, quid improvísá nisi gráviter fériunt? Sed quare mihi mísero non mélius [provídi?próvidi]? Cur étiam tam fáciie áliis crédidi? Sed hómines sumus, nec áliud quam frágiies hómines sumus, étiam si ángeli a multis æstimámur et dícimur. Cui credam, [Dómine?Domíne]? cui, nisi tibi? Véritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursum: Omnis homo mendax, infirmus, instábilis et lábilis máxime in verbis, ita ut statim vix credi débeat, quod rectum in fácie sonáre vidétur.

4. Quam prudénter præmonuísti, cavéndum ab homínibus, et quia inimíci hóminis doméstici eius; nec credéndum, si quis díxerit: Ecce hic, aut: Ecce illic. Doctus sum damno meo, et útinam ad cautélam maiórem, et non ad insipiéntiam mihi. Cautus esto, ait quidam, cautus esto, serva apud te, quod dico. Et dum ego síleo et abscónditum credo, nec ille [silére?sílere] potest, quod siléndum pétiit, sed statim prodit me et se, et ábiit. Ab huiúsmodi [fábulis?fabúlis] et incáutis homínibus prótege me, [Dómine?Domíne], ne in manus eórum [íncidam?incídám], nec umquam tália commíttam. Verbum verum et stábile da in os meum, et linguam [cállidam?callídám] longe fac a me. Quod pati nolo, omnímode cavére débeo.

5. O quam bonum et pacíficum de áliis [silére?sílere], nec indifférenter ómnia [crédere?credére], neque de fáciie ultérius effári, paucis se ipsum reveláre, te semper inspectórem cordis quærere?quærere, nec omni vento verbórum circumférrí, sed ómnia íntima et extérna secúndum plácitum tuæ voluntátis optáre pérfici! Quam tutum pro conservatióne cæléstis grátiae humánam [fúgere?fugére] ap-

paréntiam, nec appetere, quæ foris admiratiónem vidéntur præbé-
re, sed ea tota sedulitatē sectári, quæ vitæ emendatiónem dant et
fervórem! Quam multis nócuit virtus scita ac præpróperē laudáta!
Quam sane prófuit grátia siléntio serváta in hac frágili vita, quæ tota
temptátio fertur et milítia!

CAPUT XLVI

DE CONFIDÉNTIA IN DEO HABÉNDÁ, QUANDO INSÚRGUNT
VERBÓRUM IÁCULA

1. Fili, sta fírmiter et spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba?
Per ærem volant, sed lápidem non lædunt. Si reus es, cógita, quod li-
bénter emendáre te velis; si nihil tibi cónscius es, pensa, quod velis li-
bénter pro Deo hoc sustinére. Parum satis est, ut vel verba intérdum
sustíneas, qui necdum fórtia vérbera toleráre vales. Et quare tam par-
va tibi ad cor tránseunt, nisi quia adhuc carnális es, et hómīnes ma-
gis, quam opórtet, atténdis? Nam quia déspecti métais, reprehéndi
pro excéssibus non vis, et excusatiónum umbrácula quæris.
2. Sed ínspecte te mélius, et agnóscēs, quia vivit adhuc in te mundus
et vanus amor placéndi homínibus. Cum enim bassari réfugis et con-
fúndi pro deféctibus, constat [útique?utíque], quod nec verus húmi-
lis sis, nec vere mundo mórtuus, nec mundus tibi crucifíxus. Sed au-
di verbum meum, et non curábis decem mília verba hóminum. Ecce,
si cuncta contra te diceréntur, quæ fingi malitosíssime possent; quid
tibi nocérent, si omníno transíre permítteres, nec plus quam festú-
cam [perpendéres?perpénderes]? Numquid vel unum capíllum tibi
[extráhere?extrahére] possent?

3. Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ óculis, facíliter verbo movétur vituperatiónis. Qui autem in me [confidit?cónfidit], nec próprio iudício stare appetit, absque humano terróre erit. Ego enim sum iudex, et cógnitor ómnium secretórum; ego scio, quáliter res acta est; ego iniuriántem novi et sustinétem. A me éxiit verbum istud, me permitténte hoc [áccidit?accídit], ut reveléntur ex multis córdibus cogitatiónes. Ego reum et innocéntem iudicábo, sed occúlto iudício utrúmque ante probáre vólui.

4. Testimónium hóminum sæpe fallit; meum iudícium verum est, stabit, et non subvertétur. Latet plerúmque et paucis ad síngula patet; numquam tamen errat, nec erráre potest, étiam si óculis insipientium non rectum videátur. Ad me ergo curréndum est in omni iudício, nec próprio inniténdum arbitrio. Iustus enim non conturbábitur, quidquid a Deo ei accíderit. Etiam si iniúste áliquíd contra eum prolátum fúerit, non multum curábit. Sed nec vane exultábit, si per álios rationabíliter excusétur. Pensat namque, quia ego sum scrutans corda et renes, qui non iúdico secúndum fáciem et humanam apparéntiam. Nam sæpe in óculis meis reperítur culpábile, quod hóminum iudício créditur laudábile.

5. [Dómine?Domíne] Deus, iudex iuste, fortis et pátiens, qui hóminum nosti fragilitátem et pravitátem, esto robur meum et tota fidúcia mea: non enim mihi súbfficit consciéntia mea. Tu nosti, quod ego non novi; et ídeo in omni reprehensióne humiliáre me débui et mansuète sustinére. Ignósce quoque mihi propítius, quótiens sic non egi, et dona íterum grátiam ampliórís sufferéntiæ. Mélior est enim mihi tua copiósa misericórdia, ad consecutiónem indulgéntiæ, quam mea opináta iustítia, pro defensióne laténtis consciéntiæ. Et si nihil mihi

cónscius sum, tamen in hoc iustificáre me non possum: quia remóta misericórdia tua, non iustificábitur in conspéctu tuo omnis vivens.

CAPUT XLVII

QUOD ÓMNIA GRÁVIA PRO ÆTÉRNA VITA SUNT TOLERÁNDÁ

1. Fili, non te frangant labóres, quos assumpsísti propter me, nec tribulatiónes te deíciant usquequáque; sed mea promíssio in omni evéntu te róboret et consolétur. Ego sufficiens sum ad reddéndum supra omnem modum et mensúram. Non diu hic laborábis, nec semper graváberis dolóribus. Expeta paulisper, et vidébis célerem finem malórum. Véniet una hora, quando cessábit omnis labor et tumúltus. Módicum est et breve omne, quod transit cum témpore.
2. Age, quod agis; fidéliter labóra in vínea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, [sústine? sustíne] viríliter contrária: digna est his ómnibus et maióribus proeliis vita ætérna. Véniet pax in die una, quæ nota est Dómino; et erit non dies neque nox huius scílicet témporis, sed lux perpétua, cláritas infiníta, pax firma, et réquies secúra. Non dices tunc: Quis me liberábit de córpore mortis huius? Neque clamábis: Heu mihi, quia incolátus meus prolongátus est! quóniam præcipitábitur mors, et salus erit indefectiva, anxíetas nulla, iucúnditas beáta, societas dulcis et [decóra? decora].
3. O si vidísses sanctórum in cælo corónas perpétuas, quanta quoque nunc exúltant glória, qui huic mundo olim contemptíbiles et quasi vita ipsa indígni putabántur; profécto te statim humiliáres usque ad terram, et affectáres pótius ómnibus subésse, quam uni præésse; nec huius vitæ lætos dies concupísceres, sed magis pro Deo

tribulári gaudéres, et pro níhilo inter hómines computári, máximum lucrum dúceres.

4. O si tibi hæc sáperent, et profúnde ad cor transírent, quómodo audéres vel semel cónqueri? Nonne pro vita ætéRNA cuncta laboríosa sunt toleránda? Non est parvum quid, [pérdere?perdére] aut lucrári regnum Dei. Leva ígitur fáciem tuam in cælo. Ecce, ego et omnes sancti mei mecum, qui in hoc sáeculo magnum habuére certámen, modo gaudent, modo consolántur, modo secúri sunt, modo requiéscunt, et sine fine mecum in regno patris mei permanébunt.

CAPUT XLVIII

DE DIE ÆTERNITÁTIS ET HUIUS VITÆ ANGÚSTIIS

1. O supérnæ civitátis mánsio beatíssima! O dies æternitátis claríssima, quam nox non obsúrat, sed summa véritas semper irrádiat; dies semper læta, semper secúra, et numquam statum mutans in contrária! O útinam dies illa illuxísset, et cuncta hæc temporália finem accepísset! Lucet quidem sanctis perpétua claritáte spléndida, sed non nisi a longe et per spéculum peregrinántibus in terra.

2. Norunt cæli cives, quam gaudiosa sit illa; gemunt éxules fílii Evæ, quod amára et tædiósa sit ista. Dies huius témporis parvi et mali, pleni dolóribus et angústiiis: ubi homo multis peccátis inquinátur, multis passió nibus irretítur, multis timóribus stríngitur, multis curis disténditur, multis curiositátibus distráhitur, multis vanitátibus implicátur, multis erróribus circumfúnditur, multis labóribus attéritur, temptatió nibus gravátur, delíciis enervátur, egestáte cruciátur.

3. O quando finis horum malórum? quando liberábor a mísera servitúte vitiórum? quando memorábor, [Dómine?Domíne], tui so-

lius? quando ad plenum lætabor in te? Quando ero sine omni impediménto in vera libertáte, sine omni gravámine mentis et córporis? Quando erit pax sólida, pax imperturbábilis et secúra, pax intus et foris, pax ex omni parte firma? Iesu bone, quando stabo ad vidéndum te? quando contemplábor glóriam regni tui? quando eris mihi ómnia in ómnibus? O quando ero tecum in regno tuo, quod præparásti diléctis tuis ab ætérno! Relíctus sum pauper et exul in terra hostíli, ubi bella cotidiána et infortúnia máxima.

4. Consoláre exílium meum, mítiga dolórem meum, quia ad te suspirat omne desidérium meum. Nam onus mihi totum est, quidquid hic mundus offert ad solácium. Desídero te íntime frui, sed néqueo [apprehéndere?apprehendére]. Opto inhærére cæléstibus, sed déprimunt res temporáles et immortificatæ passiónes. Mente ómnibus rebus superesse volo, carne autem invíte subesse cogor. Sic ego homo infélix mecum pugno, et factus sum mihimet ipsi gravis, dum spíritus sursum et caro quærit esse deórsum.

5. O quid intus pátiior, dum mente cæléstia tracto, et mox carnálium turba occúrrit oránti! Deus meus, ne elongéris a me, neque declínes in ira a servo tuo. Fúlgura coruscationem tuam et díssipa eas; emítte sagíttas tuas, et conturbéntur omnes phantásia inimíci. Recóllige sensus meos ad te; fac me oblivísci ómnium mundanórum; da cito abícere et [contémnere?contemnére] phantásmata vitiórum. Succúrre mihi, ætérna véritas, ut nulla me móveat vánitas. Adveni?Adveni, cæléstis suávitás, et fúgiat a fácie tua omnis impúritas. Ignósce quoque mihi et misericórditer indúlge, quótiens præter te áliud in oratióne revólvo. Confíteor étenim vere, quia valde distrácte me habére consuévi. Nam ibi multótiens non sum, ubi corporáliter sto aut

sédeo; sed ibi magis sum, quo cogitátionibus feror. Ibi sum, ubi cogitátio mea est. Ibi est frequénter cogitátio mea, ubi est, quod amo. Hoc mihi cito occúrrit, quod naturaliter deléctat aut ex usu placet.

6. Unde tu, véritas, apérte dixísti: Ubi enim est thesáurus tuus, ibi est et cor tuum. Si cælum díligo, libénter de cæléstibus penso. Si mundum amo, mundi felicitátibus congáudeo et de adversitátibus eius tristor. Si carnem díligo, quæ carnis sunt, sæpe imáginor. Si spíritum amo, de spirituálibus cogitáre deléctor. Quæcúmque enim díligo, de his libénter loquor et áudio, atque tálium imágines mecum ad domum repórto. Sed beátus ille homo, qui propter te, [Dómine?Domíne], ómnibus creatúris licéntiam abeúndi tríbuit, qui natúræ vim facit et concupiscéntias carnis fervóre spíritus crucifigit, ut serenáta consciéntia puram tibi oratióne[m] ófferat, dignúsque sit angélicis interésse choris, ómnibus terrénis foris et intus exclúsus.

CAPUT XLIX

DE DESIDÉRIO ÆTÉRNÆ VITÆ, ET QUANTA SINT CERTÁNTIBUS
BONA PROMÍSSA

1. Fili, cum tibi desidérium ætérnæ beatitúdinis désuper infúndi sentis, et de tabernáculo córporis exíre concupíscis, ut claritátem meam sine vicissitúdinis umbra contemplári possis: diláta cor tuum et omni desidério hanc sanctam inspiratióne[m] súscipe. Redde amplíssimas supérnæ bonitáti grátias, quæ tecum sic dignánter agit, cleménter vísitat, ardénter éxcitat, poténter súblevat, ne próprio pón-dere ad terréna [labáris?lábaris]. Neque enim hoc cogitátu tuo aut conátu áccipis, sed sola dignatióne supérnæ grátiae et divíni respéc-tus: quátenus in virtútibus et maióri humilitáte proficias, et ad fu-

túra certámina te práepares, mihique toto cordis afféctu adhærére ac fervénti voluntáte stúdeas deservíre.

2. Fili, sæpe ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascéndit. Sic et aliquórum desidéria ad cæléstia flagrant, et tamen a temptatióne carnális afféctus [libéri?líberi] non sunt. Idcírco nec omníno pure pro honóre Dei agunt, quod tam desideránte ab eo petunt. Tale est et tuum sæpe desidérium, quod insinuásti fore tam importúnum. Non enim est hoc purum et perféctum, quod própria commoditáte est inféctum.

3. Pete, non quod tibi est delectábile et cómmodum, sed quod mihi est acceptábile atque honoríficum: quia, si recte iúdicas, meam ordinationem tuo desidério et omni desideráta præférre debes ac sequi. Novi desidérium tuum, et frequéntes gémitus audívi. Iam velles esse in libertáte glóriæ filiórum Dei; iam te deléctat domus æténa et cæléstis pátria gáudio plena, sed nondum venit hora ista: sed est adhuc áliud tempus, scílicet tempus belli, tempus labóris et probatiónis. Optas summo repléri bono, sed non potes hoc ássequi modo. Ego sum: expécta me, dicit Dóminus, donec véniat regnum Dei.

4. Probándus es adhuc in terris et in multis exercitándus. Consolátio tibi intérdum dábitur, sed copiósa satíetas non concéditur. Confortáre ígitur, et esto robústus, tam in agéndo quam in patiéndo natúrae contrária. Opórtet te novum [indúere?induére] hóminem et in [álterum?altérum] virum mutári. Opórtet te sæpe [ágere?agére], quod non vis; et quod vis, opórtet [relínquere?relinquére]. Quod áliis placet, procéssum habébit; quod tibi placet, ultra non proficiet. Quod álii dicunt, audiétur; quod tu dicis, pro níhilo computábitur. Petent álii, et accípient; tu petes, nec impetrábis.

5. Erunt álíi magni in ore hóminum, de te autem tacébitur. Aliis hoc vel illud committétur, tu autem ad nihil útilis iudicáberis. Propter hoc natúra quandóque contristábitur; et magnum, si silens portáveris. In his et simílibus multis probári solet fidélis Dómini servus, quáliter se abnegáre, et in ómnibus [frángere?frangére] quíverit. Vix est áliquíd tale, in quo tantúndem mori índiges, sicut vidére et pati, quæ voluntáti tuæ advérta sunt; máxime autem, cum disconveniéntia et quæ minus utilia tibi [appárent?ápparent], fieri iubéntur. Et quia non audes [resístere?resistére] altióri potestáti, sub domínio constitútus: ídeo durum tibi vidétur ad nutum altérius ambuláre et omne próprium sentíre [omíttre?omittére].

6. Sed pensa, fili, horum fructum labórum, célerem finem atque præmium nimis magnum; et non habébis inde gravámen, sed fortíssimum patiéntiæ tuæ solámen. Nam et pro módica hac voluntáte, quam nunc sponte déservis, habébis semper voluntátem tuam in cælis. Ibi quippe invénies omne, quod volúeris, omne, quod desideráre [póteris?potéris]. Ibi áderit tibi [tótius?totíus] facúltas boni sine timóre amitténdi. Ibi volúntas tua una semper mecum, nil cúpiet extráneum vel privátum. Ibi nullus resístet tibi, nemo de te conquerétur, nemo impédiet, nihil obviábit; sed cuncta desideráta simul erunt præsentia, totúmque afféctum tuum reficient et adimplébunt usque ad summum. Ibi reddam glóriam pro contumélia perpéssa, pállium laudis pro mærore, pro loco novíssimo sedem regni in sæcula. Ibi apparébit fructus obœdiéntiæ, gaudébit labor pæniténtiæ, et húmilis subiéctio coronábitur glorióse.

7. Nunc ergo inclína te humíliter sub ómnium mánibus; nec sit tibi curæ, quis hoc díxerit vel iússerit. Sed hoc magnópere curáto, ut

sive prælátus seu iúnior aut æquális áliquid a te exposcerit vel innúerit, pro bono totum accípias, et sincéra voluntáte stúdeas adimplére. Quærat álius hoc, álius illud, gloriétur ille in illo, et iste in isto, laudetúrque míllies mille: tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsíus gaude contéptu, et in mei solíus beneplácito ac honóre. Hoc op-tándum est tibi, ut sive per vitam, sive per mortem Deus semper in te glorificétur.

CAPUT L

QUÁLITER HOMO DESOLÁTUS SE DEBET IN MANUS DEI OFFÉRRE

1. [Dómine?Domíne] Deus, sancte Pater, sis nunc et in ætérnum benedíctus, quia, sicut vis, sic factum est, et quod facis, bonum est. Lætétur in te servus tuus, non in se, nec in áliquo álio; quia tu solus lætítia vera, tu spes mea et coróna mea, tu gáudium meum et honor meus, [Dómine?Domíne]. Quid habet servus tuus, nisi quod a te accépit, étiam sine mérito suo? Tua sunt ómnia, quæ dedísti et quæ fecísti. Pauper sum et in labóribus meis a iuventúte mea: et contristátur ánima mea nonnúnquam usque ad lácrimas, quandóque étiam conturbátur ad se propter imminéntes passiónes.

2. Desídero pacis gáudium, pacem filiórum tuórum flágito, qui in lúmine consolatiónis a te pascúntur. Si das pacem, si gáudium sanctum infúndis, erit ánima servi tui plena modulatióne, et devóta in laude tua. Sed si te subtráxeris, sicut sæpíssime soles, non póterit [cúrrere?currére] viam mandatórum tuórum, sed magis ad tundéndum pectus génua eius incurvántur: quia non est illi sicut heri et núdius?nudius tértius, quando splendébat lucérna tua super caput

eius, et sub umbra alárum tuárum protegebátur a temptatióibus irruéntibus.

3. Pater iuste et semper laudánde, venit hora, ut probétur servus tuus. Pater amánde, dignum est, ut hac hora patiátur pro te áliquid servus tuus. Pater perpétuo veneránde, venit hora, quam ab ætérno præsciébas affutúram, ut ad módicum tempus succúmbat foris servus tuus, vivat vero semper apud te intus. Páululum vilipendátur, humiliétur et defíciat coram homínibus, passióibus conterátur et languóribus: ut íterum tecum in auróra novæ lucis resúrgat et in cæléstibus clarificétur. Pater sancte, tu sic ordinásti et sic voluísti; et hoc factum est, quod ipse præcepísti.

4. Hæc est enim grátia ad amícum tuum, pati et tribulári in mundo pro amóre tuo, quotienscúmque et a quocúmque id permíseris fieri. Sine consílio et providéntia tua et sine causa nihil fit in terra. Bonum mihi, [Dómine?Domíne], quod humiliásti me, ut discam iustificatiónes tuas, et omnes elatiónes cordis atque præsumptiόnes abíciam. Utile mihi, quod confúsió coopéruit fáciem meam; ut te pótius, quam hómīnes ad consolándum requíram. Dídici étiam ex hoc inscrutábile iudícium tuum [expavéscere?expavescére]: qui affligis iustum cum ímpio, sed non sine æquitáte et iustítia.

5. Grátias tibi ago, quia non pepercísti malis meis, sed attrivísti me verbéribus amáris, inflígens dolóres et immíttens angústias foris et intus. Non est, qui me consolétur ex ómnibus, quæ sub cælo sunt, nisi tu, [Dómine?Domíne] Deus meus, cæléstis médicus animárum: qui pércutis et sanas, [dedúcis?deducis] ad ínferos et [redúcis?réducis]. Disciplína tua super me, et virga tua ipsa me docébit.

6. Ecce, Pater dilécte, in mánibus tuis sum ego, sub virga correc-

tiónis tuæ me inclíno. Pércute dorsum meum et collum meum, ut incúrvem ad voluntátem tuam tortuositátem meam. Fac me pium et húmilem discípulum, sicut bene fácere consuevísti, ut ámbulem ad omnem nutum tuum. Tibi me et ómnia mea ad corrigéndum comméndo; mélius est hic córripi, quam in futúro. Tu scis ómnia et síngula, et nil te latet in humána consciéntia. Antequam?Antéquam fiant, nosti ventúra: et non opus est tibi, ut quis te dóceat aut admóneat de his, quæ gerúntur in terra. Tu scis, quid éxpedit ad proféctum meum, et quantum desérvit tribulátio ad rubíginem vitíorum purgándam. Fac mecum desiderátum beneplácitum tuum, et ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli mélius nec clárius, quam tibi soli, notam.

7. Da mihi, [Dómine?Domíne], scire, quod sciéndum est, hoc amáre, quod amándum est, hoc laudáre, quod tibi summe placet; hoc reputáre, quod tibi pretiósum [appáret?ápparet], hoc vituperáre, quod óculis tuis sordéscit. Non me sinas secúndum visiónem oculórum exteriórum iudicáre, neque secúndum [audítum?áuditum] áurium hóminum imperitórum sententiare; sed in iudício vero de visibílibus et spirituálibus [discérnere?discernére], atque super ómnia voluntátem benepláciti tui semper [inquírrere?inquirére].

8. Fallúntur sæpe hóminum sensus in iudicándo; fallúntur et amatóres sæculi, visibília tantúmmodo amándo. Quid est homo inde mélior, quia reputátur ab hómine maior? Fallax fallácem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decípit, dum exáltat; et veráciter magis confúndit, dum inániter laudat. Nam quantum unusquisque est in óculis tuis, tantum est, et non ámplius, ait húmilis sanctus Francíscus.

CAPUT LI

QUOD HUMÍLIBUS INSISTÉNDUM EST OPÉRIBUS, CUM DEFÍCITUR
A SUMMIS

1. Fili, non vales semper in ferventióri desidério virtútum stare, nec in altióri gradu contemplatiónis [consístere?consistére]: sed necesse habes intérdum ob originálem corruptélam ad inferióra [descéndere?descendére], et onus corruptibilis vitæ étiam invíte et cum tædio portáre. Quámdu mortále corpus geris, tædium sénties et gravámen cordis. Opórtet ergo sæpe in carne de carnis ónere [gémere?gemére], eo quod non vales spirituálibus stúdiis et divínæ contemplatióni indesinénter inhærére.

2. Tunc expedit tibi ad humília et exterióra ópera [confúgere?confugére], et in bonis áctibus te recreáre, advéntum meum et supérnam visitatiónem firma confidéntia expectáre, exílium tuum et ariditátem mentis patiénter sufférre, donec íterum a me visitéris et ab ómnibus anxietátibus liberéris. Nam fáciam te labórum oblivísci et intérna quiéte pérfrui. Expándam coram te prata scripturárum, ut, dilatáto corde, [cúrrere?currére] incípias viam mandatórum meórum. Et dices: Non sunt condígnæ passiónes huius témporis ad futúram glóriam, quæ revelábitur in nobis.

CAPUT LII

QUOD HOMO NON RÉPUTET SE CONSOLATIÓNE DIGNUM, SED
MAGIS VERBÉRIBUS REUM

1. [Dómine?Domíne], non sum dignus consolatióne tua nec áliqua spirituáli visitatióne; et ídeo iuste mecum agis, quando me íno-

pem et desolátum relínquis. Si enim ad instar maris lácrimas [fundére?fúndere] possem, adhuc consolatióne tua dignus non essem. Unde nihil dignus sum, quam flagellári et puníri, quia gráviter et sæpe te offéndi et in multis valde delíqui. Ergo vera pensáta ratióne, nec mínima sum dignus consolatióne. Sed tu, clemens et miséricors Deus, qui non vis períre ópera tua, ad ostendéndum divítias bonitátis tuæ in vasa misericórdiæ, étiam præter omne próprium méritum dignáris consolári servum tuum supra humánum modum. Tuæ enim consolatiónes non sunt sicut humánæ confabulatiónes.

2. Quid egi, [Dómine?Domíne], ut mihi conférres [áliquam?áliquam] cæléstem consolatióne? Ego nihil boni me egísse recólo, sed semper ad vítia pronum et ad emendatióne pigrum fuísse. Verum est, et negáre non possum. Si áliter dícerem, tu stares contra me, et non esset, qui defénderet. Quid mérui pro peccátis meis, nisi inférnum et ignem ætérnum? In veritáte confíteor, quóniam dignus sum omni ludíbrio et contéptu, nec decet me inter tuos devótos commemorári. Et licet hoc ægre [audíam?áudiam], tamen advérsum me pro veritáte peccáta mea árguam, ut facílius misericórdiam tuam mérear impetráre.

3. Quid dicam reus et omni confusióne plenus? Non hábeo os loquéndi, nisi hoc tantum verbum: Peccávi, [Dómine?Domíne], peccávi; miserére mei, ignósce mihi. Sine me páululum, ut plangam dolórem meum, [ántequam?antéquam] vadam ad terram tenebrósam et opértam mortis calígine. Quid tam máxime a reo et mísero peccatóre requíris, nisi ut conterátur et humíliet se pro delíctis suis? In vera contritióne et cordis humiliatióne náscitur spes vénia, reconciliátur perturbáta consciéntia, reparátur grátia pérdita, tuétur ho-

mo a futura ira, et occurrunt sibi mútuo, in ósculo sancto, Deus et pænitens ánima.

4. Húmilis peccatórum contrítio acceptábile tibi est, [Dómine?Dómine], sacrificium, longe suávius odórans in conspéctu tuo, quam turis incénsum. Hæc est gratum étiam unguéntum, quod sacris pédibus tuis infúndi voluísti: quia cor contrítum et humiliátum numquam despexísti. Ibi est locus refúgii a fácie iræ inimíci. Ibi emendátur et ablúitur, quidquid aliúnde contráctum est et inquinátum.

CAPUT LIII

QUOD GRÁTIA DEI NON MISCÉTUR TERRÉNA SAPIÉNTIBUS

1. Fili, pretiósá est grátia mea, non pátitur se miscéri extráneis rebus nec consolatióibus terrénis. Abícere ergo opórtet ómnia impediménta grátia, si optas eius infusióem suscípere. Pete secrétum tibi, ama solus habitáre tecum, [núllius?nullíus] requíre confabulatióem: sed magis ad Deum devótam effúnde precem, ut compúnc-tam téneas mentem et puram consciéntiam. Totum mundum nihil æstima; Dei vacatióem ómnibus exterióribus antepóne. Non enim [póteris?potéris] mihi vacáre et in transitóriis páriter delectári. A notis et a caris opórtet elongári, et ab omni temporáli solácio mentem [tenére?ténere] privátam. Sic óbsecrat beátus apóstolus Petrus, ut tamquam ádvenas et peregrínos in hoc mundo se contíneant Christi fidéles.

2. O quanta fidúcia erit moritúro, quem [núllius?nullíus] rei afféctus détinet in mundo. Sed sic segregátum cor habére ab ómnibus, æger necdum capit ánimus, nec animális homo novit intérni hóminis libertátem. Attamen si vere velit esse spirituális, opórtet eum renun-

tiäre tam remótis quam [propínquis?própinquis], et a némine magis cavére, quam a se ipso. Si temet ipsum perfécte víceris, cétera faci-
lius subiugábis. Perfécta victória est de semet ipso triumpháre. Qui
enim semet ipsum subiéctum tenet, ut sensuálitati ratióni, et rátio in
cunctis obœdiat mihi, hic vere victor est sui et dóminus mundi.

3. Si ad hunc ápicem [scándere?scandére] gliscis, opórtet viríliter
incípere, et secúrim ad radícem [pónere?ponére], ut evéllas et dé-
struas occúltam inordinátam inclinaciónem ad te ipsum et ad omne
privátum et materiále bonum. Ex hoc vítio, quod homo semet ipsum
nimis inordináte díligit, pæne totum pendet, quidquid radicáliter
vincéndum est: quo devícto et subácto malo pax magna et tranquílli-
tas erit contínuo. Sed quia pauci sibi ipsis perfécte mori labórant, nec
plene extra se tendunt, proptérea in se implicáti [rémanent?remá-
nent], nec supra se in spíritu elevári possunt. Qui autem [libére?lí-
bere] mecum ambuláre désíderat, necesse est, ut omnes pravas et
inordinátas affectiões suas mortíficet, atque nulli creatúræ privato
amóre concupiscenter inhæreat.

CAPUT LIV

DE DIVÉRSIS MÓTIBUS NATÚRÆ ET GRÁTIAE

1. Fili, diligénter advérte motus natúræ et grátiaë, quia valde contrá-
rie et subtíliter movéntur, et vix, nisi a spirituáli et íntimo illumináto
hómine, discernúntur. Omnes quidem bonum appetunt, et áliquid
boni in suis dictis vel factis præténdunt; ídeo sub spécie boni multi
fallúntur.

2. Natúra cállida est, et multos trahit, illáqueat et decípit, et se sem-
per pro fine habet: sed grátia simpliciter ámbulat, ab omni spécie

mala declínat, fallácias non præténdit, et ómnia pure propter Deum agit, in quo et fináliter requiêscit.

3. Natúra invíte vult mori, nec premi, nec superári, nec subêsse, nec sponte subiugári: grátia vero studet mortificatióni própriae, resístit sensualitáti, quærit súbici, appetit vinci, nec própria vult libertáte fungi; sub disciplína amat [tenéri?téneri], nec alicui cupit dominári, sed sub Deo semper [vívère?vivére], stare et esse; atque propter Deum omni humanæ creatúræ humíliter paráta est inclinári.

4. Natúra pro suo cómmo labórat, et quid lucri ex álio sibi provéniat, atténdit: grátia autem, non quid sibi útile et commodosum sit, sed quod multis proficiat, magis consíderat.

5. Natúra libénter honórem et reveréntiam áccipit: grátia vero omnem honórem et glóriam Deo fidéliter attríbuit.

6. Natúra confusiónem timet et contéptum: grátia autem gaudet pro [nómine?nomíne] Iesu pati contuméliam.

7. Natúra ótium amat et quiétē corporálem: grátia vero vácuā esse non potest, sed libénter ampléctitur labórem.

8. Natúra quærit habére curiosā et pulchra, abhórret vília et grossa: grátia vero simplicibus delectátur et humílibus, áspera non aspernátur, nec vetústis [réfugit?refúgit] índui pannis.

9. Natúra rēspicit temporália, gaudet ad lucra terréna, tristátur de damno, irritátur levi iniúriæ verbo: sed grátia atténdit æténa, non inháret temporálibus, nec in perditiónē rerum turbátur, neque verbis durióribus acerbátur; quia thesáurum suum et gáudium in cælo, ubi nil perit, constituit.

10. Natúra cúpida est, et libéntius áccipit quam donat, amat própria et priváta: grátia autem pia est et commúnis, vitat singulária,

contentátur paucis, beátius dare iúdicat quam accípere.

11. Natúra inclínat ad creatúras, ad carnem próprium, ad vanitátes et discúrsus: sed grátia trahit ad Deum et ad virtútes, renúnciat creatúris, fugit mundum, odit carnis desidéria, restríngit evagatiónes, erubéscit in público [apparére?appárere].

12. Natúra libénter áliquod solácium habet extérnum, in quo delectétur ad sensum: sed grátia in solo Deo quærit consolári, et in summo bono super ómnia visibília delectári.

13. Natúra totum agit propter lucrum et cómmodum próprium, nihil gratis fácere potest, sed aut æquále, aut mélius, aut laudem vel favórem pro benefáctis cónsequi sperat, et multum ponderári sua gesta et dona concupíscit: grátia vero nil temporále quærit, nec áliud præmium, quam Deum solum pro mercéde póstulat; nec ámplius de temporálibus necessariis desidérat, nisi quantum hæc sibi ad assecutiónem æternórum váleant deservíre.

14. Natúra gaudet de [amícis?ámicis] multis et [propínquis?própinquis], gloriátur de nóbili loco et ortu [géneris?genéris]; arrídet poténtibus, blandítur divítibus, appláudit sibi simílibus: grátia autem et inimícos díligit, nec de amicórum turba extóllitur, nec locum nec ortum natálium réputat, nisi virtus maior ibi fúerit; favet magis páuperi quam díviti, compátitur plus innocénti quam poténti; congáudet veráci, non falláci; exhortátur semper bonos melióra charísmata æmulári, et Fílio Dei per virtútes assimilári.

15. Natúra de deféctu et moléstia cito conquéritur: grátia constánter fert inópiam.

16. Natúra ómnia ad se refléctit, pro se certat et árguit: grátia autem ad Deum cuncta redúcit, unde origináliter emánant; nihil boni sibi

ascribit, nec arroganter præsúmit; non conténdit, nec suam sententiam áliis præfert; sed in omni sensu et intelléctu æternæ sapiéntiæ ac divíno exámini se submíttit. Natúra appetit scire secréta et nova audíre; vult extérius [apparére?appárere] et multa per sensus experiri; desíderat agnósci et [ágere?agére], unde laus et admirátio procédit: sed grátia non curat nova nec curiósá percípere; quia totum hoc de vetustáte corruptiόνis est ortum, cum nihil novum et durábile sit super terram. Docet [ítaque?itáque] sensus [restríngere?restringére], vanam complacéntiam et ostentatiónem devitáre, laudánda et digne miránda humíliter [abscóndere?abscondére], et de omni re et in omni sciéntia utilitátis fructum atque Dei laudem et honórem quærere?quærére. Non vult se nec sua prædicári, sed Deum in donis suis optat [benedíci?benédici], qui cuncta ex mera caritáte largítur.

17. Hæc grátia supernaturale lumen et quoddam Dei speciále donum est, et próprie [electórum?eléctorum] signáculum et pignus salutis æternæ: quæ hómínem de terrénis ad cæléstia amánda sustóllit, et de carnáli spirituálem éfficit. Quanto ígitur natúra ámplius prémitur et [vincítur?víncitur], tanto maior grátia infúnditur; et cotidie novis visitatió nibus intérior homo secúndum imáginem Dei reformátur.

CAPUT LV

DE CORRUPTIONE NATÚRÆ ET EFFICÁCIA GRÁTILÆ DIVÍNÆ

1. [Dómine?Domíne] Deus meus, qui me creásti ad imáginem et similitúdinem tuam, concéde mihi hanc grátiam, quam ostendísti tam magnam et necessariam ad salútem, ut vincam péssimam natúram meam, trahéntem ad peccáta et in perditionem. Séntio enim in

carne mea legem peccāti, contradicentem legi mentis meæ, et captivum me ducentem ad obœdiendum sensualitāti in multis; nec possum [resistere?resistère] passiōibus eius, nisi assistat tua sanctissima grátia, cordi meo ardēter infúsa.

2. Opus est grátia tua, et magna grátia, ut vincátur natúra ad malum semper prona ab adulescētia sua. Nam per primum hóminem Adam lapsa, et vitiáta per peccátum, in omnes hómines pœna huius máculæ descēdit: ut ipsa natúra, quæ bene et recta a te [condita?cōndita] fuit, pro vítio iam et infirmitáte corrúptæ natúræ ponátur, eo quod motus eius, sibi relíctus, ad malum et inferióra trahit. Nam módica vis, quæ remánsit, est tamquam scintilla quædam latens in cínere. Hæc est ipsa rátio naturális, circumfúsa magna calígine, adhuc iudícium habens boni et mali, veri falsíque distántiam; licet ímpotens sit adimplére omne, quod ápprobat, nec pleno iam lúmine veritátis, nec sanitáte affectiōnum suárum potiátur.

3. Hinc est, Deus meus, quod condeléctor legi tuæ secúndum interiorem hóminem, sciens, mandátum tuum fore bonum, iustum et sanctum, árguens étiam omne malum, et peccátum fugiéndum. Carne autem sérvio legi peccāti, dum magis sensualitāti obœdio, quam ratiōni. Hinc est, quod velle bonum mihi adíacet, perfícere autem non invénio. Hinc sæpe multa bona propóno, sed quia grátia deest ad iuvándum infirmitátem meam, ex levi resisténtia resílio et defício. Hinc [áccidit?accídit], quod viam perfectiōnis agnósco, et quáliter [ágere?agére] débeam, clare satis vídeo: sed própria corruptionis póndere pressus ad perfectióra non assúrgo.

4. O quam máxime est mihi necessariá, [Dómine?Domíne], tua grátia, ad inchoándum bonum, ad proficiéndum et ad perficiéndum!

Nam sine ea nihil possum fácere: ómnia autem possum in te, confortánte me grátia. O vere cæléstis grátia, sine qua nulla sunt própria mérita, nulla quoque dona natúræ ponderánda! Nihil artes, nihil di-vítia, nihil pulchritúdo vel fortitúdo, nihil ingénium vel eloquéntia valent apud te, [Dómine?Domíne], sine grátia. Nam dona natúræ bonis et malis sunt commúnia: [electórum?eléctorum] autem próprium donum est grátia sive diléctio; qua insigníti digni habéntur vita æténa. Tantum éminet hæc grátia, ut nec donum prophetiæ, nec signórum operátio, nec quantálibet alta speculátio áliiquid æstiméntur sine ea. Sed neque fides, neque spes, neque áliæ virtútes tibi accéptæ sunt sine caritáte et grátia.

5. O beatíssima grátia, quæ páuperem spírиту virtútibus dívitem facis, et dívitem multis bonis húmílem corde reddis! Veni, descénde ad me, reple me mane consolatióne tua, ne deficiat præ lassitúdine et ariditáte mentis ánima mea. Obsecro, [Dómine?Domíne], ut invéniam grátiam in óculis tuis: súfficit enim mihi grátia tua, céteris non obténtis, quæ desíderat nátura. Si fúero temptátus et vexátus tribulatió nibus multis, non timébo mala, dum mecum fúerit grátia tua. Ipsa fortitúdo mea, ipsa consílium confert et auxílium. Cunctis hóstibus poténtior est, et sapiéntior univér sis sapiéntibus.

6. Magístra est veritátis, doctrix disciplínæ, lumen cordis, solámen pressúræ, fugátrix tristítiæ, ablatrix timóris, nutrix devotiónis, productrix lacrimárum. Quid sum sine ea, nisi áridum lignum, et stipes inútilis ad eiciéndum? Tua ergo me, [Dómine?Domíne], grátia semper et prævéniat et sequátur, ac bonis opéribus iúgiter præstet esse inténtum, per Iesum Christum, fílium tuum. Amen.

QUOD NOS IPSOS ABNEGÁRE ET CHRISTUM IMITÁRI DEBÉMUS PER
CRUCEM

1. Fili, quantum a te vales exíre, tantum in me [póteris?potéris] transíre. Sicut nihil foris [concupíscere?concupiscére] intérnam pacem facit, sic se intérius [relínquere?relinquére] Deo coniúgit. Volo te [addíscere?addiscére] perféctam abnegatiónem tui in voluntáte mea sine contradicióne et queréla. [Séquere?Sequére] me: Ego sum via, véritas et vita. Sine via non itur, sine veritáte non cognóscitur, sine vita non vívitur. Ego sum via, quam sequi debes; véritas, cui [crédere?credére] debes; vita, quam speráre debes. Ego sum via inviolábilis, véritas infallíbilis, vita interminábilis. Ego sum via rectíssima, véritas supréma, vita vera, vita beáta, vita increáta. Si mánseris in via mea, cognósces veritátem, et véritas liberábit te, et apprehéndes vitam ætérnam.

2. Si vis ad vitam íngredi, serva mandáta. Si vis veritátem [cognósce-re?cognoscére], crede mihi. Si vis perféctus esse, vende ómnia. Si vis esse discípulus meus, ábnega temet ipsum. Si vis beátam vitam [possidére?possídere], præséntem vitam contémne. Si vis exaltári in cælo, humília te in mundo. Si vis regnáre mecum, porta crucem mecum. Soli enim servi crucis invéniunt viam beatitúdinis et veræ lucis.

3. [Dómine?Domíne] Iesu, quia arcta erat vita tua et mundo despéc-ta, dona mihi te cum mundi despéctu imitári. Non enim maior est servus dómينو suo, nec discípulus supra magístrum. Exerceátur servus tuus in vita tua, quia ibi est salus mea et sánctitas vera. Quidquid extra eam lego vel áudio, non me récreat nec deléctat plene.

4. Fili, quia hæc scis et legísti ómnia, beátus eris, si féceris ea. Qui ha-

bet mandáta mea et servat ea, ipse est, qui díligit me: et ego díligam eum et manifestábo ei me ipsum, et fáciám eum consedére mecum in regno Patris mei.

5. [Dómine?Domíne] Iesu, sicut dixísti et promisiísti, sic [útiq?utíque] fiat, et mihi promeréri contíngat. Suscépi, suscépi de manu tua crucem; portábo, et portábo eam usque ad mortem, sicut imposuísti mihi. Vere vita boni mónachi crux est, sed dux paradísi. Incéptum est, retro abíre non licet, nec [relínquere?relinquére] opórtet.

6. Eia fratres, [pergámus?pérgamus] simul, Iesus erit nobíscum. Propter Iesum suscépimus hanc crucem: propter Iesum perseverémus in cruce. Erit adiútor noster, qui est dux noster et præcëssor. En, rex noster ingréditur ante nos, qui pugnábit pro nobis. Sequámur viríliter, nemo métuat terróres; simus [paráti?párati] mori fórtiter in bello, nec inferámus crimen glóriæ nostræ, ut fugiámus a cruce.

CAPUT LVII

QUOD HOMO NON SIT NIMIS DEJÉCTUS, QUANDO IN ÁLIQUOS
LÁBITUR DEFÉCTUS

1. Fili, magis placent mihi patiéntia et humílitas in advérsis, quam multa consolátio et devótio in prósperis. Ut quid te contrístat parvum factum contra te dictum? Si ámplius fuísset, commovéri non debuísset. Sed nunc permítte transíre; non est primum, nec novum, nec últimum erit, si diu víxeris. Satis virílis es, quámdiu nil óbviat advérso. Bene étiam cónsulis, et álios nosti roboráre verbis; sed cum ad iánuam tuam venit repentiná tribulátio, déficis consílio et róbore. Atténde magnam fragilitátem tuam, quam sáepius experíris in mó-

dicis obiectis; tamen pro salute tua ista fiunt, cum hæc et similia contingunt.

2. Pone, ut melius nosti, ex corde; et si te tetigit, non tamen deiciat nec diu implicet. Ad minus [sústine? sustíne] patienter, si non potes gaudenter. Etiam si minus libenter audis, et indignationem sentis: réprime te, nec patiáris áliquid [inórdínatum? inordinátum] ex ore tuo exíre, unde párvuli scandalizéntur. Cito conquiescet commótió excitáta, et dolor intérnus reverténte dulcorábitur grátia. Adhuc vivo ego, dicit Dóminus, iuváre te [parátus? páratu], et sólito ámplius consolári, si confísus fúeris mihi, et devóte invocáveris.

3. Animæquior esto, et ad maiórem sustinéntiam [accíngere? accin-gere]. Non est totum frustrátum, si te sæpius pércipis tribulátum vel gráviter temptátum. Homo es, et non Deus; caro es, non ángelus. Quómodo tu posses semper in eódem statu virtútis permanére, quando hoc défuit ángelo in cælo, et primo hómini in paradíso? Ego sum, qui mæréntes éri-go sospitáte, et suam cognoscéntes infirmitátem ad meam próveho divinitátem.

4. [Dómine? Domíne], benedíctum sit verbum tuum, dulce super mel et favum ori meo. Quid fácerem in tantis tribulatió nibus et angúst iis meis, nisi me confortáres tuis sanctis sermónibus? Dúmmodo tandem ad portum salutis pervéniam, quid curæ est, quæ et quanta passus fúero? Da finem bonum, da [felícem? felícem] ex hoc mundo tránsitum. Meménto mei, Deus meus, et dírige me recto itínere in regnum tuum. Amen.

CAPUT LVIII

DE ALTIÓRIBUS REBUS ET OCCÚLTIS IUDÍCIIS DEI NON SCRUTÁNDIS

1. Fili, cáveas disputáre de altis matériis et de occúltis Dei iudíciis: cur iste sic relínquitur et ille ad tantam grátiam assúmitur, cur étiam iste tantum afflígitur et ille tam exímie exaltátur. Ista omnem humanam facultátem excédunt, nec ad investigándum iudícium divinum ulla rátio prævalet, vel disputátio. Quando ergo hæc tibi sùggerit inimícus, vel étiam quidam curiosi inquírunť hómínes, respónde illud prophétæ: Iustus es, [Dómine?Domíne], et rectum iudícium tuum. Et illud: Iudícia Dómini vera, iustificáta in semet ipsa. Iudícia mea metuénda sunt, non discutiénda; quia humano intelléctui sunt incomprehensibília.

2. Noli étiam [inquírerere?inquirére] nec disputáre de méritis sanctórum, quis álio sit sánctior, aut quis maior fúerit in regno cælórum. Tália génerant sæpe lites et contentiónes inútiles, nútriunt quoque supérbiam et vanam glóriam: unde oriúntur invídiæ et dissensiónes, dum iste illum sanctum, et álius álium conátur supérbe præférre. Tália autem velle scire et investigáre nullum fructum áfferunt, sed magis sanctis dísplicent: quia non sum Deus dissensiónis, sed pacis; quæ pax magis in humilitáte vera, quam in própria exaltatióne consístit.

3. Quidam zelo dilectiόνis trahúntur ad hos vel ad illos amplióri afféctu, sed humano pótius quam divíno. Ego sum, qui cunctos cón didi sanctos; ego donávi grátiam, ego præstiti glóriam. Ego novi singulórum mérita; ego præveni?præveni eos in benedictiónibus dulcédinis meæ. Ego præscívi diléctos ante sácula; ego eos [élegi?elé gi] de mundo, non ipsi me præelegérunt. Ego vocávi per grátiam, attráxi per misericórdiam; ego perdúxi eos per temptatiónes várias. Ego infúdi consolatiónes magníficas, ego dedi perseverántiam, ego

coronávi eórum patiéntiam.

4. Ego primum et novíssimum agnósco, ego omnes inæstimábili dilectióne ampléctor. Ego laudándus sum in ómnibus sanctis meis; ego super ómnia benedicéndus sum, et honorándus in síngulis, quos sic glorióse magnificávi et prædestinávi, sine ullis præcedéntibus própriis méritis. Qui ergo unum de mínimis meis contémpserit, nec magnum honórat; quia pusíllum et magnum ego feci. Et qui déro-gat alicui sanctórum, déro-gat et mihi, et céteris ómnibus in regno cælórum. Omnes unum sunt per caritátis vínculum; idem séntiunt, idem volunt, et omnes in unum se díligunt.

5. Adhuc autem, quod multo áltius est, plus me, quam se et sua mérita díligunt. Nam supra se rapti, et extra própriam dilectiónem tracti, toti in amórem mei pergunt, in quo fruitíve quiéscunt. Nihil est, quod eos [avértere?avertére] possit aut [deprímere?deprimére]: quippe qui æténa veritáte pleni, igne ardéscunt inextinguíbilis caritátis. Táceant ígitur carnáles et animáles hómines de sanctórum statu [dissérere?disserére], qui non norunt nisi priváta gáudia [díligere?diligére]. Demunt et addunt pro sua inclinatióne, non prout placet æternæ veritati.

6. In multis est ignorántia, eórum máxime, qui parum illumináti, raro áliquem perfécta dilectióne spirituáli [díligere?diligére] norunt. Multum adhuc naturáli afféctu et humána amicítia ad hos vel ad illos trahúntur, et sicut in inferióribus se habent, ita et de cæléstibus imaginántur. Sed est distántia incomparábilis, quæ imperfécti cógitant, et quæ illumináti viri per revelatiónem supérnam speculántur.

7. Cave ergo, fili, de istis [curióse?curiósé] tractáre, quæ tuam sciéntiam excédunt; sed hoc magis sátage et inténde, ut vel mínimus in re-

gno Dei queas inveníri. Et si quispiam sciret, quis álio sánctior esset, vel maior haberétur in regno cælórum: quid ei hæc notítia prodésset, nisi se ex hac cognitióne coram me humiliáret, et in maiórem nóminis mei laudem [exurgéret?exúrgeret]? Multo accéptius Deo facit, qui de peccatórum suórum magnitúdine et virtútum suárum parvitáte cógitat, et quam longe a perfectiÓne sanctorum distat, quam is, qui de eórum maiortate vel parvitáte dísputat. Mélius est sanctos devótis précibus et lácrimis exoráre, et eórum gloriósa suffrágia húmili mente imploráre, quam eórum secréta vana inquisitiÓne perscrutári.

8. Illi bene et óptime contentántur, si hómines scirent contentári et vanilóquia sua [compéscere?compescére]. Non gloriántur de propriis méritis, quippe qui sibi nihil bonitátis ascribunt, sed totum mihi, quóniam ipsis cuncta ex infínita caritáte mea donávi. Tanto amore divinitátis et gáudio supereffluénti repléntur, ut nihil eis desit glóriæ, nihílque possit deesse felicitátis. Omnes sancti, quanto altióres in glória, tanto humilióres in se ipsis, et mihi vicinióres et dilectiÓnes exístunt. Ideóque habes scriptum, quia mittébant corónas suas ante Deum, et cecidérunt in fácies suas coram Agno, et adoravérunt Vivéntem in sæcula sæculórum.

9. Multi quærunt, quis maior sit in regno Dei; qui ignórant, an cum mínimis erunt digni computári. Magnum est vel mínimum esse in cælo, ubi omnes magni sunt: quia omnes filii Dei vocabúntur et erunt. Mínimus erit in mille, et peccátor centum annórum moriétur. Cum enim quærerent discípuli, quis maior esset in regno cælórum, tale audiérunt respónsum: Nisi convérsi fuéritis et efficiámini sicut párvuli, non intrábitis in regnum cælórum. Quicúmque ergo humiliá-

verit se, sicut párvulus iste, hic maior est in regno cælórum.

10. Væ eis, qui cum párvulis humiliáre se sponte dedignántur, quóniam húmilis iánua regni cæléstis eos non admíttet intráre. Væ étiam divítibus, qui habent hic consolatiónes suas, quia paupéribus intrántibus in regnum Dei ipsi stabunt foris eiulántes. Gaudéte húmiles, et exultáte páuperes, quia vestrum est regnum Dei, si tamen in veritáte ambulátis.

CAPUT LIX

QUOD OMNIS SPES ET FIDÚCIA IN SOLO DEO EST FIGÉNDÁ

1. [Dómine?Domíne], quæ est fidúcia mea, quam in hac vita hábeo? aut quod máius?maius solácium meum ex ómnibus apparéntibus sub cælo? Nonne tu, [Dómine?Domíne] Deus meus, cuius misericórdiæ non est númerus? Ubi mihi bene fuit sine te? Aut quando male esse pótuit præsente te? Malo pauper esse propter te, quam dives sine te. Eligo pótius tecum in terra peregrinári, quam sine te cælum [possidére?possídere]. Ubi tu, ibi cælum; atque ibi mors et inférnus, ubi tu non es. Tu mihi in desidério es; et ídeo post te [gémere?gemére], clamáre et exoráre necesse est. In nullo [dénique?deníque] possum plene [confídere?confidére], qui in necessitátibus auxiliétur opportúnis, nisi in te solo Deo meo. Tu es spes mea, tu fidúcia mea, tu consolátor meus et fidelíssimus in ómnibus.

2. Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu salútem meam et proféctum meum solúmmodo præténdis, et ómnia in bonum mihi convértis. Etiam si váriis temptatió nibus et adversitátibus expónas me, hoc totum ad utilitátem meam órdis, qui mille modis diléctos tuos pro-

báre consuevísti. In qua probatióne non minus díligi debes et laudári, quam si cæléstibus consolatió nibus me repléres.

3. In te ergo, [Dómine?Domíne] Deus, pono totam spem meam et refúgium, in te omnem tribulatió nem et angústiam meam constítuo; quia totum infirmum et instábile invénio, quidquid extra te conspí cio. Non enim próderunt multi [ámici?amíci], neque fortes auxiliárii adiuváre póterunt, nec prudéntes consiliárii respónsum útile dare, neque libri doctórum consolári, nec áliqua pretiósá substántia liberáre, nec locus áliquis secrétus et amœnus contutári: si tu ipse non assístas, iuves, confórtes, consoléris, ínstruas et custódias.

4. Omnia namque, quæ ad pacem vidéntur esse et felicitátem habéndam, te absénte nihil sunt, nihílque felicitátis in veritáte cónferunt. Finis ergo ómnium bonórum et altitúdo vitæ et profúnditas eloquiórum tu es; et in te super ómnia speráre fortíssimum solácium servórum tuórum. Ad te sunt óculi mei, in te confído, Deus meus, misericordiárum Pater. Bénedic et sanctífica ánimam meam benedictióne cælésti, ut fiat habitátio sancta tua, et sedes ætérnæ glóriæ tuæ, nihílque in templo tuæ dignitátis inveniátur, quod óculos tuæ maiestátis offéndat. Secúndum magnitúdinem bonitátis tuæ et multitúdinem miseratiónum tuárum réspice in me, et exáudi oratió nem páuperis servi tui, longe exulántis in regióne umbræ mortis. Prótege et consérva ánimam sérvuli tui inter tot discrímína vitæ corruptíbilis, ac comitánte grátia tua, dírige per viam pacis ad pátriam perpétuæ claritátis. Amen.

LIBER IV. DE SACRAMENTO Devóta exhortátio ad sacram comunió nem Vox Christi. Veníte ad me, omnes, qui laborátis et oneráti estis, et ego refíciam vos, dicit Dóminus. Panis, quem ego dabo,

caro mea est, pro mundi vita. Accípite et comédite, hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradétur: hoc fácite in meam commemorationem. Qui mandúcat meam carnem, et bibit meum ságuinem, in me manet, et ego in illo. Verba, quæ ego locútus sum vobis, spíritus et vita sunt.

CAPUT I

CUM QUANTA REVERÉNTIA CHRISTUS SIT SUSCIPIÉNDUS

Vox discípuli.

1. Hæc sunt verba tua, Christe, véritas æténa, quamvis non uno témpore proláta, nec uno in loco conscrípta. Quia ergo tua sunt et vera, gratánte mihi et fidéliter cuncta sunt accipiéndá. Tua sunt, et tu ea protulísti; et mea quoque sunt, quia pro salúte mea ea edidísti. Libénter suscípio ea ex ore tuo, ut árctius inserántur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietátis, plena dulcédinis et dilectiónis; sed terrent me delícta própria, et ad capiéndá tanta mystéria me revérberat impúra consciéntia. Próvocat me dulcédo verbórum tuórum, sed ónerat multitúdo vitiórum meórum.

2. Iubes, ut fiduciáliter ad te accédam, si tecum velim habére partem, et ut immortalitátis accípiam alimóniam, si æténam cúpiam obtinére vitam et glóriam. Veníte, inquis, ad me omnes, qui laborátis et oneráti estis, et ego refíciam vos. O dulce et amicábile verbum in aure peccatóris, quod tu, [Dómine?Domíne] Deus meus, egénium et páuperem invítas ad communionem tui sanctíssimi Córporis. Sed quis ego sum, [Dómine?Domíne], ut ad te præsumam [accédere?accedére]? Ecce, cæli cælórum te non cápiunt; et tu dicis: Veníte ad me omnes.

3. Quid sibi vult ista piíssima dignátio et tam amicábilis invitátio? Quómodo ausus ero veníre, qui nihil boni mihi cóncius sum, unde possim præsúmere?præsumére? Quómodo te introdúcam in domum meam, qui sápius offéndi benigníssimam fáciem tuam? Reveréntur ángeli et archángeli, métuunt sancti et iusti; et tu dicis: Veníte ad me omnes? Nisi tu, [Dómine?Domíne], hoc díceres, quis verum esse créderet? Et nisi tu iubéres, quis [accédere?accedére] attemptáret?

4. Ecce, Noë, vir iustus, in arcæ fábrica centum annis lobaravit, ut cum paucis salvarétur: et ego quómodo me pótero una hora præparáre, ut mundi fabricatórem cum reveréntia sumam? Moýses?Móyses, fámulus tuus magnus et speciális amícus tuus, arcam ex lignis imputribílibus fecit, quam et mundíssimo vestívit auro, ut tábulas legis in ea repóneret: et ego, pútrida creatúra, audébo te, conditórem legis ac vitæ datórem, tam fácale suscípere? Sálomon, sapiéntíssimus regum Israel?Isráel, templum magníficum septem annis in laudem nóminis tui ædificávit, et octo diébus festum dedicatiónis eius celebrávit, mille hóstias pacíficas óbtulit et arcam foedéris?foederis in clangóre búccinæ et iúbilo in locum sibi præparátum sollémniter collocávit. Et ego infélix et pauperrimus hóminum, quómodo te in domum meam introdúcam, qui vix [médiam?mediám] [expéndere?expendére] devóte novi horam et útinam vel semel digne fere [médiam?mediám]?

5. O mi Deus, quantum illi ad placéndum tibi [ágere?agére] studué-runt! Heu, quam pusíllum est, quod ago: quam breve éxpleo tempus, cum me ad comunicándum dispóno! Raro totus colléctus, raríssime ab omni distractiÓne purgátus. Et certe in tua salutári dei-

tátis præséntia nulla debéret [occúrrere?occurrére] índecens cogitátio, nulla étiam occupáre creatúra: quia non ángelum, sed angelórum dóminum susceptúrus sum hospítio.

6. Est tamen valde magna distántia inter arcam foedéris?foederis cum suis reliquiis et mundíssimum corpus tuum cum suis ineffabílibus virtútibus; inter legália illa sacrificia futurórum præfigurativa et veram córporis tui hóstiam, ómnium antiquórum sacrificiórum completívam.

7. Quare ígitur non magis ad tuam venerábilem inardésco præséntiam? Cur non maióri me præparo sollicitúdine ad tua sancta suménda, quando illi antíqui sancti patriárchæ et prophétæ, reges quoque et príncipes, cum unívsero pópulo, tantum devotiónis demonstrarunt afféctum erga cultum divínium?

8. Saltávit devotíssimus rex David coram arca Dei totis víribus, recólens benefícia olim indúlta pátribus; fecit divérsi [géneris?genéris] órgana, psalmos édedit, et cantári instítuit cum lætítia, cécinít et ipse fréquénter in cíthara, Spíritus Sancti afflátus grátia; dócuit pópulum Israel?Isráel toto corde Deum laudáre, et ore cónsono diébus singulis [benedícere?benedicére] et prædicáre. Si tanta agebátur tunc devótio, ac divínæ laudis éxstitit recordátio coram arca testaménti: quanta nunc mihi et omni pópulo christiáno habénda est reveréntia et devótio in præséntia sacraménti, in sumptióne excellentíssimi córporis Christi?

9. Currunt multi ad divérsa loca pro visitándis reliquiis sanctórum, et mirántur [audítis?áuditis] gestis eórum, ampla ædificia templórum inspíciunt, et osculántur séricis et auro involúta sacra ossa ipsórum. Et ecce, tu præsens es hic apud me in altári, Deus meus, Sanctus

sanctorum, Creator hominum, et Dominus angelorum. Sæpe in talibus videndis curiositas est hominum et novitas invisorum, et modicus reportatur emendationis fructus, maxime ubi est tam levis sine vera contritione discursus. Hic autem in sacramento [altaris?áltaris] totus præsens es, Deus meus, homo Christus Iesus: ubi et copiosus percipitur æternæ salutis fructus, quotienscúmque fueris digne ac devòte susceptus. Ad istud vero non trahit [levitas?lévitas] aliqua, nec curiositas aut sensuálitas, sed firma fides, devóta spes et sincéra caritas.

10. O invisibilis [conditor?cònditor] mundi Deus, quam mirabíliter agis nobíscum; quam suáviter et gratiòse cum electis tuis disponis, quibus temet ipsum in sacramento suméndum proponis! Hoc namque omnem intelléctum súperat; hoc speciáliter devotorum corda trahit et accéndit afféctum. Ipsi enim veri fidèles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc digníssimo sacramento magnam devotiònis grátiam et virtútis amórem frequenter recípiunt.

11. O admirábilis et abscondita grátia sacraménti, quam norunt tantum Christi fidèles, infidèles autem et peccátis serviéntes experíri non possunt! In hoc sacramento confértur spirituális grátia, et reparátur in ánima virtus amíssa, et per peccátum deformáta redit pulchritúdo. Tanta est aliquándo hæc grátia, ut ex plenitúdine collatæ devotiònis non tantum mens, sed et débile corpus vires sibi præstítas sentiat ampliòres.

12. Doléndum tamen valde et miserándum super tepiditate et neglegéntia nostra, quod non maióri affectiòne tráhimur ad Christum suméndum, in quo tota spes salvandorum consístit et méritum. Ipse

enim est sanctificatio nostra et redemptio; ipse consolatio viatorum, et sanctorum æterna fruitio. Dolendum [ítaque?itáque] valde, quod multi tam parum hoc salutare mysterium advértunt, quod cælum lætíficat, et mundum conservat univérsum. Heu cécitas et durítia cordis humáni, tam ineffábile donum non magis [atténdere?attendére], et ex cotidiáno usu étiam ad inadvertentiam [deflúere?defluére]!

13. Si enim hoc sanctíssimum sacraméntum in uno tantum celebrétur loco, et ab uno tantum consecrarétur sacerdote in mundo: quanto putas desidério ad illum locum et ad talem Dei sacerdotem hómines afficeréntur, ut divína mystéria celebrári vidérent? Nunc autem multi facti sunt sacerdotes, et in multis locis offértur Christus, ut tanto maior appáreat grátia et diléctio Dei ad hóminem, quanto látiús est sacra commúnio diffúsa per orbem. Grátias tibi, Iesu bone, pastor ætérne, qui nos páuperes et éxules dignátus es pretióso corpore et sáanguine tuo refícere, et ad hæc mystéria percipiéndá étiam próprii oris tui allóquio invitáre, dicéndo: Veníte ad me omnes, qui laborátis et oneráti estis, et ego reficiam vos.

CAPUT II

QUOD MAGNA BÓNITAS ET CÁRITAS DEI IN SACRAMÉNTO HÓMINI EXHIBÉTUR

Vox discípuli.

1. Super bonitáte tua et magna misericórdia tua, [Dómine?Domíne], confísus, accédo æger ad Salvatórem, esúriens et sítiens ad fontem vitæ, egénus ad Regem cæli, servus ad Dóminum, creatúra ad Creatórem, desolátus ad meum pium Consolatórem. Sed unde hoc mihi, ut vénias ad me? Quis ego sum, ut præstes mihi te ipsum?

Quómodo audet peccátor coram te [apparére?appárere]? et tu quómodo dignáris ad peccatórem veníre? Tu nosti servum tuum, et scis, quia nil boni in se habet, unde hoc illi præstes. Confíteor igitur vilitátem meam, agnósco tuam bonitátem, laudo pietátem, et grátias ago propter nímiā caritátem. Propter temet ipsum enim hoc facis, non propter mea mérita; ut bónitas tua mihi magis innotéscat, caritas ámplior ingerátur, et humílitas perféctius commendétur. Quia ergo tibi hoc placet, et tu sic fíeri iussísti, placet et mihi dignátio tua; et útinam iníquitas mea non obsístat!

2. O dulcíssime et benigníssime Iesu, quanta tibi reveréntia et gratiárum áctio cum perpétua laude pro susceptióne sacri córporis tui debétur, cuius dignitátem nullus hóminum explicáre potens invenítur! Sed quid cogitábo in hac communióne, in accéssu ad Dóminum meum, quem débite venerári néqueo, et tamen devóte suscípere desídero? Quid cogitábo mélius et salúbrius, nisi me ipsum totáliter humiliándo coram te, et tuam infinítam bonitátem exaltándo supra me? Laudo te, Deus meus, et exálto in ætérnum. Despício me, et subício tibi in profúndum vilitátis meæ.

3. Ecce, tu Sanctus sanctorum, et ego sordes peccatorum. Ecce, tu inclínas te ad me, qui non sum dignus ad te respícere. Ecce, tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu invítas ad convívium tuum. Tu mihi dare vis cæléstem cibum et panem angelórum ad manducándum: non álium sane quam te ipsum, panem vivum, qui de cælo descendísti, et das vitam mundo.

4. Ecce, unde diléctio procédit, qualis dignátio illucéscit! quam magnæ gratiárum actiónes et laudes tibi pro his debéntur! O quam salutáre et útile consílium tuum, cum istud instituísti! quam suáve et

iucúndum convívium, cum te ipsum in cibum donásti! O quam admirábilis operátio tua, [Dómine?Domíne]! quam potens virtus tua! quam infallíbilis véritas tua! Dixísti enim, et facta sunt ómnia; et hoc factum est, quod ipse iussísti.

5. Mira res, et fide digna, ac humánum vincens intelléctum: quod tu, [Dómine?Domíne] Deus meus, verus Deus et homo, sub módi-ca spécie panis et vini ínteger continéris, et sine consumptióne a sumén-te manducáris. Tu, [Dómine?Domíne] universórum, qui [núllus?nullíus] habes indigéntiam, voluísti per sacraméntum tuum habitáre in nobis; consérva cor meum et corpus immaculátum; ut læta et pura consciéntia sæpius tua váleam celebráre mystéria, et ad meam perpétuam accípere salútem, quæ ad tuum præcípue honórem et memoriále perénne sanxísti et instituísti.

6. Lætáre, ánima mea, et grátias age Deo pro tam nóbili múnere et solácio singulári in hac lacrimárum valle tibi relícto. Nam quótiens hoc mystérium recólis et Christi Corpus áccipis, tótiens tuæ redemptiónis opus agis et párticeps ómnium meritórum Christi effíceris. Cáritas étenim Christi numquam minúitur, et magnitúdo propitiatiónis eius numquam exhaurítur. Ideo nova semper mentis renovatióne ad hoc [dispónere?disponére] te debes, et magnum salútis mystérium atténta consideratióne pensáre. Ita magnum, novum et iucúndum tibi vidéri debet, cum célebras aut missam audis, ac si eódem die Christus primum in úterum vírginis descéndens homo factus esset, aut in cruce pendens pro salúte hóminum paterétur et morerétur.

CAPUT III

QUOD ÚTILE SIT SÆPE COMMUNICÁRE

Vox discípuli.

1. Ecce, ego ad te vénio, [Dómine?Domíne], ut bene mihi sit ex múnere tuo, et lætíficer in convívio sancto tuo, quod parásti in dulcédine tua páuperi, Deus. Ecce, in te est totum, quod desideráre possum et débeo; tu salus mea et redemptio, spes et fortitúdo, decus et glória. Lætífica ergo hódie ánimam servi tui, quóniam ad te, [Dómine?Domíne] Iesu, ánimam meam levávi. Desídero te nunc devóte ac reverénter suscípere; cúpio te in domum meam [indúcere?inducére], quátenus cum Zachæo mérear a te [benedíci?benédici] ac inter fílios Abrahæ computári. Anima mea corpus tuum concupíscit, cor meum tecum uníri desíderat.

2. Trade te mihi, et súfficit. Nam præter te nulla consolátio valet. Sine te esse néqueo, et sine visitatióne tua [vívère?vivére] non váleo. Ideóque opórtet me frequénter ad te [accédere?accedére], et in remédium salútis meæ recípere; ne forte deficiam in via, si fúero cælésti fraudátus alimónia. Sic enim tu, misericordíssime Iesu, prædicans pópulis et vários curans languóres, aliquándo dixísti: Nolo eos ieiúnos [dimíttère?dimittére] in domum suam, ne deficiant in via. Age ígitur hoc mecum modo, qui te pro fidélium consolatióne in Sacraménto reliquísti. Tu es enim suávis reféctio ánimæ: et qui te digne manducáverit, párticeps et heres erit æternæ glóriæ. Necessárium quidem mihi est, qui tam sæpe labor et pecco, tam cito torpésco et deficio, ut per frequéntes oratiónes et confessiões ad sacram córporis tui perceptiόνem me rénovem, mundem et accéndam; ne forte diútius abstinéndo a sancto propósito défluam.

3. Proni enim sunt sensus hóminis ad malum ab adulescéntia sua; et nisi succúrrat divína medicína, lábitur homo mox ad peióra. Ré-

trahit ergo sancta commúnio a malo et confórtat in bono. Si enim modo tam sæpe néglgens sum et tépidus, quando commúnico aut célebro; quid fíeret, si medélam non súmerem, et tam grande iuvámen non quærerem? Et licet omni die non sim aptus, nec ad celebrándum bene dispósitus; dabo tamen óperam, cóngruis tempóribus divína percípere mystéria, ac tantæ grátiae partícipem me præbére. Nam hæc est una principális fidélis ánimæ consolátio, quámdiu peregrinátur a te in mortáli córpore, ut sápius memor Dei sui diléctum suum devóta suscípíat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietátis dignátio, quod tu, [Dómine?Dómine] Deus, Creátor et Vivificátor ómnium spirítuum, ad paupérculam dignáris veníre ánimam, et cum tota divinitáte tua ac humanitáte eius impinguáre esúriem! O felix mens, et beáta ánima, quæ te, Dóminum Deum suum, merétur devóte suscípere, et in tua susceptióne spiritali gáudio repléri! O quam magnum súscipit Dóminum, quam diléctum indúcit hóspitem, quam iucúndum récipit sócium, quam fidélem accéptat amícum, quam speciósus et nóbi-lem ampléctitur sponsum præ ómnibus diléctis, et super ómnia desiderabília amándum! Síleant a fácie tua, dulcíssime dilécte meus, cælum et terra et omnis ornátus eórum; quóniam quidquid laudis habent ac [decóris?décoris], ex dignatióne tuæ est largitátis, nec ad [decórem?décorem] tui pervénient nóminis, cuius sapiéntiæ non est númerus.

CAPUT IV

QUOD MULTA BONA PRÆSTANTUR DEVÓTE COMMUNICÁNTIBUS

Vox discípuli.

1. [Dómine?Domíne] Deus meus, præveni?præveni servum tuum in benedictionibus dulcédinis tuæ, ut ad tuum magnificum sacraméntum digne ac devóte mérear [accédere?accedére]. Excíta?Excíta cor meum in te, et a gravi torpóre éxue me. Vísita me in salutári tuo ad gustándam in spírítu suavitátem tuam, quæ in hoc sacraménto tamquam in fonte plenarie latet. Illúmina quoque óculos meos ad intuéndum tantum mystérium, et ad credéndum illud indubitáta fide me róborá. Est enim operátio tua, non humána poténtia; tua sacra institútio, non hóminis adinvéntio. Non enim ad hæc capiéndam et intellegénda áliquis idóneus per se reperítur, quæ angélicam étiam subtilitatem transcéndunt. Quid ergo ego peccátor indígnus, terra et cinis, de tam alto sacro secréto pótero investigáre et cápere?

2. [Dómine?Domíne], in simplicitáte cordis mei, in bona firma fide et in tua iussióne ad te cum spe ac reveréntia accédo; et vere credo, quia tu præsens es hic in sacraménto, Deus et homo. Vis ergo, ut te suscípíam, et me ipsum tibi in caritáte úniam. Unde tuam precor cleméntiam, et speciálem ad hoc implóro mihi donári grátiam, ut totus in te liquefíam et amóre peréffluam, atque de nulla aliéna consolatióne ámplius me intromíttam. Est enim hoc altíssimum et digníssimum sacraméntum, salus ánimæ et córporis, medicína omnis spiritalis languóris, in quo vítia mea curántur, passiónes frenántur, temptatiónes vincúntur aut minuúntur, grátia maior infúnditur, virtus incépta augétur, firmátur fides, spes roborátur, et caritas ignéscit ac dilatátur.

3. Multa namque bona [largítus?lárgitus] es, et adhuc sápius largíris in sacraménto diléctis tuis devóte communicántibus, Deus meus, suscéptor ánimæ meæ, reparátor infirmitátis humánæ, et [tótius?to-

tíus] dator consolatiónis intérnæ. Nam multam ipsis consolatiónem advérsus váriam tribulatióem infúndis, et de imo deiectiósni própriæ ad spem tuæ protectiósni érigis, atque nova quadam grátia eos intus récreas et illústras, ut, qui ánxii primum, et sine affectiósne se ante communióem sénserant, póstea refécti cibo potúque cælésti in mélius se mutátos invéniant. Quod idcírcó cum eléctis tuis dispensanter agis, ut veráciter agnóscant et paténter experiántur, quantum infirmitátis ex se ipsis hábeant, et quid bonitátis ac grátia ex te consequántur. Quia ex semet ipsis frígidi, duri et indevóti, ex te autem fervéntes, álacres et devóti esse meréntur. Quis enim ad fontem suavitátis humíliter accédens, non módicum suavitátis inde repórtat? Aut quis iuxta copiósum ignem stans, non parum calóris inde pécipit? Et tu fons es semper plenus et superabúndans, ignis iúgiter ardens et numquam deficiens.

4. Unde si mihi non licet hauríre de plenitúdine fontis, nec usque ad satietátem potáre, appónam tamen os meum ad forámen cæléstis fístulæ, ut saltem módicam inde gúttulam cápiam ad refocillándam sitim meam, et non [penítus?pénitus] exaréscam. Et si necdum totus cæléstis et tam [ignítus?ígnitus], ut Chérubim et Séraphim, esse possum, conábor tamen devotiósni [insístere?insistére] et cor meum præparáre, ut vel módicam divíni incéndii flammam ex húmili sump-tiósne vivífici sacraménti conquíram. Quidquid autem mihi deest, Iesu bone, salvátor sanctíssime, tu pro me supple benígne ac gratiósne, qui omnes ad te dignátus es vocáre, dicens: Veníte ad me omnes, qui laborátis et oneráti estis, et ego reficiam vos.

5. Ego quidem labóro in sudóre vultus mei, dolóre cordis tórqueor, peccátis óneror, temptatiósibus iniquétor, multis malis passiósibus

implicor et premor; et non est qui ádiuvet, non est qui [libéret?líberet] et salvum fáciat, nisi tu, [Dómine?Domíne] Deus, salvátor meus: cui commítto me et ómnia mea, ut me custódias et perdúcas in vitam ætérmam. Súscipe me in laudem et glóriam nóminis tui, qui corpus tuum et sánguinem in cibum et potum mihi parásti. Præsta, [Dómine?Domíne] Deus salutáris meus, ut cum frequentatióne mystérii tui crescat meæ devotiónis afféctus.

CAPUT V

DE DIGNITÁTE SACRAMÉNTI ET STATU SACERDOTÁLI

Vox discípuli.

1. Si habéres angélicam puritátem et sancti Iohánnis baptístæ sanctitátem, non esses dignus hoc sacraméntum accípere nec tractáre. Non enim hoc mentis debétur hóminum, quod homo cónsecret et tractet Christi sacraméntum, et sumat in cibum panem angelórum. Grande ministérium et magna dígnitas sacerdótum, quibus datum est, quod ángelis non est concéssum. Soli namque sacerdótes rite in ecclésia ordináti potestátem habent celebrándi et corpus Christi consecrándi. Sacérdos quidem mínister est Dei, utens verbo Dei, per iussiónem et institutiónem Dei; Deus autem ibi principális est auctor et invisíbilis operátor, cui subest omne, quod volúerit, et paret omne, quod iússerit.

2. Plus ergo [crédere?credére] debes Deo omnipoténti in hoc excellentíssimo sacraménto, quam próprio sénsui aut alicui signo visíbili. Ideóque cum timóre et reveréntia ad hoc opus est accedéndum. Atténde tibi et vide, cuius ministérium tibi tráditum est per impositiónem manus epíscopi. Ecce, sacérdos factus es, et ad cele-

brándum consecrátus; vide nunc, ut fidéliter et devóte in suo témpore Deo sacrificium ófferas, et te ipsum irreprehensíbilem exhíbeas. Non alleviásti onus tuum, sed arctióri iam alligátus es vínculo disciplínæ, et ad maiórem [tenéris?téneris] perfectiónem sanctitátis. Sacérdos ómnibus virtútibus debet esse ornátus, et áliis bonæ vitæ exémplum præbére. Eius conversátio non cum populáribus et comúnibus hóminum viis, sed cum ángelis in cælo aut cum perféctis viris in terra.

3. Sacérdos sacris véstibus indútus Christi vices gerit, ut Deum pro se et pro omni pópulo suppliciter et humíliter roget. Habet ante se et retro Domínicæ crucis signum, ad memorándam iúgiter Christi passióem. Ante se crucem in cásula portat, ut Christi vestígia diligénter inspíciat, et sequi fervénter stúdeat. Post se cruce signátus est, ut advérsa quálibet ab áliis illáta cleménter pro Deo tóleret. Ante se crucem gerit, ut própria peccáta lúgeat; post se, ut aliórum étiam commíssa per compassiónem défleat, et se médium inter Deum et peccatórem constitútum esse sciat, nec ab oratióne et oblatiόne sancta torpéscat, donec grátiam et misericórdiam impetráre mereátur. Quando sacérdos célebrat, Deum honórat, ángelos lætíficat, ecclésiám ædíficat, vivos ádiuvat, defúntis réquiem præstat, et sese ómnium bonórum partícipem éfficit.

CAPUT VI

INTERROGÁTIO DE EXERCÍTIO ANTE COMMUNIÓNEM

Vox discípuli.

1. Cum tuam dignitátem, [Dómine?Domíne], et meam vilitátem penso, valde contremísco et in me ipso confúndor. Si enim non accé-

do, vitam fúgio; et si indigne me ingéssero, offénsam incúrro. Quid ergo fáciam, Deus meus, auxiliátor meus et consiliátor in necessitatibus?

2. Tu doce me viam rectam; propóne breve áliquod exercítium sacrae communióni cóngruum. Utile est enim scire, quáliter scilicet devóte ac reverénter tibi præparáre débeam cor meum, ad recipiéndum salúbriter tuum sacraméntum, seu étiam celebrándum tam magnum et divínium sacrificium.

CAPUT VII

DE DISCUSSIONE PRÓPRIÆ CONSCIÉNTIÆ ET EMENDATIÓNIS PROPÓSITO

Vox dilécti.

1. Super ómnia cum summa humilitáte cordis et súpplíci reveréntia, cum plena fide et pia intentiône honóris Dei, ad hoc sacraméntum celebrándum, tractándum et suméndum opórtet Dei [accéderere?accedére] sacerdotem. Diligénter exámina consciéntiam tuam et pro posse tuo vera contritióne et húmili confessióne eam munda et clarífica: ita ut nil grave hábeas aut scias, quod te remórdeat et líberum accéssum impédiat. Hábeas displicéntiam ómnium peccatórum tuórum in generáli, et pro cotidiánis excéssibus magis in speciáli dóleas et gemas. Et si tempus pátitur, Deo in secréto cordis cunctas confitére passiónum tuárum misérias.

2. Ingemísce et dole, quod adhuc ita carnális sis et mundánu; tam immortificatus a passiónibus, tam plenus concupiscentiárum móti-bus; tam incustodítus in sénsibus exterióribus, tam sæpe multis vanis phantásiis implicátus; tam multum inclinátus ad exterióra, tam

néglegens ad interióra; tam levis ad risum et dissolutiόνem, tam durus ad fletum et compunctiόνem; tam promptus ad laxióra et carnis cómmoda, tam segnis ad rigórem et fervórem; tam curiósus ad nova audiénda et pulchra intuénda, tam remíssus ad humília et abiécta amplecténda; tam cúpidus ad multa habénda, tam parcus ad dandum, tam tenax ad retinéndum; tam inconsiderátus in loquéndo, tam incóntinens in tacéndo; tam incompósitus in móribus, tam importúnus in áctibus; tam effúsus super cibum, tam surdus ad Dei verbum; tam velox ad quiétem, tam tardus ad labórem; tam vígilans ad fábulas, tam somnoléntus ad vigílias sacras; tam festínus ad finem, tam vagus ad attendéndum; tam néglegens in horis persolvéndis, tam tépidus in celebrándo, tam áridus in comunicándo; tam cito distráctus, tam raro plene tibi colléctus; tam [subíto?súbito] com mótus ad iram, tam fácilis ad altérius displicéntiam; tam pronus ad iudicándum, tam rígidus ad arguéndum; tam lætus ad próspera, tam débilis in advérsis; tam sæpe multa bona propónens, et módicum ad efféctum perdúcens.

3. His et áliis deféctibus tuis, cum dolóre et magna displicéntia própriæ infirmitátis conféssis ac deplorátis, firmum státue propósitum semper emendánde vitam tuam et in mélius proficiénde. Deínde cum plena resignatione et íntegra voluntáte offer te ipsum in honórem nóminis mei in ara cordis tui holocáustum perpétuum, corpus tuum scílicet et ánimam mihi fidéliter committéndo: quátenus et sic digne mereáris ad offeréndum Deo sacrificium [accédere?accedére], et sacraméntum córporis mei salúbriter suscípere.

4. Non est enim oblátio dígnior et satisfáctio maior pro peccátis diluéndis, quam se ipsum pure et íntegre cum oblatióne córporis Chri-

sti in missa et in communióne Deo offérre. Si fécerit homo, quod in se est, et vere pænitérit, quotienscúmque pro vénia et grátia ad me accésserit: Vivo ego, dicit Dóminus, qui nolo mortem peccatóris, sed magis, ut convertátur et vivat: quóniam peccatórum suórum non recordábor ámplius, sed cuncta sibi indúlta erunt.

CAPUT VIII

DE OBLATIÓNE CHRISTI IN CRUCE ET PRÓPRIA RESIGNATIONE

Vox dilécti.

1. Sicut ego me ipsum, expánsis in cruce mánibus et nudo córpore, pro peccátis tuis Deo Patri sponte óbtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in sacrificium divínæ placatiónis transíret: ita debes et tu temet ipsum mihi voluntárie in oblatióem puram et sanctam, cotídie in missa, cum ómnibus víribus et afféctibus tuis, quanto intímius vales, offérre. Quid magis a te requíro, quam ut te stúdeas mihi ex íntegro resignáre? Quidquid præter te ipsum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, sed te.

2. Sicut non sufficeret tibi ómnibus hábitis, præter me: ita nec mihi placére póterit, quidquid [déderis?dedéris], te non obláto. Offer te mihi, et da te totum pro Deo, et erit accépta oblátio. Ecce, ego me totum óbtuli Patri pro te; dedi étiam totum corpus meum et sánguinem in cibum, ut totus tuus essem, et tu meus permanéres. Si autem in te ipso stéteris, nec sponte te ad voluntátem meam obtúleris, non est plena oblátio, nec íntegra erit inter nos únio. Igitur ómnia ópera tua præcédere?præcedere debet spontánea tui ipsíus in manus Dei oblátio, si libertátem cónsequi vis et grátiam. Ideo enim tam pauci illumináti et [libéri?líberi] intus efficiúntur, quia se ipsos ex toto

abnegáre nésciunt. Est firma senténtia mea: Nisi quis renuntiáverit ómnibus, non potest meus esse discípulus. Tu ergo si optas meus esse discípulus, offer te ipsum mihi cum ómnibus afféctibus tuis.

CAPUT IX

QUOD NOS ET ÓMNIA NOSTRA DEO DEBÉMUS OFFÉRRE ET PRO
ÓMNIBUS ORÁRE

Vox discípuli.

1. [Dómine?Domíne], ómnia tua sunt, quæ in cælo sunt, et quæ in terra. Desídero me ipsum tibi in spontáneam oblatiónem offérre, et tuus perpétue permanére. [Dómine?Domíne], in simplicitáte cordis mei offero me ipsum tibi hódie in servum sempitérnum, in obséqium et in sacrificium laudis perpétuæ. Súscipe me cum hac sancta oblatióne tui pretiósí córporis; quam tibi hódie in præséntia angelórum, invisibíliter assisténtium, offero, ut sit pro me et pro cuncto pópulo tuo in salútem.

2. [Dómine?Domíne], offero tibi ómnia peccáta et delícta mea, quæ commísi coram te et sanctis ángelis tuis a die, quo primum peccáre pótui, usque ad horam hanc, super placábili altári tuo: ut tu ómnia páriter incéndas et combúras igne caritátis tuæ, et déleas univérsas máculas peccatórum meórum, et consciéntiam meam ab omni delícto emúndes, et restítuas mihi grátiam tuam, quam peccándo amísi, ómnia mihi plene indulgéndó et in ósculum pacis me misericórditer assuméndó.

3. Quid possum [ágere?agére] pro peccátis meis, nisi humíliter ea confiténdó et lamentándó, et tuam propitiatiónem incessánte deprecándó? Déprecor te, exáudi me propítius, ubi asto coram te, Deus

meus. Omnia peccáta mea mihi máxime dísplicent, nolo ea umquam ámplius perpetráre; sed pro eis dóleo et dolébo, quámdiu víxero, [parátus?páratus] pæniténtiam [ágere?agére] et pro posse satisfácere. Dimítte mihi, Deus, dimítte mihi peccáta mea, propter nomen sanctum tuum, salva ánimam meam, quam pretiósó sáanguine tuo redemísti. Ecce commítto me misericórdiæ tuæ, resígnó me má-nibus tuis. Age mecum secúndum bonitátem tuam, non secúndum meam malítiam et iniquitátem.

4. Offero étiam tibi ómnia bona mea, quamvis valde pauca et imperféc-ta; ut tu ea emédes et sanctífices; ut ea grata hábeas et ac-cépta tibi fácias, et semper ad melióra trahas; nec non ad beátum ac laudábilem finem me pigrum et inútilem homunciónem perdúcas.

5. Offero quoque tibi ómnia pia desidéria devotórum, necessítates paréntum, amicórum, fratrum, sorórum, omniúmque carórum meórum, et eórum, qui mihi vel áliis propter amórem tuum benefecérunt, et qui oratiónes et missas pro se suísque ómnibus dici a me desideravérunt et petiérunt; sive in carne adhuc vivant, sive iam sáeculo defúnc-ti sint; ut omnes sibi auxílium grátiae tuæ, opem consolatiónis, protecti-ó-nem a perículis, liberatió-nem a pœnis adveníre séntiant, et ut ab ómnibus malis erépti, grátias tibi magníficas læti persólvant.

6. Offero étiam tibi preces et hóstias placatiónis, pro illis speciáli-ter, qui me in áliquo læsérunt, contristavérunt, aut vituperavérunt, vel áliquod damnum vel gravámen intulérunt; pro his quoque ómni-bus, quos aliquándo contristávi, conturbávi, gravávi et scandalizávi, verbis, factis, sciénter vel ignoránter, ut nobis ómnibus páriter indúl-geas peccáta nostra et mútuas offensiónes. Aufer, [Dómine?Domí-

ne], a córdibus nostris omnem suspiciónem, indignatiónem, iram et disceptatiónem, et quidquid potest caritátem lædere?lædere et fraternam dilectiόnem [minúere?minuere]. Miserére, miserére, [Dómine?Domíne], misericórdiam tuam poscéntibus, da grátiam indigéntibus; et fac nos tales [exístere?existere], ut simus digni grátia tua pérfrui, et ad vitam proficiámus ætérnam. Amen.

CAPUT X

QUOD SACRA COMMÚNIO DE FÁCILI NON EST RELINQUÉNDÁ

Vox dilécti.

1. Frequénter recurréndum est ad fontem grátiae et divínæ misericórdiae, ad fontem bonitátis et [tótius?totíus] puritátis: quátenus a passiónibus tuis et vítiis curári váleas, et contra univérsas temptatiónes et fallácias diaboli fórtior atque vigilántior éffici mereáris. Inimícus sciens fructum et remédiū máximum in sacra communióne pósitum, omni modo et occasiόne nítitur fidéles et devótos, quantum práevalet, [retráhere?retrahere] et impedíre.
2. Cum enim quidam sacrae communióni se aptáre dispónunt, peiόres sátanæ immissiόnes patiúntur. Ipse nequam spíritus, ut in Iob scríbitur, venit inter fílios Dei, ut sólita illos nequítia sua pertúrbet, aut tímidos nímium reddat et perpléxos: quátenus afféctum eórum mínuat vel fidem impugnando áuferat: si forte aut omnínó communiónem relínquant, aut cum tepóre accédant. Sed non est quidquam curándum de versútiis et phantásiis illíus, quantúmlibet túrpibus et hórridis; sed cuncta phantásmata in caput eius sunt retorquénda. Contemnéndus est miser et deridéndus; nec propter insúltus eius et commotiόnes, quas súscitat, sacra est omitténda commúnio.

3. Sæpe étiam ímpedit nímia sollicitúdo pro devotióne habénda, et anxíetas quædam de confessiône faciénda. Age secúndum consílium sapiéntum, et depóne anxietátem et scrúpulum; quia grátiam Dei ímpedit et devotiónem mentis déstruit. Propter [áliquam?alíquam] parvam turbatiónem vel gravitátem sacram ne dimíttas comuniónem; sed vade cítius confitéri, et omnes offensiónes áliis libénter indúlge. Si vero tu áliquem offendísti, véniam humíliter præcáre, et Deus libénter indulgébít tibi.

4. Quid prodest diu tardáre confessiónem, aut sacram différre comuniónem? Expúrge te cumprímis, éxpue velóciter venénium, festína accípere remédium, et sénties mélius, quam si diu distúleris. Si hódie propter istud dimíttis, cras fórsitan áliud máius?maius evéniet: et sic diu posses a communióne impediári et magis inéptus fieri. Quanto cítius vales, a præsénti gravitáte et inértia te excútias: quia nihil impórtat diu anxíari, diu cum turbatióne transíre, et ob cotidiána obstácula se a divínis sequestráre. Immo plúrimum nocet diu communiónem proteláre; nam et gravem torpórem consuévít [indúcere?inducére]. Pro dolor! quidam tépidi et dissolúti moras confiténdi libénter accípiunt, et communiónem sacram idcírco différri cúpiunt, ne ad maiórem sui custódiam se dare teneántur.

5. Heu, quam módicam caritátem et débilem devotiónem habent, qui sacram communiónem tam fácliter postpónunt! Quam felix ille et Deo accéptus habétur, qui sic vivit, et in tali puritáte consciéntiam suam custódit, ut étiam omni die comunicáre [parátus?páratús], et bene affectátus esset, si ei licéret, et sine nota [ágere?agére] posset. Si quis intérdum ábstinet humilitátis grátia, aut legítima impediénte causa, laudándus est de reveréntia. Si autem torpor obrépserit, se

ipsum excitare debet, et facere, quod in se est; et Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate, quam specialiter respicit.

6. Cum vero legitime præpeditus est, habebit semper bonam voluntatem, et piam intentionem communicandi, et sic non carebit fructu sacramenti. Potest enim quilibet devotus, omni die et omni hora, ad spiritualem Christi communionem salubriter et sine prohibitione [accedere?accedere]; et tamen certis diebus et statuto tempore corpus sui Redemptoris cum affectuosa reverentia sacramentaliter debet suscipere, et magis laudem Dei et honorem prætere?prætendere, quam suam consolationem querere?querere. Nam totiens mystice communicat, et invisibiliter reficitur, quotiens incarnationis Christi mysterium passionemque devote recollit, et in amore eius accenditur.

7. Qui aliter se non præparat, nisi instante festo, vel consuetudine compellente, sæpius imparatus erit. Beatus, qui se Domino in holocaustum offert, quotiens celebrat aut communicat. Non sis in celebrando nimis proluxus aut festinus, sed serva bonum commune modum, cum quibus vivis. Non debes aliis generare molestiam et tedium, sed commune servare viam secundum maiorum institutionem, et potius aliorum servire utilitati, quam propriæ devotioni vel affectui.

CAPUT XI

QUOD CORPUS CHRISTI ET SACRA SCRIPTURA MÁXIME SINT
ÁNIMÆ FIDÉLI NECESSÁRIA

Vox discipuli.

1. O dulcissime [Dómine?Domíne] Iesu, quanta est dulcédo devótæ ánimæ, tecum epulántis in convívio tuo, ubi ei non álius cibus manducándus propónitur, nisi tu, únicus diléctus eius, super ómnia desidéria cordis eius desiderábilis. Et mihi quidem dulce foret in præsentia tua ex íntimo afféctu lácrimas [fundére?fúndere], et cum pia Magdaléna pedes tuos lácrimis irrigáre. Sed ubi est hæc devótio? ubi lacrimárum sanctárum copiósa effúsió? Certe in conspéctu tuo et sanctórum angelórum tuórum totum cor meum ardére debéret et ex gáudio flere. Hábeo enim te in sacraménto vere præsentem, quamvis aliéna spécie occultátum.

2. Nam in própria et divína claritáte te conspícere, óculi mei ferre non possent, sed neque totus mundus in fulgóre glóriæ maiestátis tuæ subsisteret. In hoc ergo imbecillitáti meæ cónsulis, quod te sub sacraménto abscóndis. Hábeo vere et adóro, quem ángeli adórant in cælo; sed ego adhuc ínterim in fide, illi autem in spécie et sine velámíne. Me opórtet conténtum esse in lúmine veræ fídei, et in ea ambuláre, donec aspíret dies æternæ claritátis, et umbræ figurárum inclinéntur. Cum autem vénerit, quod perféctum est, cessábit usus sacramentórum; quia beáti in glória cælésti non egent medicámine sacramentáli; gaudent enim sine fine in præsentia Dei, fácie ad fáciem glóriam eius speculántes; et de claritáte in claritátem abyssalis Deitátis transformáti, gustant verbum Dei caro factum, sicut fuit ab ínítio et manet in ætérnum.

3. Memor horum mirábílium, grave mihi fit tædium étiam quódlibet spirituále solácium: quia quámdui Dóminum meum apérte in sua glória non vídeo, pro níhilo duco omne, quod in mundo conspício et áudio. Testis es tu mihi, Deus, quod nulla res me potest

consolári, nulla creatúra quietáre, nisi tu, Deus meus, quem desíde-ro æternáliter contemplári. Sed non est hoc possíbile, duránte me in hac mortalitáte. Ideo opórtet, ut me ponam ad magnam patiéntiam, et me ipsum in omni desidério tibi submíttam. Nam et sancti tui, [Dómine?Domíne], qui tecum iam in regno cælórum exúltant, in fide et patiéntia magna, dum víverent, advéntum glóriæ tuæ expec-tábant. Quod illi credidérunt, ego credo; quod illi speravérunt, ego spero; quo illi pervenérunt, per grátiam tuam me ventúrum confido. Ambulábo ínterim in fide, exémplic confortátus sanctórum. Habé-bo étiam libros sanctos pro solácio et vitæ spéculo; atque super hæc ómnia sanctíssimum corpus tuum pro singulári remédio et refúgio.

4. Duo namque mihi necessária permáxime séntio in hac vita, si-ne quibus mihi importábilis foret ista miserábilis vita. In cárcere córporis huius deténtus, duóbus me [egére?égere] fáteor, cibo scí-licet et lúmine. Dedísti [ítaque?itáque] mihi infirmo sacrum corpus tuum ad refectiónem mentis et córporis, et posuísti lucérnam pèdi-bus meis verbum tuum. Sine his duóbus bene [vívere?vivére] non possem; nam verbum Dei lux animæ meæ, et sacraméntum tuum panis vitæ. Hæc possunt étiam dici mensæ duæ, hinc et inde in ga-zophylácio sanctæ Ecclésiæ pósitæ. Una mensa est sacri [altáris?ál-taris], habens panem sanctum, id est, corpus Christi pretiósus; ál-tera est divínæ legis, cóntinens doctrínam sanctam, erúdiens fidem rectam, et firmiter usque ad interióra veláminis, ubi sunt sancta sanc-tórum, perdúcens.

5. Grátias tibi, [Dómine?Domíne] Iesu, lux lucis æternæ, pro doc-trínæ sacræ mensa, quam nobis per servos tuos prophétas et apósto-los aliósque doctóres ministrásti. Grátias tibi, Créátor ac Redémptor

tor hóminum, qui ad declarándam toti mundo caritátem tuam, cenam parásti magnam, in qua non agnum týpicum, sed tuum sanctíssimum corpus et sánguinem proposuísti manducándum: lætíficans omnes fidéles convívio sacro, et cálice inébrians salutári, in quo sunt omnes delíciæ paradísi, et epulántur nobíscum ángeli sancti, sed suavitate felicióri.

6. O quam magnum et honorábile est officium sacerdotum, quibus datum est Dóminum maiestátis verbis sacris consecráre, lábiis [benedícere?benedicére], mánibus [tenére?ténere], ore próprio [súmere?sumére], et céteris ministráre! O quam mundæ debent esse manus illæ, quam purum os, quam sanctum corpus, quam immaculátum cor erit sacerdotis, ad quem tótiens ingréditur auctor puritátis! Ex ore sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honéstum et útile [procédere?procedére] debet verbum, qui tam sæpe Christi áccipit sacraméntum.

7. Oculi eius símplices et pudíci, qui Christi corpus solent intuéri. Manus puræ et in cælum elevátæ, quæ Creatórem cæli et terræ solent contrectáre. Sacerdotibus speciáliter in lege dícitur: Sancti estóte, quóniam ego sanctus sum, Dóminus Deus vester.

8. Adiuvet nos grátia tua, omnípotens Deus, ut, qui officium sacerdotále suscepimus, digne ac devóte tibi in omni puritate et consciéntia bona famulári valeámus. Et si non póssumus in tanta innocéntia vitæ conversári, ut debémus: concéde nobis tamen digne flere mala, quæ géssimus, et in spíritu humilitátis ac bonæ voluntátis propósito tibi fervéntius de cétero deservíre.

CAPUT XII

QUOD MAGNA DILIGÉNTIA SE DÉBEAT COMMUNICATÚRUS

CHRISTO PRÆPARARE

Vox dilécti.

1. Ego sum puritátis amátor et dator omnis sanctitátis. Ego cor purum quæro, et ibi est locus requietiónis meæ. Para mihi cenáculum grande stratum, et fáciam apud te pascha cum discípu­lis meis. Si vis, ut véniam ad te et apud te máneam: expúr­ga vetus fermén­tum, et munda cordis tui habitáculum. Exclúde totum sáculum et omnem vitiórum tumúltum; sede tamquam passer solitárius in tecto, et cógita excéssus tuos in amaritú­dine ánimæ tuæ. Omnis namque amans suo dilécto amatóri óptimum et pulchér­rimum præparat locum, quia in hoc cognóscitur afféctus suscipiéntis diléctum.

2. Scito tamen te non posse satisfá­cere huic præparatió­ni ex mérito tuæ acti­ónis, étiam si per íntegrum annum te præparáres et nihil áliud in mente habéres. Sed ex sola pietáte et grátia mea [per­mítteris?permitterís] ad mensam meam [accédere?accedére]: ac si mendícus ad prándium vocaré­tur dívitis, et ille nihil áliud hábeat ad retribuéndum benefíciis eius, nisi se humiliá­do et ei regratiando. Fac, quod in te est, et diligén­ter fácito, non ex consuetú­dine, non ex necessitáte, sed cum timóre et reverén­tia et afféctu áccipe corpus dilécti Dómini Dei tui, dignántis ad te veníre. Ego sum, qui vocávi, ego iussi fíeri; ego supplébo, quod tibi deest: veni, et súscipe me.

3. Cum grátiam devoti­ónis tríbuo, grátias age Deo tuo, non quia dignus es, sed quia tui misértus sum. Si non habes, sed magis áridum te sentis, insíst­e oratió­ni, ingemísce et pulsa; nec desístas, donec me­reáris micam aut guttam grátia­e salutáris accípere. Tu mei índiges, non ego tui indígeo. Nec tu me sanctificáre venis, sed ego te sanctifi­cáre et melioráre vénio. Tu venis, ut ex me sanctificéris et mihi unia-

ris; ut novam grátiam recípias et de novo ad emendatióem accendáris. Noli [neglégere?neglegére] hanc grátiam, sed prǎpara cum omni diligéntia cor tuum, et intróduc ad te diléctum tuum.

4. Opórtet autem, ut non solum te prǎpares ad devotióem ante communióem, sed ut étiam te sollícite consérves in ea post sacraménti perceptiόem. Nec minor custódia post exígitur, quam devóta prǎparatió prius. Nam bona póstmodum custódia óptima íterum est prǎparatió ad maiórem grátiam consequéndam. Ex eo quippe valde indispósitus quis rédditur, si statim fúerit nimis effúsus ad exterióra solácia. Cave a multilóquio, mane in secréto, et [frúere?fruére] Deo tuo: ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auférre non potest. Ego sum, cui te totum dare debes: ita ut iam ultra non in te, sed in me absque omni sollicitúdine vivas.

CAPUT XIII

QUOD TOTO CORDE ÁNIMA DEVÓTA CHRISTI UNIÓEM IN
SACRAMÉNTO AFFECTÁRE DEBET

Vox discípuli.

1. Quis mihi det, [Dómine?Domíne], ut invéniam te solum, et apériam tibi totum cor meum, et fruar te, sicut desíderat ánima mea, et iam me nemo despíciat, nec ulla creatúra me móveat vel respíciat, sed tu solus mihi loquáris, et ego tibi, sicut solet diléctus ad diléctum loqui, et amícus cum amíco convivári? Hoc oro, hoc desídero, ut tibi totus úniar, et cor meum ab ómnibus creátis rebus ábstraham, magisque per sacram communióem ac frequéntem celebra-tiόem cǎléstia et æténa sápere discam. Ah, [Dómine?Domíne] Deus, quando ero tecum totus [unítus?únitus] et absórptus, meíque

totaliter [óblitus?oblítus]? Tu in me, et ego in te: et sic nos páriter in unum manére concéde.

2. Vere tu es diléctus meus, eléctus ex míllibus, in quo complácuít ánimæ meæ habitáre ómnibus diébus vitæ suæ. Vere tu pacíficus meus, in quo pax summa et réquies vera, extra quem labor et dolor et infiníta miséria. Vere tu es Deus absconditus; et consílium tuum non est cum ímpiis, sed cum humílibus et simplicibus sermo tuus. O quam suávis est, [Dómine?Domíne], spíritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in fílios demonstráres, pane suavíssimo, de cælo descendente, illos refícere dignáris! Vere non est ália nátio tam grandis, quæ hábeat deos appropinquántes sibi, sicut tu, Deus noster, ades univér-sis fidélibus tuis; quibus ob cotidiánum solácium et cor erigéndum in cælum te tríbuis ad edéndum et fruéndum.

3. Quæ est enim ália gens tam ínclita, sicut plebs christiána? Aut quæ creatúra sub cælo tam dilécta, ut ánima devóta, ad quam ingré-ditur Deus, ut pascat eam carne sua gloriósa? O ineffábilis grátia! o admirábilis dignátio! o amor imménsus, hómīni singuláriter impén-sus! Sed quid retríbuam Dómino pro grátia ista, pro caritáte tam exímia? Non est áliud, quod grátius donáre queam, quam ut cor meum Deo meo totaliter tríbuam et íntime coniúngam. Tunc ex-ultábunt ómnia interióra mea, cum perfécte fúerit uníta Deo ánima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo esse tecum. Et ego respondébo illi: Dignáre, [Dómine?Domíne], manére mecum, ego volo libénter esse tecum. Hoc est totum desidérium meum, ut cor meum tibi sit unítum.

CAPUT XIV

DE QUORUNDAM DEVOTÓRUM ARDÉNTI DESIDÉRIO AD CORPUS

CHRISTI

Vox discípuli.

1. O quam magna multitúdo dulcédinis tuæ, [Dómine?Domíne], quam abscondísti timéntibus te! Quando recórdor devotórum aliqúorum ad sacraméntum tuum, [Dómine?Domíne], cum máxima devotióne et afféctu accedéntium, tunc sæpius in me ipso confúndor et erubésco, quod ad altáre tuum et sacræ communiónis mensam tam tépide et frígide accédo, quod ita áridus et sine affectiόne cordis máneo, quod non sum totáliter accénsus coram te, Deo meo, nec ita veheménter attráctus et afféctus, sicut multi devóti fuérunt, qui præ nímio desidério communiónis et sensíbili cordis amóre a fléctu se non potuérunt continére: sed ore cordis et córporis páriter ad te, Deum, fontem vivum, medúllitus inhiábant, suam esúriem non valéntes áliter temperáre nec satiáre, nisi corpus tuum cum omni iucunditáte et spirituáli aviditáte accepissent.

2. O vera ardens fides eórum, probábile exístens arguméntum sacræ præsentíæ tuæ! Isti enim veráciter cognóscunt Dóminum suum in fractiόne panis, quorum cor tam válide ardet in eis de Iesu ambulánte cum eis. Longe est a me sæpe talis afféctus et devótiō, tam véhemens amor et ardor. Esto mihi propítius, Iesu bone, dulcis et benígne, et concéde páuperi mendíco tuo, vel intérdum módicum de cordiali afféctu amóris tui in sacra communióne sentíre, ut fides mea magis convaléscat, spes in bonitáte tua proficiat, et caritas semel perfécte accénsa et cæléste manna expérta numquam defíciat.

3. Potens est autem misericórdia tua, étiam grátiam desiderátam mihi præstáre, et in spírítu ardóris, cum dies benepláciti tui vénerit, me clementíssime visitáre. Etenim licet tanto desidério tam speciálium

devotórum tuórum non árdeo, tamen de grátia tua, illíus magni inflammáti desidérii desidérium hábeo, orans et desidérans, ómnium tálium fervidórum amatórum tuórum partícipem me fíeri, ac eórum sancto consórtio annumerári.

CAPUT XV

QUOD GRÁTIA DEVOTIÓNIS HUMILITÁTE ET SUI IPSÍUS ABNEGATIÓNE ACQUIRITUR

Vox dilécti.

1. Opórtet te devotiónis grátiam instánte quærere?quærere, desideránte [pétete?petére], patienter et fiduciáliter expectáre, grátanter recípere, humíliter conserváre, studióse cum ea operári, ac Deo términum et modum supérnæ visitatiónis, donec véniat, [commíttere?committére]. Humiliáre præcípue te debes, cum parum aut nihil devotiónis intérius sentis; sed non nímium déici, nec inordináte contristári. Dat sæpe Deus in uno brevi moménto, quod longo negávit témpore; dat quandóque in fine, quod in princípío oratiónis dístulit dare.

2. Si semper cito grátia darétur, et pro voto adéset, non esset infírmo hómini bene portábile. Proptérea in bona spe et húmili patientia expectánda est devotiónis grátia. Tibi tamen et peccátis tuis ímputa, cum non datur vel étiam occúlte tóllitur. Módicum quandóque est, quod grátiam ímpedit et abscóndit; si tamen módicum, et non pótius grande dici débeat, quod tantum bonum próhibet. Et si hoc ipsum módicum vel grande [amóveris?amóveris], et perfécte víceris, erit, quod petísti.

3. Statim namque, ut te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo líbitu seu velle quæsieris, sed íntegre te in ipso posúeris, unítum te invénies et pacátum; quia nil ita bene sápiet et placébit, sicut beneplácitum divínæ voluntátis. Quisquis ergo intentiõnem suam símplici corde sursum ad Deum leváverit, seque ab omni [inordináto?inordínato] amóre seu displicéntia cuiúslibet rei creatæ evacuáverit, aptíssimus grátia percipiéndæ ac dignus devotiõnis múnere erit. Dat enim Dóminus ibi benedictiõnem suam, ubi vasa vácua invénerit. Et quanto perféctius ínfimis quis renúnciat, et magis sibi ipsi per contéptum sui móritur, tanto grátia celérius venit, copiósius intrat et áltius líberum cor élevat.

4. Tunc vidébit, et áffluet, et mirábitur, et dilatábitur cor eius in ipso, quia manus Dómini cum eo, et ipse se pósuit totáliter in manu eius usque in sáculum. Ecce, sic benedicétur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum áccipit ánimam suam. Hic in accipiéndo sacram eucharístiam magnam promerétur divínæ uniõnis grátiam, quia non réspicit ad própriam devotiõnem et consolatiõnem, sed super omnem devotiõnem et consolatiõnem ad Dei glóriam et honórem.

CAPUT XVI

QUOD NECESSITATES NOSTRAS CHRISTO APERÍRE ET EIUS
GRÁTIAM POSTULÁRE DEBÉMUS

Vox discípuli.

1. O dulcíssime atque amantíssime [Dómine?Domíne], quem nunc devóte desídero suscípere, tu scis infirmitátem meam et necessitátem, quam pátiór; in quantis malis et vítiis iáceo; quam sæpe sum

gravátus, temptátus, turbátus et inquinátus. Pro remédio ad te vénio, pro consolatióne et sublevamine te déprecor. Ad ómnia sciéntem loquor, cui manifésta sunt ómnia interióra mea, et qui solus potes me perfécte consolári et adiuváre. Tu scis, quibus bonis indígeo prae ómnibus, et quam pauper sum in virtútibus.

2. Ecce, sto ante te pauper et nudus, grátiam póstulans et misericórdiam implórans. Réfice esuriéntem mendícum tuum, accénde frigiditátem meam igne amóris tui, illúmina cæcitátem meam claritáte præséntiæ tuæ. Verte mihi ómnia terréna in amaritúdinem, ómnia grávia et contrária in patiéntiam, ómnia ínfima et creáta in contéptum et obliviónem. Erige cor meum ad te in cælum, et ne dimíttas me vagári super terram. Tu solus mihi ex hoc iam dulcéscas usque in sáeculum; quia tu solus cibus et potus meus, amor meus et gáudium meum, dulcédo mea et totum bonum meum.

3. Utinam me totáliter ex tua præséntia accéndas, combúras et in te transmútes, ut unus tecum effíciar spíritus, per grátiam intérnæ uniónis et liquefactiónem ardéntis amóris! Ne patiáris, me ieiúnum et áridum a te [recédere?recedére], sed operáre mecum misericórditer, sicut sápius operátus es cum sanctis tuis mirabíliter. Quid mirum, si totus ex te ignéscerem, et in me ipso defícerem; cum tu sis ignis semper ardens et numquam deficiens, amor corda puríficans et intelléctum illúminans?

CAPUT XVII

DE ARDÉNTI AMÓRE ET VEHEMÉNTI AFFÉCTU SUSCIPIÉNDI CHRISTUM

Vox discípuli.

1. Cum summa devotiōne et ardēti amóre, cum toto cordis afféctu et fervóre, desídero te, [Dómine?Domíne], suscípere, quemádmōdum multi sancti et devótæ persónæ?persónæ in comunicándo te desideravérunt, qui tibi máxime in sanctitatē vitæ placuérunt et in ardentíssima devotiōne fuérunt. O Deus meus, amor ætérnus, totum bonum meum, felicitas interminábilis, cúpio te suscípere cum vehementíssimo desidério et digníssima reveréntia, quam áliquis sanctórum umquam hábuit et sentíre pótuit.

2. Et licet indígnus sum ómnia illa sentimenta devotiōnis habére, tamen óffero tibi totum cordis mei afféctum, ac si ómnia illa gratíssima inflammáta desidéria solus habérem. Sed et quæcúmque potest pia mens concípere et desideráre, hæc ómnia tibi cum summa veneratiōne et íntimo favóre præbeo et óffero. Nihil opto mihi reserváre, sed me et ómnia mea tibi sponte et libentíssime immoláre. [Dómine?Domíne] Deus meus, Creátor meus et Redémptor meus, cum tali afféctu, reveréntia, laude et honóre, cum tali gratitudine, dignitatē et amóre, cum tali fide, spe et puritatē te affécto hódie suscípere, sicut te suscepit et desiderávit sanctíssima mater tua, gloriósa virgo [Mária?María], quando ángelo evangelizánti sibi incarnatiōnis mystérium, humíliter ac devóte respóndit: Ecce, ancílla Dómini, fiat mihi secúndum verbum tuum.

3. Et sicut beátus præcúrsor tuus, excellentíssimus sanctórum, Jóhannes baptísta, in præsentia tua lætabúndus exultávit in gáudio Spíritus Sancti, dum adhuc matérnis clauderétur viscéribus, et póstmōdum cernens inter hómines Iesum ambulántem, valde se humílians, devóto cum afféctu dicébat: Amícus autem sponsi, qui stat et audit eum, gáudio gaudet propter vocem sponsi: sic et ego magnis et sa-

cris desidériis opto inflammári, et tibi ex toto corde me ipsum præsentáre. Unde et ómnium devotórum córdium iubilatiónes, ardéntes afféctus, mentáles excéssus, ac supernaturales illuminatiónes, et cálicas visiónes tibi óffero et exhíbeo, cum ómnibus virtútibus et láudibus, ab omni creatúra in cælo et in terra celebrátis et celebrándis, pro me et ómnibus mihi in oratióne commendátis, quátenus ab ómnibus digne laudéris, et in perpétuum glorificéris.

4. Accipe vota mea, [Dómine?Domíne] Deus meus, et desidéria infinitæ laudatiónis ac imménsæ benedictiόnis, quæ tibi secúndum multitudínem ineffábilis magnitúdinis tuæ iure debéntur. Hæc tibi reddo et [réddere?reddére] desidéro per síngulos dies et moménta témporum, atque ad reddéndum mecum tibi grátias et laudes omnes cæléstes spíritus et cunctos fidéles tuos précibus et afféctibus invíto et exóro.

5. Laudent te univérsi pópuli, tribus et linguæ, et sanctum ac mellífluum nomen tuum cum summa iubilatióne et ardénti devotiόne magníficent. Et quicúmque reverénter ac devóte altíssimum sacraméntum tuum célebrant, et plena fide recípiunt, grátiam et misericórdiam apud te inveníre mereántur, et pro me peccatóre supplíciter exórent. Cumque optáta devotiόne ac fruibili uniόne potíti fúerint, et bene consoláti ac mirífice refécti, de sacra mensa cælésti abscésserint, mei páuperis recordári dignéntur.

CAPUT XVIII

QUOD HOMO NON SIT CURIÓsus SCRUTÁTOR SACRAMÉNTI, SED
HÚMILIS IMITÁTOR CHRISTI, SUBDÉNDÓ SENSUM SUUM SACRÆ

FÍDEI

Vox dilécti.

1. Cavéndum est tibi a curiósa et inútili perscrutatióne huius profundíssimi sacraménti, si non vis in dubitatiónis profúndum submérgeri. Qui scrutátor est maiestátis, opprimétur a glória. Plus valet Deus operári, quam homo [intellégere?intellegére] potest. Tolerábilis est pia et húmilis inquisítio veritátis, paráta semper docéri, et per sanas patrum senténtias studens ambuláre.

2. Beáta simplicitas, quæ diffíciles quæstiónum relínquit vias, et plana ac firma pergit sémita mandatórum Dei. Multi devotiónem perdiderunt, dum altióra scrutári voluerunt. Fides a te exígitur et sincéra vita, non altitúdo intelléctus, neque profúnditas mysteriórum Dei. Si non intéllegis, nec capis, quæ infra te sunt, quómodo comprehéndes, quæ supra te sunt? [Súbdere?Subdére] Deo, et humília sensum tuum fidei, et dábitur tibi sciéntiæ lumen, prout tibi fúerit útile ac necessárium.

3. Quidam gráviter temptántur de fide et sacraménto; sed non est hoc ipsis imputándum, sed pótius inimíco. Noli curáre, noli disputáre cum cogitatió nibus tuis, nec ad immíssas a diábolo dubitatió nes respónde; sed crede verbis Dei, crede sanctis eius et prophétis, et fúgiet a te nequam inimícus. Sæpe multum prodest, quod tália sústinet Dei servus. Nam infidéles et peccatóres non temptat, quos secúre iam [póssidet?possidet]; fidéles autem devótos váriis modis temptat et vexat.

4. Perge ergo cum simplici et indubitáta fide, et cum súpplíci reveréntia ad sacraméntum accéde. Et quidquid [intellégere?intellegére] non vales, Deo omnipoténti secúre commítte. Non fallit te Deus; fállitur, qui sibi ipsi nímium credit. Gráditur Deus cum simplicibus,

revélat se humílibus, dat intelléctum párvulis, áperit sensum puris méntibus, et abscondit grátiam curiosis et supérbis. Rátio humana débilis est et falli potest; fides autem vera falli non potest.

5. Omnis rátio et naturalis investigátio fidem sequi debet, non præcedere?præcedere nec [infringere?infringere]. Nam fides et amor ibi máxime præcellunt, et occúltis modis in hoc sanctíssimo et supere-xcellentíssimo sacraménto operántur. Deus ætérnus et imménsus, infinitæque poténtiæ, facit magna et inscrutabília in cælo et in terra, nec est investigátio mirabílium óperum eius. Si tália essent ópera Dei, ut fáciat ab humana ratióne caperéntur, non essent mirabília nec ineffabília dicénda.